

Agentschap NL

Handleiding geur: bepalen van het aanvaardbaar hinderniveau van industrie en bedrijven (niet veehouderijen)

-

Datum 28 juni 2012
Status Definitief

*>> Als het gaat om duurzaamheid,
innovatie en internationaal*

Colofon

Projectnaam	Handleiding geur
Projectnummer	KIE12-036
Versienummer	-
Publicatienummer	
Locatie	
Projectleiders	Rommy Ytsma (Agentschap NL)
Contactpersoon	Rommy Ytsma (Agentschap NL)

Aantal bijlagen

Auteurs Rommy Ytsma en Margrethe Bongers (Agentschap NL), Theo Buijs (provincie Zuid-Holland), Tilly Fast (Fast Advies), Frank van der Lans (DCMR), Jos Teunissen (provincie Noord-Brabant), Hans Kerp (Gemeente Utrecht).

Dit rapport is tot stand gekomen in samenwerking met:

Mat Beelen (Tata Steel), Frans de Bree (Buro Blauw), Theo Buijs (Provincie Zuid-Holland), Hakan Eker (Gemeente Zaanstad), Dorie Gruijters (Gemeente Tilburg), Ronald Kalwij (Cosun), Hans Kerp (Gemeente Utrecht), Gerald Landman (Provincie Gelderland), Frank van der Lans (DCMR), Marlon Offerman (Agentschap NL), Jos Teunissen (Provincie Noord-Brabant), Cees Jan Valk (Witteveen & Bos), Frans Vossen (OdourNet).

Hoewel dit rapport met de grootst mogelijke zorg is samengesteld kan Agentschap NL geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Inhoud

Colofon—2

Voorwoord—5

1 Inleiding—6

1.1 Doel en afbakening—6

1.2 Waarom geurbeleid?—6

1.3 Gezondheidseffecten geur—7

1.4 Hoe beoordeel je geur?—7

1.5 Type A-, B-, C- en IPPC-inrichtingen—9

1.6 Leeswijzer—9

2 Melding—11

2.1 Doel en toepassing—11

2.2 Stappenplan—11

2.3 Toelichting op het stappenplan—13

3 Vergunningverlening en maatwerkvoorschriften—17

3.1 Doel en toepassing—17

3.2 Stappenplan—17

3.3 Toelichting op het stappenplan voor vergunningverlening—19

3.4 Toelichting op het stappenplan voor maatwerk Activiteitenbesluit—26

4 Controle en handhaving—32

4.1 Doel en toepassing—32

4.2 Stappenplan—32

4.3 Toelichting op het stappenplan—34

5 Ruimtelijke Ordening—42

5.1 Doel en toepassing—42

5.2 Stappenplan—42

5.3 Toelichting op het stappenplan—44

BIJLAGEN—50

1 Begrippenlijst—51

2 Geurgevoelig object—55

2.1 Activiteitenbesluit—55

2.2 Vergunningverlening—56

3 Nieuwe en bestaande situaties—58

3.1 Activiteitenbesluit—58

3.2 Vergunningverlening—58

4 Cumulatie geur—60

- 5** **Maatregelen—63**
 - 5.1 Procesgeïntegreerde maatregelen—63
 - 5.2 Nageschakelde technieken—64
 - 5.3 Beperken van de geurimmissie—65
 - 5.4 Geurneutraliserende middelen—66

- 6** **Geur in het Activiteitenbesluit—68**
 - 6.1 Geurvoorschriften in het Activiteitenbesluit—68
 - 6.2 Geurvoorschriften in de ministeriële regeling—69
 - 6.3 Maatwerk op basis van de zorgplichtbepaling—72
 - 6.4 Wat is een doelmatige ontgeuringsinstallatie?—73
 - 6.5 Gelijkwaardig beschermingsniveau—73

- 7** **Rijksbeleid geur—75**
 - 7.1 Achtergrond—75
 - 7.2 7.2 Brief van de minister van VROM uit 1995—75

- 8** **Interpretatie van het rijksbeleid—88**

- 9** **Niet-continue bronnen en emissiefluctuaties binnen het uur—90**
 - 9.1 Niet-continue bronnen—90
 - 9.2 Emissiefluctuaties binnen het uur—92
 - 9.3 Achtergrondinformatie—92

- 10** **Voorbeelden—94**
 - 10.1 Checklist geuractiviteiten vanuit het Activiteitenbesluit (DCMR)—94
 - 10.2 De ontvankelijke vergunningaanvraag (Provincie Zuid-Holland)—99
 - 10.3 Lokale invulling aanvaardbaar hinderniveau (Provincie Noord-Brabant)—100
 - 10.4 Lokale invulling aanvaardbaar hinderniveau bij discontinue emissies (Provincie & Gemeente Utrecht)—103
 - 10.5 Kostenafweging: drie voorbeelden van de Provincie Zuid-Holland—104

Voorwoord

Voor u ligt de handleiding voor het vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau voor geur van bedrijven (uitgezonderd veehouderijbedrijven). Deze handleiding is tot stand gekomen in samenwerking met provincies, gemeenten, industrie en adviesbureaus. De handleiding heeft de status van een informatiedocument en vervangt de geurparagrafen 2.9 en 3.6 uit de Nederlandse emissierichtlijn lucht (NeR).

De aanleiding tot het schrijven van deze handleiding zijn de diverse ontwikkelingen die zich afspelen rond de regelgeving voor industriële luchtmissies. De belangrijkste ontwikkeling is dat steeds meer bedrijven onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit vallen. Ook vindt er een heroriëntatie van de NeR plaats.

Voor de heroriëntatie van de NeR heeft Kenniscentrum InfoMil in juni 2010 een workshop over geur gehouden. Ook is vanuit de Vereniging van Milieuprofessionals (VVM) in het najaar van 2010 een geurcongres georganiseerd met als thema "Is er in Nederland nog een probleem met geurhinder?" De conclusie van deze bijeenkomsten is dat men over het algemeen tevreden is over de decentralisatie van het huidige geurbeleid, maar dat het ontbreekt aan handvaten om te komen tot een aanvaardbaar hinderniveau. Er is behoefte aan een actualisatie van de technische informatie. De informatie over het uitvoeren en de interpretatie van geuronderzoeken is gefragmenteerd en deels verouderd. Daarnaast worden aan de helpdesk van Kenniscentrum InfoMil veel vragen gesteld over het Activiteitenbesluit en hoe een aanvaardbaar hinderniveau bepaald kan worden.

Dit was de aanleiding voor het Ministerie voor Infrastructuur en Milieu (I&M) om de informatie uit het document Meten en rekenen geur (1995) te actualiseren en de informatie over het vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau (NeR paragraaf 2.9 en 3.6) te verduidelijken. Er is voor gekozen om dit uit te werken in twee documenten, een technisch en een beleidsmatig document:

- Nederlands Technische Afspraak (NTA) 9065 "Meten en rekenen geur";
- "Handleiding geur: bepalen van het aanvaardbaar hinderniveau van industrie en bedrijven (niet veehouderijen)".

De NTA "Meten en rekenen geur" betreft een actualisatie van het document "Meten en rekenen geur" uit 1995. Hierin worden de technische aspecten van een geuronderzoek beschreven, zoals het opstellen van een meetplan, de monsternamen en het uitvoeren van berekeningen.

Deze handleiding beschrijft het proces hoe het bevoegd gezag kan komen tot een aanvaardbaar hinderniveau voor geur van industrie en bedrijven die geen veehouderij zijn.

1 Inleiding

1.1 Doel en afbakening

Deze handleiding legt uit hoe het bevoegd gezag het aanvaardbaar hinderniveau voor geur van bedrijfsmatige activiteiten anders dan veehouderij kan bepalen en handhaven. Bij het bestrijden van geurhinder moeten de Beste Beschikbare Technieken (BBT) worden toegepast om een hoog beschermingsniveau te bereiken conform artikel 5.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Het begrip hoog beschermingsniveau is voor geurhinder gelijkgesteld aan het aanvaardbaar hinderniveau. De handleiding geeft een systematiek om geurhinder te toetsen en geeft achtergrondinformatie daarbij.

De primaire doelgroep van deze handleiding is het bevoegd gezag. Daarnaast kunnen ook bedrijven en burgers gebruik maken van deze handleiding. De handleiding kan toegepast worden bij vergunningverlening, maatwerk vanuit het Activiteitenbesluit¹, handhaving en ruimtelijke ordening.

De handleiding gaat over geur van bedrijfsmatige activiteiten anders dan veehouderij. Zij geldt dus niet voor geur van veehouderijen; hiervoor geldt de Wet geurhinder veehouderij (Wgv). De handleiding gaat over geur die in de leefomgeving ruikbaar is, niet om geur in bedrijfsruimten zelf. Ook voor geur die van particuliere bronnen afkomstig is, zoals geur van houtkachels, is deze handleiding niet bedoeld. Hiervoor kunnen regels zijn opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Voor houtkachels die onderdeel zijn van een inrichting kan de handleiding wel worden gebruikt.

De technische aspecten van de uitvoering van een geuronderzoek, zoals het opstellen van een meetplan, de monsternamen en het uitvoeren van berekeningen, zijn beschreven in de NTA 9065 "Meten en rekenen geur".

1.2 Waarom geurbeleid?

De emissie van geur kan leiden tot gezondheidseffecten zoals hinder voor omwonenden (zie paragraaf 1.3). Bij geurhinder gaat het veelal om (zeer) lage concentraties van stoffen in de leefomgeving. Geurhinder op zich zegt overigens niets over de mogelijke toxiciteit van de emissies.

De doelstelling in het Nationaal Milieubeleidsplan uit 1989 (NMP) voor het jaar 2000 is maximaal 750.000 woningen die last hebben van geurhinder, hetgeen overeenkomt met 12% gehinderden (zie bijlage 7). Voor het jaar 2010 gold als doelstelling: geen ernstige hinder. Hierbij wordt er van uitgegaan dat geen ernstige hinder meer optreedt als het percentage ernstig gehinderden 3% of minder is.

1 "Activiteitenbesluit" is de populaire naam voor het "Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer", afgekort Barim. De bijbehorende ministeriële regeling is de "Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer", afgekort Rarim.

Sinds 1990 is de omvang van geurhinder door de industrie afgenomen van 17% naar 6%². Dit is het gevolg van verschillende maatregelen die onder meer via vergunningverlening door gemeenten en provincies zijn gerealiseerd. Het geurbeleid heeft een duidelijke bijdrage geleverd aan de vermindering van geurhinder. Echter, het beleidsdoel van geen ernstige geurhinder in het jaar 2010 is niet gehaald. Lokaal kan sprake zijn van ernstige geurhinder. Verder kunnen ook nieuw opgerichte bedrijven een geurbron zijn. Aandacht voor geurhinder blijft daarom noodzakelijk.

1.3 Gezondheidseffecten geur

Geur kan verschillende gezondheidseffecten veroorzaken: (ernstige) hinder, stressgerelateerde lichamelijke gezondheidsklachten en verstoring van gedrag en activiteiten (Smeets & Fast, 2006).

Mensen waarderen een waargenomen geur vermoedelijk in twee stappen. Bij de primaire evaluatie schat iemand in of de geur potentieel bedreigend is. Ervaart diegene de geur als onaangenaam of de situatie als potentieel bedreigend, dan leidt dit tot (ernstige) hinder. Bij de secundaire evaluatie van de waarneming van de geur, beoordeelt iemand of hij of zij met die potentieel bedreigende situatie goed overweg kan (coping)³. Ervaart hij of zij dit als onvoldoende, dan ontstaat stress met de daaraan gerelateerde fysiologische effecten. De hinder gaat dan vergezeld van stressgerelateerde lichamelijke klachten. Het is niet duidelijk welke gezondheidseffecten dit zijn; de resultaten van onderzoeken naar het verband tussen geurbelasting en gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid, zijn niet consistent.

De waardering van de geur kan ook leiden tot verstoring van gedrag of activiteiten. De meest voorkomende effecten zijn vermoedelijk: het sluiten van ramen, niet graag buiten zijn, bezoek niet graag uitnodigen en/of familie of vrienden komen niet graag op bezoek, vertrouwde/aangename geuren niet meer kunnen ruiken, minder diep ademhalen en het indienen van klachten.

Naast de geurbelasting is een groot aantal andere factoren in meer of mindere mate van invloed op de mate van ervaren hinder. Vooral het soort geur, de copingstijl, de houding ten opzichte van de geurbron of overheid, de verwachting of de geur zal toenemen en/of tot gezondheidseffecten zal leiden, kunnen individueel en lokaal leiden tot meer of minder hinder dan gemiddeld voor die geurbron en geurbelasting.

1.4 Hoe beoordeel je geur?

De ondervonden geurhinder hangt af van uiteenlopende factoren, die stof-, tijd-, plaats- en persoonsgebonden kunnen zijn. De blootstellingsduur en blootstellingsfrequentie, concentratie en hedonische waarde zijn hiervan de belangrijkste.

² "Geurbeleid", PBL, 2010.

³ Meer informatie over coping is te vinden in literatuur van Vlek & Stallen

Om geur te toetsen, is een objectieve maat nodig. De hoeveelheid geur in de leefomgeving geven we in Nederland doorgaans weer als een geurbelasting. Dit is een geurconcentratie uitgedrukt in Europese geureenheden (odour unit, ou_E) per kubieke meter lucht⁴ bij een bepaalde percentielwaarde (bijvoorbeeld ou_E/m^3 als 98-percentiel; het 99,5- en 99,9-percentiel worden ook veel gebruikt). Soms wordt in plaats van ou_E de snuffeleenheid⁵ gebruikt. De geurhinder wordt doorgaans uitgedrukt in het percentage van de populatie dat "soms of vaak" last van die geur ondervindt (% gehinderden). Er bestaat niet één dosis-effectrelatie tussen de geurbelasting en het percentage geurgehinderden die van toepassing is op alle geuren en situaties. De ondervonden geurhinder hangt onder meer af van de blootstellingsduur en -frequentie en de aard en (on)aangenaamheid van de geur (hedonische waarde). De relatie tot de geurbron: is het je werkgever?, zijn er incidenten geweest die de veiligheid van je leefomgeving hebben bedreigd?, heeft vanzelfsprekend ook invloed op de geurbeleving.

Om geur te toetsen is ook een grens nodig voor hoeveel geurbelasting en geurhinder aanvaardbaar is. Het Nederlands beleid hiervoor is in 1995 vastgelegd in een brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM). Volgens dit beleid is de vereiste mate van bestrijding met name afhankelijk van de ondervonden hinder en houdt het bevoegd gezag bij het vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau rekening met de hinderlijkheid van de specifieke geur. Ook volgt uit dit beleid dat lokale overheden eigen geurbeleid kunnen opstellen. Meerdere provincies en gemeenten hebben dat gedaan.

Het aanvaardbaar hinderniveau is een afweging die het bevoegd gezag maakt. Het aanvaardbaar hinderniveau kan in verschillende eenheden worden uitgedrukt. In Nederland zijn veel gebruikte maten voor doelvoorschriften voor geur: de geurbelasting en de geuremissie. Het bevoegd gezag kan ook middelvoorschriften opstellen: als het bedrijf bepaalde maatregelen heeft uitgevoerd en goed onderhoudt, voldoet het bedrijf aan het aanvaardbaar hinderniveau zoals de lokale overheid dit voorschrijft.

Termen 'aanvaardbaar' en 'acceptabel'

De termen 'aanvaardbaar' en 'acceptabel' hebben in principe dezelfde betekenis. In het verleden (tot 2006) werden ze in de NeR verschillend gebruikt. Sinds 2006 is er geen document met een juridische status waarin een verschil in betekenis wordt toegekend aan de twee termen. In de praktijk komen beide termen voor: het Activiteitenbesluit uit 2008 gebruikt de term 'aanvaardbaar', in de beleidsbrief van de Minister uit 1995 en in vergunningen wordt de term 'acceptabel' gebruikt. Het aanvaardbaar dan wel acceptabel hinderniveau wordt vastgesteld ter plaatse van een te beschermen object. De definitie van het te beschermen object in het Activiteitenbesluit is anders dan voor vergunningverlening (zie bijlage 2). De criteria voor wat 'acceptabel' dan wel 'aanvaardbaar' is, zijn echter gelijk. Daarom wordt in deze handleiding geen onderscheid gemaakt tussen de termen 'aanvaardbaar' en 'acceptabel'. Er is gekozen om in deze handleiding steeds dezelfde term te hanteren en om aan te sluiten bij de terminologie uit het Activiteitenbesluit, daarom wordt de term 'aanvaardbaar' gebruikt.

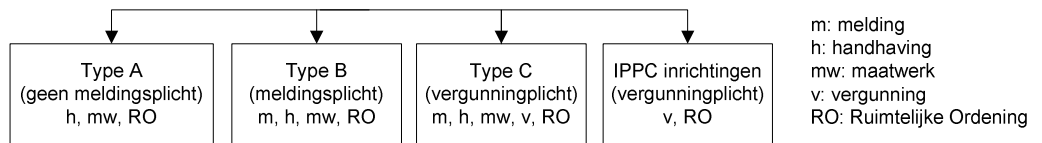
4 Vanaf 2003 wordt de Europese eenheid ou_E gebruikt (officiële Engelse term odour unit); voor 2003 werd de eenheid aangegeven als ge. Omrekening: $1 ou_E = 2 ge$.

5 Eén snuffeleenheid is meestal niet gelijk aan een Europese geureenheid maar ligt vaak ergens tussen de 1 en 4 ou_E .

1.5 Type A-, B-, C- en IPPC-inrichtingen

Het Activiteitenbesluit onderscheidt drie typen inrichtingen: A, B en C. Daarnaast zijn er de IPPC-bedrijven; deze vallen (nog) niet onder het Activiteitenbesluit (zie figuur 1.1). Per type bedrijf worden verschillende procedures gevolgd.

Figuur 1.1: Type A-, B-, C- en IPPC-inrichtingen

Type A-inrichtingen zijn niet melding- of vergunningplichtig. Een beoordeling van de geursituatie kan wel nodig zijn naar aanleiding van klachten. Er is dan sprake van handhaving en vervolgens eventueel (ambtshalve, via de zorgplicht) maatwerk.

Type B-inrichtingen zijn meldingsplichtig, het bevoegd gezag beoordeelt de melding onder meer op geur. Een herbeoordeling van de geursituatie kan nodig zijn naar aanleiding van klachten. Er is dan sprake van handhaving en vervolgens (ambtshalve) eventueel maatwerk. Ook kan een bedrijf zelf om maatwerk vragen.

Type C-inrichtingen zijn vergunningplichtig. Het Activiteitenbesluit kan wel gedeeltelijk van toepassing zijn naast de vergunning. Voorschriften van activiteiten die geregeld zijn in hoofdstuk 3 of activiteiten uit hoofdstuk 4 van het Activiteitenbesluit voor zover die in artikel 1.4, derde lid, onderdeel b tot en met d genoemd worden, zijn directwerkend voor vergunningplichtige bedrijven en hoeven niet in de vergunning te worden opgenomen.

Het bevoegd gezag beoordeelt de vergunningaanvraag onder meer op geur. Daarnaast beoordeelt het bevoegd gezag de melding van activiteiten uit hoofdstuk 3 en 4. Ook hier kan een herbeoordeling van de geursituatie nodig zijn naar aanleiding van klachten. Er is dan sprake van handhaving en vervolgens eventueel herziening van de vergunning of eventueel (ambtshalve) maatwerk.

IPPC-inrichtingen zijn vergunningplichtig, maar geen type C-inrichting volgens het Activiteitenbesluit. Voorschriften voor activiteiten uit hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit zijn hierdoor niet van toepassing op IPPC-inrichtingen. Het bevoegd gezag beoordeelt de vergunningaanvraag van een IPPC-inrichting onder meer op geur. Ook hier kan een herbeoordeling van de geursituatie nodig zijn naar aanleiding van klachten. Er is dan sprake van handhaving en vervolgens eventueel herziening van de vergunning.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 is aangegeven wat het doel en de afbakening van de handleiding zijn. Ook is in dit hoofdstuk een algemene inleiding gegeven op de noodzaak van geurbeleid, de gezondheidseffecten van geur, de beoordeling van geur en welke typen bedrijven het Activiteitenbesluit onderscheidt.

Hoofdstuk 2 tot en met 5 bevatten de stappenplannen voor achtereenvolgens:

- melding van activiteiten uit hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit (hoofdstuk 2);
- maatwerk voor activiteiten uit hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit / vergunningverlening van type C- en IPPC-inrichtingen (hoofdstuk 3);
- handhaving van type A-, B-, C- en IPPC-inrichtingen (hoofdstuk 4);
- ruimtelijke ordening (hoofdstuk 5).

De bijlagen bevatten algemene informatie over onderwerpen die van belang zijn voor de hoofdstukken 2 tot en met 5. In de bijlagen zijn ook voorbeelden opgenomen die zijn aangedragen door provincies en gemeenten.

2 Melding

2.1 Doel en toepassing

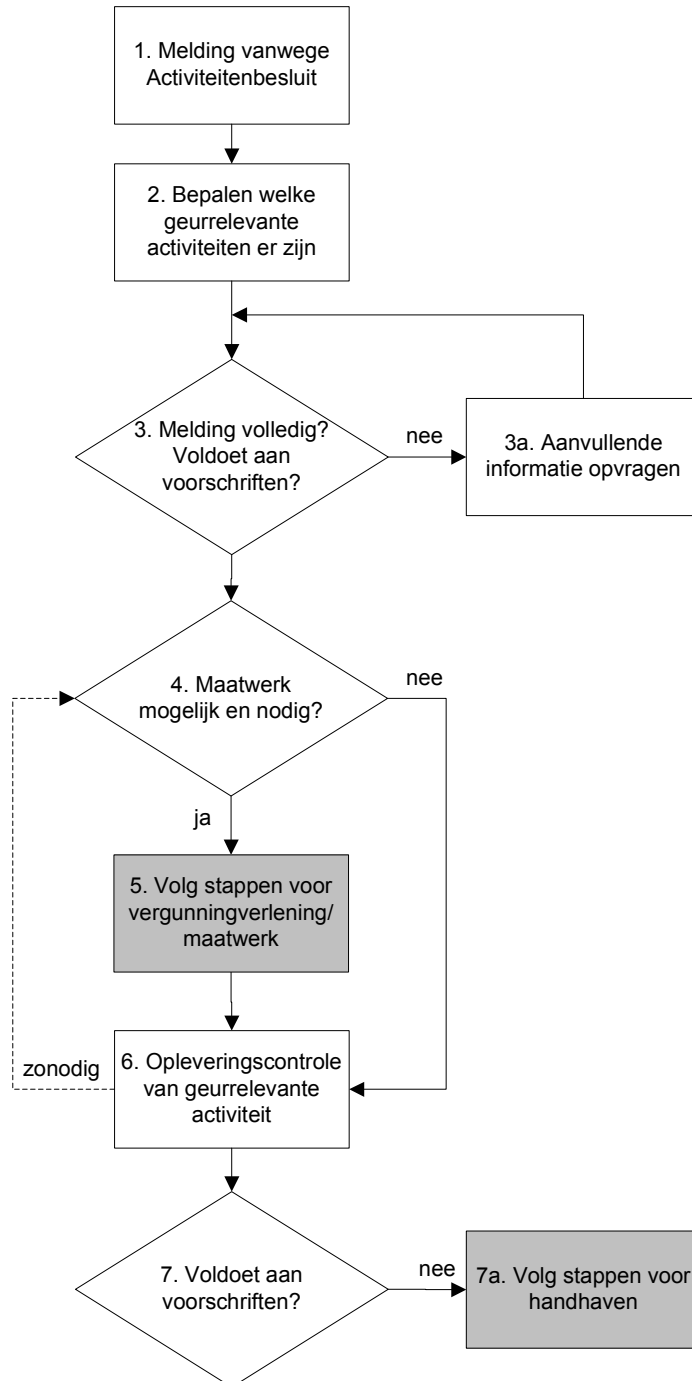
Als een type B of C-inrichting een activiteit als beschreven in hoofdstuk 3 of 4 van het Activiteitenbesluit begint of wijzigt, meldt de inrichtinghouder dit aan het bevoegd gezag. Dit hoofdstuk beschrijft de stappen die het bevoegd gezag doorloopt als deze melding binnenkomt.

Het bevoegd gezag toetst de melding op volledigheid en vraagt indien nodig aanvullende informatie op. Bij oplevering van de activiteit voert het bevoegd gezag een bedrijfsbezoek uit om te controleren of de voorgeschreven maatregelen aangebracht en in gebruik zijn. Als blijkt dat het geuraspect van de activiteit onvoldoende is geregeld, kan in bijzondere en incidentele gevallen maatwerk worden overwogen.

2.2 Stappenplan

Figuur 2.1 geeft de stappen weer die het bevoegd gezag doorloopt om gemelde activiteiten te beoordelen op geur.

Figuur 2.1: Stappenplan melding

2.3 Toelichting op het stappenplan

1. Melding vanwege Activiteitenbesluit

Een inrichtinghouder van een type B- of C-inrichting die een activiteit als beschreven in hoofdstuk 3 of 4 van het Activiteitenbesluit begint of verandert, meldt dit aan het bevoegd gezag. Deze melding vindt tenminste vier weken voor aanvang van de activiteit plaats. Het is zinvol als de inrichtinghouder en het bevoegd gezag in een vooroverleg al het hele stappenplan doorlopen, om te komen tot een complete melding met voldoende informatie over de geursituatie.

2. Bepalen welke geurrelevante activiteiten er zijn

Het bevoegd gezag gaat na of de gemelde activiteiten mogelijk geur veroorzaken.

Het bevoegd gezag kijkt of het een activiteit betreft waar het Activiteitenbesluit geurvoorschriften aan stelt. Bijlage 6 geeft een overzicht van deze activiteiten. De Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) is een eenvoudig hulpmiddel om de relevante voorschriften te selecteren. Vervolgens gaat het bevoegd gezag na of andere activiteiten binnen de inrichting mogelijk geur veroorzaken (zie kader in paragraaf 3.3 stap 2: Voorbeeld van wel en niet geurrelevante activiteiten).

3. Melding volledig? Voldoet aan voorschriften?

Het bevoegd gezag wil duidelijk krijgen of geuroverlast te verwachten is en welke maatregelen worden toegepast.

Meldinggegevens volledig?

In artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit staan de meldingvereisten. Voor geur is met name het derde lid onder d van artikel 1.10 van belang. Voor geurrelevante activiteiten kunnen aanvullende meldingvereisten gelden. Deze zijn opgenomen in artikel 1.17 van het Activiteitenbesluit (zie ook vraag en antwoord over aard en omvang op de InfoMil website).

De melding wordt getoetst op volledigheid. De verplichte meldingsgegevens omvatten onder andere "de aard en omvang van de activiteiten en processen in de inrichting", "de indeling en uitvoering van de inrichting" en "situatieschets" (artikel 1.10 van het besluit). Dit biedt de mogelijkheid om informatie op te vragen over de geurbepalende voorzieningen, zoals: afzuiging, ontvetting, ontgeuring en verhoogde afvoer. De melding geeft ten minste aan of een bovendakse afvoer of een ontgeuringsinstallatie zal worden geïnstalleerd bij activiteiten waarvoor dit in de voorschriften verplicht gesteld wordt (zie ook de volgende alinea). Ook geeft de melding de locatie en frequentie van de relevante geurbronnen aan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan opslag en afvoer van (slacht)afval of afvoer van dampen van bereiding van voedingsmiddelen of coatingprocessen. Uit de situatieschets blijkt waar de meest nabije bebouwing ligt en of gebouwen op zeer korte afstand (< 25 m) liggen zodat ze de geurverspreiding beïnvloeden.

Voldoet aan voorschriften?

Het bevoegd gezag gaat na of aan de voorschriften wordt voldaan, bijvoorbeeld: is een bovendakse afvoer of een doelmatige ontgeuringsinstallatie geïnstalleerd? Bijlage 6 geeft een overzicht van en toelichting op de geurvoorschriften uit het Activiteitenbesluit. Voor een goede beoordeling van de situatie, kan een bezoek ter plaatse zinvol zijn.

Doelmatige ontgeuringsinstallatie

Het Activiteitenbesluit noemt voor verschillende activiteiten de mogelijkheid om een doelmatige ontgeuringsinstallatie te plaatsen. Doelmatig houdt in dat de installatie geurdragende componenten daadwerkelijk afvangt en de geur niet met andere stoffen maskeert. De ontgeuringsinstallatie moet geschikt zijn voor de specifieke afgasstroom en goed gedimensioneerd, zodat de capaciteit goed is afgestemd op de activiteit. Daarnaast dient de ontgeuringsinstallatie goed te worden onderhouden, zodat hij naar behoren kan functioneren.

De leverancier beschikt over de technische kennis om aan te geven welk type ontgeuringsinstallatie geschikt is voor een specifieke afgasstroom, hoe deze moet worden gedimensioneerd, welke capaciteit nodig is en hoe de installatie onderhouden moet worden. Algemene informatie hierover staat in de [factsheets luchtmissiebeperkende technieken](#).

De staat van onderhoud kan blijken uit: een bezoek ter plaatse, een onderhoudscontract, aankoopbonnen van (vervangende) filters.

Als de inrichtinghouder onvoldoende zekerheid geeft over het onderhoud van de ontgeuringsinstallatie, kan het bevoegd gezag overwegen om in maatwerkvoorschriften nadere eisen te stellen aan het onderhoud.

Bij parkeergarages worden in de voorschriften eisen gesteld aan de uittreesnelheid van de uitgaande ventilatielucht. In plaats van deze te meten kan het bevoegd gezag de uittreesnelheid ook controleren door de totale ventilatiecapaciteit (m^3/s) te delen door de totale oppervlakte van de uitlaatopeningen van alle ventilatoren (m^2).

Bij een melding van een zuiveringstechnisch werk wordt op basis van artikel 1.17 van het besluit een geuronderzoek toegevoegd als de oprichting dan wel verandering van de activiteit van invloed is op de geurbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten. Uit de geurberekening in het geuronderzoek blijkt of het zuiveringstechnisch werk voldoet aan de doelvoorschriften die het Activiteitenbesluit stelt. Tevens blijkt uit het geuronderzoek of en, zo ja, welke voorzieningen nodig zijn om de geuremissie te beperken.

Het bevoegd gezag heeft na de melding van een activiteit vier weken de tijd om de melding te beoordelen.

3a. Aanvullende informatie opvragen

Blijkt uit stap 3 dat de meldinggegevens niet volledig zijn, dan vraagt het bevoegd gezag aanvullende informatie op bij de inrichtinghouder.

Wanneer uit de melding blijkt dat de inrichtinghouder een voorgeschreven maatregel niet uitvoert, dan wijst het bevoegd gezag hem op deze verplichting.

4. Maatwerk mogelijk en nodig?

Het bevoegd gezag kan in een aantal gevallen maatwerkvoorschriften stellen aan:

- de situering van de afvoerpijp vanwege onvoldoende verspreiding van afgezogen dampen;
- het voorkomen of beperken van diffuse geuremissies bij emissies die niet via de afzuiging worden afgevoerd;
- het beperken van incidentele geurpieken tot specifieke tijdstippen;
- aanwezigheid van een ontgeuringsinstallatie;
- uitvoering en het onderhoud van een ontgeuringsinstallatie vanwege slecht functioneren;
- grotere afvoerhoogte van de afgezogen dampen.

In bijlage 6.2 (tabel B6.3) is per activiteit aangegeven welke van de eerder genoemde punten van toepassing zijn op de activiteit.

Indien het geuraspect niet uitputtend is geregeld in hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit, dan kunnen maatwerkvoorschriften worden opgelegd op grond van de zorgplicht. Een voorbeeld van een activiteit waar bij ministeriële regeling geen geurvoorschriften zijn gesteld is "Onderhouden en repareren van motorvoertuigen en andere gemotoriseerde apparaten en proefdraaien van verbrandingsmotoren". Deze activiteit kan in sommige situaties wel geurhinder veroorzaken; in dat geval kunnen op grond van het zorgplichtsartikel hieraan maatwerkvoorschriften worden gesteld.

5. Volg stappen voor vergunningverlening/maatwerk

Voor maatwerk wordt het aanvaardbaar hinderniveau bepaald met behulp van het stappenplan uit hoofdstuk 3 van deze handleiding.

6. Opleveringscontrole van geurrelevante activiteit

Een opleveringscontrole is doorgaans goed mogelijk bij veranderingen aan een bestaande inrichting. Bij nog op te richten inrichtingen kan het gebruik nog niet worden gecontroleerd; overweeg daarom de opleveringscontrole pas uit te voeren wanneer het bedrijf in werking is.

Het doel van het bedrijfsbezoek is te controleren of de voorgeschreven maatregelen aangebracht en in gebruik zijn. Aandachtspunten bij de controle zijn:

- Bedrijfsomstandigheden: aard en omvang van de werkzaamheden (komen deze overeen met de gemelde gegevens?);
- Ventilatie: ontsnapt er geur door open ramen en deuren, zijn er andere diffuse emissies?
- Afzuiging: stand van de afzuiging, afzuigkanaal, trekdoelmatigheid visueel beoordelen;
- Ontgeuringsinstallatie: is het type installatie geschikt om geur af te vangen, is de capaciteit van de installatie voldoende voor de omvang van de emissie? Controleer dit aan de hand van de factsheets luchtemissie beperkende technieken en/of aan de hand van gegevens van de leverancier van de techniek;
- Emissiepunt: waar en hoe hoog ten opzichte van de gebouwen binnen 25 m; dit is inclusief het eigen gebouw.

Het is aan te raden om foto's te maken van bovenstaande punten.

Om gevoel te krijgen voor mogelijke overlast, kan de toezichthouder benedenwinds van de bron ruiken hoe ver de geur reikt. Hoe sterk iemand de geur waarneemt op een bepaalde afstand hangt onder meer af van de geuremissie, de weersomstandigheden en het individuele reukvermogen. Het is aan te raden dat de toezichthouder laat testen hoe goed zijn of haar reukvermogen is vergeleken met het reukvermogen van testpersonen voor geuranalyses.

In sommige situaties zal pas bij de opleveringscontrole blijken of maatwerk wenselijk is. Zonodig gaat het bevoegd gezag dan terug naar stap 4.

In bijlage 10.1 is als voorbeeld een checklist toegevoegd die door DCMR Milieudienst Rijnmond is opgesteld voor het controleren van geurrelevante aspecten bij activiteiten uit hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit.

Het verslag van het controlebezoek noemt welke geurbeperkende maatregel(en) het bedrijf toepast, in lijn met de relevante artikelen van het Activiteitenbesluit. Verder noemt het verslag of er een geurknelpunt te verwachten is. Dat wil zeggen: zullen de activiteiten, ondanks de getroffen maatregelen, toch leiden tot onaanvaardbare geurhinder.

7. Voldoet aan voorschriften?

Uit de opleveringscontrole blijkt of het bedrijf voldoet aan de voorschriften.

7a. Volg stappen voor handhaven

Voldoet het bedrijf niet, dan volgt het bevoegd gezag het stappenplan voor handhaven uit hoofdstuk 4 van deze handleiding.

3 Vergunningverlening en maatwerkvoorschriften

3.1 Doel en toepassing

Dit hoofdstuk beschrijft de stappen die nodig zijn voor het bepalen van het aanvaardbaar geurhinderniveau bij vergunningverlening van type C-inrichtingen en bij het opstellen van maatwerkvoorschriften voor hoofdstuk 3 en 4 activiteiten uit het Activiteitenbesluit. Daarnaast wordt dit stappenplan doorlopen indien een bedrijf op basis van artikel 1.8 van het Activiteitenbesluit een alternatieve maatregel wil toepassen. De stappen zijn ook bruikbaar voor een milieueffectrapportage (MER) of een bedrijfsmilieuplan.

Het bepalen van een aanvaardbaar hinderniveau bestaat enerzijds uit een beoordeling van de potentiële hinder. Anderzijds bestaat het uit een beoordeling van wat aanvaardbaar is. In het besluit wordt niet alleen de conclusie genoemd wat een aanvaardbaar hinderniveau is, maar ook de motivering daarvoor.

3.2 Stappenplan

Het stappenplan geeft weer hoe een besluit over geurhinder tot stand kan komen bij vergunningverlening en bij het stellen van maatwerkvoorschriften volgens het Activiteitenbesluit. In het schema is geen onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwe situaties.

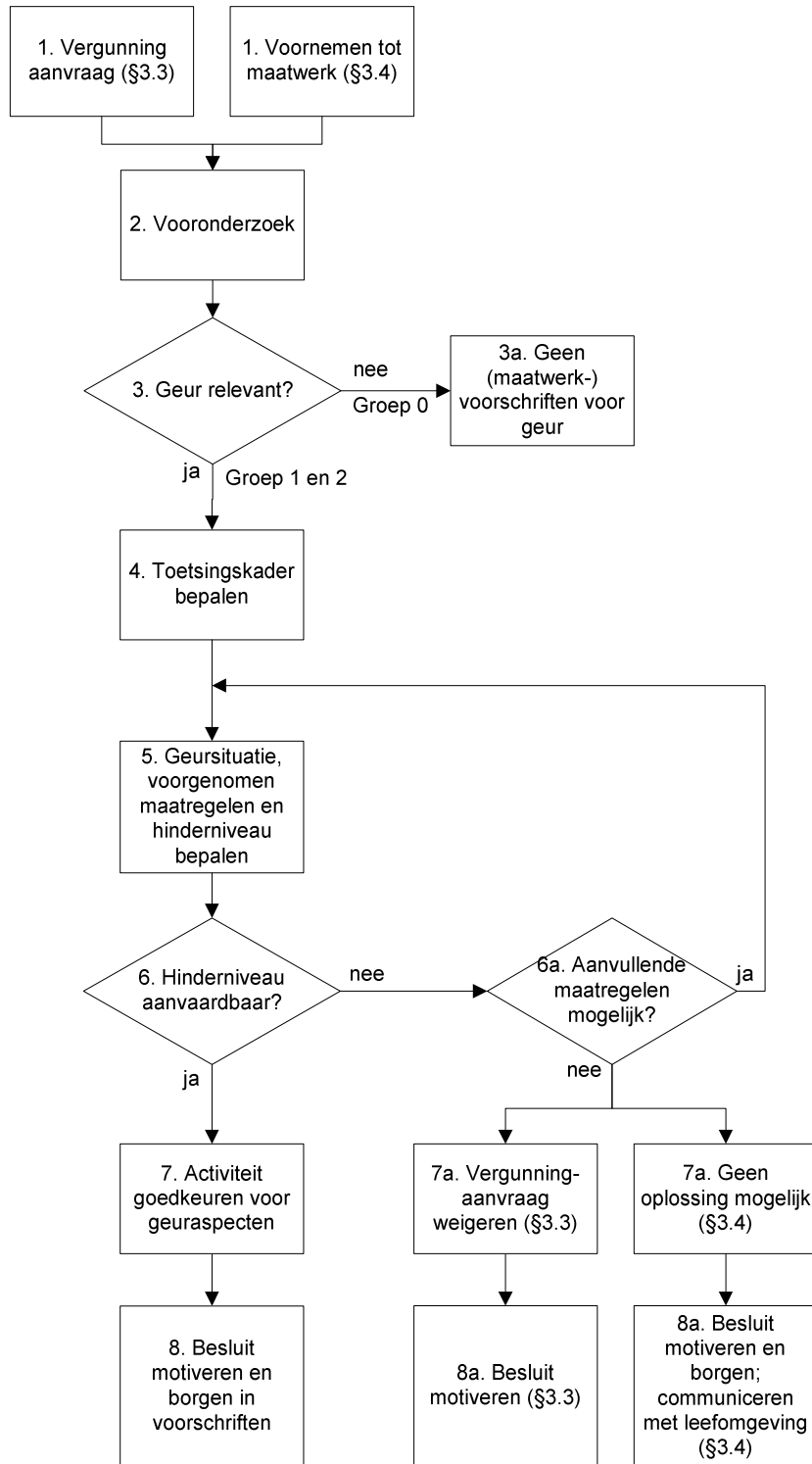
Na het schema volgen twee toelichtingen: één voor vergunningverlening (paragraaf 3.3) en één voor maatwerk volgens het Activiteitenbesluit (paragraaf 3.4).

Groep 0, 1 en 2 bedrijven

In de context van deze handleiding wordt ter verduidelijking onderscheid gemaakt in groep 0, 1 en 2 bedrijven. Deze groepen hebben buiten deze handleiding geen betekenis.

- Groep 0: activiteiten zijn niet geurrelevant; buiten de inrichting is zonder maatregelen geen geur waarneembaar (bijvoorbeeld autodemonstratie en betonwarenproductie).
- Groep 1: activiteiten waar geur relevant is. Het geurprobleem kan met eenvoudige organisatorische en technische maatregelen worden opgelost. Een geurmeetonderzoek is niet nodig (bijvoorbeeld horeca).
- Groep 2: activiteiten waar geur relevant is. Het zijn complexere bedrijven waar een geurmeetonderzoek nodig is om goed inzicht te krijgen in de geursituatie (bijvoorbeeld rioolwaterzuiveringsinstallaties).

Figuur 3.1: Stappenplan vergunningverlening en maatwerkvoorschriften

3.3 Toelichting op het stappenplan voor vergunningverlening

1. Vergunningaanvraag

Het bedrijf geeft in de aanvraag inzicht in de geursituatie als gevolg van de activiteit, welke emissiebeperkende maatregelen het aanvraagt en welk effect daarvan mag worden verwacht.

Het bevoegd gezag beoordeelt of de gegevens compleet zijn. Als dat het geval is, is de aanvraag 'ontvankelijk' en kan het bevoegd gezag de aanvraag in behandeling nemen. Om te komen tot een ontvankelijke aanvraag, die voldoende informatie geeft over de geursituatie, is het zinvol om tijdens het vooroverleg al het hele stappenplan te doorlopen (zie met name de stappen 2, 4 en 5).

Bijlage 10.2 geeft een voorbeeld van hoe de provincie Zuid-Holland de ontvankelijkheid van een vergunningaanvraag beoordeelt.

2. Vooronderzoek

Het vooronderzoek geeft inzicht of geur bij deze inrichting relevant is en of de geursituatie hinder kan veroorzaken. Hulpmiddelen hierbij zijn:

- ervaringen met dit bedrijf: eerdere vergunning, eerdere handhavingszaken, signalen uit de omgeving;
- ervaringen met dit type bedrijf: vergelijkbare situaties, literatuur;
- eigen waarneming bij dit of een vergelijkbaar bedrijf;
- overzichten van geurrelevante bedrijven;
- bijlagen 1 en 2 uit de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009, SDU uitgever).

Omdat bovenstaande methoden indicatief zijn, worden ze in combinatie toegepast.

Voorbeeld van wel en niet geurrelevante activiteiten

Activiteiten zijn geurrelevant (groep 1 en 2 bedrijven) wanneer geur van de bedrijfsactiviteiten buiten de inrichting waarneembaar kan zijn. Geur wordt vaak veroorzaakt door de productie van levensmiddelen (bijvoorbeeld een bakkerij, een slachthuis of een mengvoederbedrijf), organisch afval (bijvoorbeeld een afvaloverslagstation of een groencompostering) en door vluchtige stoffen (bijvoorbeeld een asfaltcentrale of verfspuiterij).

Activiteiten zijn niet geurrelevant (groep 0 bedrijven) als er zonder maatregelen geen geur buiten de inrichting waarneembaar is (bijvoorbeeld autodemontage en betonwarenproductie).

Indien geur relevant is, wordt in het vooronderzoek getoetst of voldoende gegevens beschikbaar zijn voor verdere beoordeling. Denk aan onder andere:

- omgevingsfactoren, zoals locatie(keuze), afstand tot geurgevoelige objecten, ruimtelijke ontwikkelingen;
- soort proces, aangevraagde capaciteit en bedrijfstijden;
- informatie over de emissies, zoals afgaskarakteristieken (volume per tijdseenheid, temperatuur, druk, vochtgehalte), emissieduur (in uur per jaar), chemische samenstelling (voor zover bekend), plaats en afmetingen van de emissiepunten;
- de aangevraagde maatregelen ter beperking van geur en andere emissies naar de lucht (maatregelen voor het terugdringen van overige luchtmissies beperken vaak ook de geurhinder; de aangevraagde maatregelen moeten conform Beste Beschikbare Technieken (BBT) zijn);
- is het een nieuwe of een bestaande situatie en/of activiteit (dit kan van invloed zijn op welk hinderniveau aanvaardbaar wordt geacht)?

3. Geur relevant?

Uit het vooronderzoek volgt of uitvoering van de activiteit mogelijk geurhinder veroorzaakt.

3a. Geen voorschriften voor geur

Wanneer blijkt dat geur niet relevant is, is geur dus geen belemmering voor het verlenen van de vergunning. Voorschriften voor geur zijn niet nodig. De overwegingen worden opgenomen in de considerans van de vergunning. De rest van het schema is niet van toepassing.

4. Toetsingskader bepalen

Beste Beschikbare Technieken

Bij het bestrijden van geurhinder moeten de Beste Beschikbare Technieken (BBT) worden toegepast om een hoog beschermingsniveau te bereiken conform artikel 5.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Het begrip hoog beschermingsniveau uit het Bor is voor geurhinder gelijkgesteld aan het aanvaardbaar hinderniveau.

BBT is op Europees niveau vastgelegd in Best Available Technique Reference Documents (BREFs). In deze documenten is over het algemeen weinig aandacht voor geur. Met het toepassen van de BBT-maatregelen voor luchtmissies uit de BREFs wordt vaak een deel van de geurhinder weggenomen, maar niet altijd. Wat BBT is volgt uit een integrale afweging van de verschillende milieuaspecten, waaronder geur.

Afwijken van BBT in BREFs

Onder bepaalde omstandigheden kan worden afgeweken van de BBT-conclusies in de BREFs.

Wanneer de BBT-conclusies niet voldoende zijn om tot een aanvaardbaar niveau van geurhinder te komen, kan het bevoegd gezag op grond van het nationaal geurbeleid aanvullende maatregelen eisen specifiek gericht op geur om wel tot een aanvaardbaar geurhinderniveau te komen.

Minder strenge eisen dan gesteld in de BREFs zijn alleen mogelijk bij buitensporig hoge kosten in verhouding tot de milieuvoordelen die het gevolg zijn van:

- de geografische ligging of de plaatselijke milieuomstandigheden van de betrokken installatie; of
- de technische kenmerken van de betrokken installatie.

(Dit komt overeen met artikel 15 lid 4 van de Richtlijn Industriële Emissies 2010/75/EU.)

Naast de BREFs zijn er ook nationale BBT-documenten, zoals voor luchtemissies de Nederlandse Emissierichtlijn Lucht (NeR).

Bijzondere regeling

Voor een aantal bedrijfstakken zijn op brancheniveau afspraken gemaakt over BBT. Deze afspraken zijn vastgelegd in de bijzondere regelingen in de NeR. Een overzicht van de bijzondere regelingen is te vinden in [paragraaf 3.3 van de NeR](#).

In een bijzondere regeling worden uitspraken gedaan over het hinderniveau en het bijbehorende standaardmaatregelenpakket. In dit standaardmaatregelenpakket zijn de technische, financiële en sociaal-economische aspecten al verwerkt. Uitgangspunt is dat toepassing van de bijzondere regeling leidt tot een aanvaardbaar hinderniveau, dus tot BBT.

Dit is echter niet bij alle bijzondere regelingen het geval. Daarom wordt nagegaan of de bijzondere regeling toereikend is. Indien in de bijzondere regeling geen emissiefactor en/of maximale immissiewaarde worden genoemd, geeft deze onvoldoende informatie om de geursituatie en het hinderniveau vast te stellen. De bijzondere regeling is dan niet toereikend. Is wel een maximale immissiewaarde genoemd, dan moet zijn gemotiveerd waarom deze waarde het aanvaardbaar hinderniveau (BBT) is voor geur. Daarnaast is het mogelijk dat een bijzondere regeling niet toereikend is voor een specifiek bedrijf dat een bijzondere positie binnen de bedrijfstak inneemt of wanneer de bedrijfsvoering afwijkt van de bedrijfsvoering waarop de bijzondere regeling is gebaseerd.

Indien de bijzondere regeling toereikend is, geldt deze als toetsingskader voor de stappen 5 tot en met 8. Gemotiveerd afwijken van de bijzondere regeling kan indien dit voor het aanvaardbaar hinderniveau noodzakelijk of mogelijk is. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer volgens de vigerende vergunning een lagere immissieconcentratie wordt bereikt dan de norm uit de bijzondere regeling.

Rijksbeleid en lokaal beleid voor geur

Lokaal en landelijk geurbeleid geven een meer concrete invulling aan wat BBT is voor geur. Inrichtingen waarvoor er geen of een niet-toereikende bijzondere regeling is, worden volgens het lokaal beleid of volgens de algemene uitgangspunten van het rijksbeleid getoetst. Bij het doorlopen van de stappen 5 tot en met 8 is dit lokaal dan wel landelijk beleid het kader.

Indien de lokale overheid eigen geurbeleid heeft vastgesteld wordt de activiteit daaraan getoetst.

Lokaal beleid voor geur

Lokaal geurbeleid is een mogelijkheid die is beschreven in een brief van de Minister van VROM uit juni 1995 (zie paragraaf 7.2.1, c toelichting stankbeleid, 2e alinea). Zowel provincies als gemeenten staat het vrij om eigen beleid te formuleren. Slechts een beperkt aantal van hen heeft dit ook daadwerkelijk gedaan. Informatie over welke gemeenten en provincies eigen geurbeleid hebben vastgesteld is te vinden op de InfoMil website. Lokaal beleid mag uiteraard niet strijdig zijn met de wet- en regelgeving.

Wanneer er geen lokaal geurbeleid is, wordt de activiteit getoetst aan het rijksbeleid. Dit is neergelegd in een brief van de minister van VROM uit juni 1995 (zie het kader hierna en bijlage 7). De brief van de minister is verder uitgewerkt in bijlage 8 over interpretatie van het rijksbeleid.

Piekbelastingen zijn een aandachtspunt omdat ze in veel gevallen hinder veroorzaken. Het is daarom nodig de toetsingswaarden zo te formuleren dat niet alleen continue emissies maar ook discontinue emissies beperkt worden. Bijlage 9 gaat nader in op piekbelastingen en percentielen.

Rijksbeleid geur

In haar brief uit 1995 schrijft de minister (de woordkeuze is aangepast aan de huidige regelgeving):

Het voorkomen van (nieuwe) hinder is het algemene uitgangspunt. Daarvan afgeleid is de volgende beleidslijn gegeven:

- als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- als er wel hinder is, worden maatregelen afgeleid op basis van BBT (Beste Beschikbare Technieken);
- de mate van hinder kan onder andere worden bepaald via een belevingsonderzoek, hinderenquête, klachtenregistratie etcetera. Voor bedrijven waarvoor een bijzondere regeling is opgesteld komt het hinderniveau in de bedrijfstakstudie aan de orde;
- de mate van hinder die nog aanvaardbaar is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

Als achtergrond hierbij vermeldt ze:

In Nederland wordt meer dan 20% van de bevolking gehinderd door stank. In het Nationaal Milieubeleidsplan uit 1989 (NMP) is als doelstelling voor stank voor het jaar 2000 opgenomen maximaal 750.000 stankbelaste woningen, hetgeen overeenkomt met 12% gehinderden; voor het jaar 2010 geldt als doelstelling geen ernstige hinder.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, worden op basis van het geformuleerde beleid bij de veroorzakers van stank maatregelen getroffen om de emissies te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken. Hoewel het treffen van bronmaatregelen voorop staat kan stankhinder ook worden verminderd of voorkomen door het ruimtelijk scheiden van (potentiële) bronnen van stank en (potentieel) gehinderden.

De beleidsbrief (paragraaf 7.2.5, V vervolgactiviteiten, 2e alinea) geeft aan dat de hindersystematiek verder is uitgewerkt in de NeR. Deze systematiek staat sinds 2012 in hoofdstuk 3 van de handleiding geur en vormt een onderdeel van het rijksbeleid.

5. Geursituatie, voorgenomen maatregelen en hinderniveau bepalen

Geuronderzoek

De geursituatie wordt zodanig inzichtelijk gemaakt dat getoetst kan worden aan het bij stap 4 vastgestelde toetsingskader. De NTA 9065 Meten en Rekenen geur beschrijft de hiervoor geschikte meet- en rekenmethoden. Het bedrijf is verantwoordelijk voor dit onderzoek. De kosten en resultaten van de onderzoeksinspanning moeten wel in een redelijke verhouding staan tot het probleem en de eventueel te treffen maatregelen. Een meetonderzoek is niet altijd nodig; soms volstaat een kwalitatief onderzoek (groep 1 bedrijven).

Maatregelen

In de berekeningen wordt het effect van de voorgenomen geurbeperkende maatregelen meegerekend. Het is afhankelijk van de afgaskarakteristieken en de gewenste afname van de geurbelasting op de omgeving welke maatregelen toepasbaar zijn. Maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit:

- procesgeïntegreerde of organisatorische maatregelen (zoals het beperken van geurveroorzakende activiteiten of het beperken daarvan onder ongunstige meteo-condities);
- nageschakelde technieken;
- verbetering van de verspreiding, bijvoorbeeld door verhoging emissiepunt.

Bijlage 5 geeft een overzicht van mogelijke geurreducerende technieken. Meer uitgebreide informatie over deze technieken is te vinden in de [Factsheets luchtemissiebeperkende technieken](#) op de InfoMil website.

In complexe gevallen zal de aanvrager verschillende (pakketten van) maatregelen met bijbehorende kosten en effecten inzichtelijk maken. De aanvrager bepaalt welk maatregelenpakket en geurhinderniveau hij aanvraagt.

In de vergunning mag geen ingrijpend andere bedrijfsvoering worden voorgeschreven dan is aangevraagd ("de grondslag van de aanvraag mag niet worden verlaten"). Daarom is het belangrijk om al in het vooroverleg alle stappen te doorlopen en de maatregelen die nodig zijn voor het aanvaardbaar hinderniveau in de definitieve vergunningaanvraag op te nemen.

Indien het bevoegd gezag over onvoldoende informatie beschikt om de verwachte hinder als gevolg van de activiteit te bepalen, kan het om een aanvullend geuronderzoek vragen. Wanneer blijkt dat onderzoek om bepaalde reden (bijvoorbeeld onderzoekstechnisch) niet kan worden uitgevoerd, zal op basis van de bij stap 2 reeds verzamelde (meer globale) informatie een uitspraak worden gedaan over het hinderniveau in die specifieke situatie.

In sommige situaties is geen uitgebreid geuronderzoek nodig en zijn eenvoudige, organisatorische maatregelen voldoende om mogelijke geurhinder te voorkomen.

Voorbeeld van eenvoudige maatregelen om hinder te voorkomen

Op een gemeentewerf is groenafval opgeslagen in een container. De container wordt minimaal één keer per week afgevoerd. Hierdoor wordt voorkomen dat het groenafval gaat rotten.

De ongereinigde geurbron kan in principe geurhinder veroorzaken. Toch is een uitgebreid geuronderzoek niet nodig, want de getroffen organisatorische maatregel is zodanig bedrijfszeker dat de geuremissie niet of nauwelijks meer waarneembaar is buiten de inrichting. De kosten van zo'n onderzoek zouden ook al gauw meer bedragen dan de kosten van in deze situatie geschikte maatregelen.

Dit soort eenvoudige maatregelen en de borging van het blijvend goed functioneren ervan, worden vastgelegd in de vergunningvoorschriften.

6. Hinderniveau aanvaardbaar?

Bij het bestrijden van geurhinder worden de Beste Beschikbare Technieken (BBT) toegepast om een hoog beschermingsniveau te bereiken conform artikel 5.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Het begrip hoog beschermingsniveau uit het Bor is voor geurhinder gelijkgesteld aan het aanvaardbaar hinderniveau. Aspecten die een rol (kunnen) spelen in de afweging of het hinderniveau aanvaardbaar is, zijn onder andere:

- het toetsingskader dat is vastgesteld in stap 4;
- de geurbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten (bijlage 2 beschrijft wat onder geurgevoelige objecten wordt verstaan);
- de aard en de waardering van de geur (de hedonische waarde geeft hier inzicht in, zie NTA 9065);
- het klachtenpatroon (zie NTA 9065 over klachtenregistratie en paragraaf 4.3 over handhaving naar aanleiding van klachten);
- de huidige en verwachte hinder;
- de technische en financiële consequenties van de (voorgenomen en andere mogelijke) maatregelen en de gevolgen daarvan voor andere emissies;
- of de getroffen maatregelen voor luchtmissies overeenkomstig de BBT-conclusies uit de BREFs en nationale BBT-documenten zijn;
- de lokale situatie waarin onder meer de planologische ruimte, sociaal-economische aspecten (bijvoorbeeld consequenties voor de werkgelegenheid) en andere lokale afwegingen een rol spelen;
- de historie van het bedrijf in zijn omgeving;
- toekomstige ontwikkelingen in de bedrijfstak en de leefomgeving.

De resultante van dit uitgebreide afwegingsproces is een besluit van het bevoegd gezag over het zogenaamde aanvaardbaar hinderniveau; de daarvoor toegepaste technieken zijn BBT voor geur. Er is geen 'formule' voor hoe zwaar elk van de aspecten uit bovenstaande opsomming meeweegt.

Bijlage 10.3 geeft een voorbeeld hoe in lokaal beleid het hinderniveau kan worden afgewogen met gebruik van de hedonische waarde. Bijlage 10.5 geeft drie voorbeelden hoe de kostenafweging bij geuraspecten meegenomen kan worden.

6a. Aanvullende maatregelen mogelijk?

Als het geurhinderniveau als gevolg van de aangevraagde activiteit niet aanvaardbaar is, is onderzoek naar aanvullende maatregelen nodig. Het kan gaan om aanvullingen op de maatregelen uit de aanvraag of uit de bijzondere regeling. In dit laatste geval is een goede motivatie nodig, waarom voor deze specifieke inrichting wordt afgeweken van BBT volgens de bijzondere regeling.

Indien aanvullende maatregelen technisch mogelijk zijn, worden deze uitgewerkt. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht – nu met de aanvullende maatregelen – wat het geurhinderniveau is (stap 5). Het bevoegd gezag weegt daarna opnieuw af of het aangevraagde hinderniveau aanvaardbaar is (stap 6).

In bestaande situaties kan het bevoegd gezag voor het uitvoeren van maatregelen een (sanerings)termijn vastleggen zodat het aanvaardbaar hinderniveau op termijn wordt gerealiseerd.

Soms zijn planologische maatregelen, bijvoorbeeld locatiekeuze, mogelijk. Dit gaat echter verder dan de beoordeling van een vergunningaanvraag (zie ook hoofdstuk 5 over ruimtelijke ordening).

7. Activiteit goedkeuren voor geuraspecten

Uit stap 6 volgt of de activiteit wordt goedgekeurd voor geur. Dit is het geval als het bevoegd gezag het hinderniveau van de activiteit als aanvaardbaar beoordeelt.

7a. Vergunningaanvraag weigeren

Als het bevoegd gezag op basis van stap 6a oordeelt dat ook met aanvullende maatregelen het hinderniveau van de activiteit niet tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht kan worden, wordt de vergunningaanvraag geweigerd.

8. Besluit motiveren en borgen in voorschriften

Wanneer de activiteit is goedgekeurd voor wat betreft geur, is een goede motivatie van het besluit over het aanvaardbaar geurhinderniveau nodig. De motivatie voor het besluit over het aanvaardbaar hinderniveau, de voorschriften en de wijze van handhaven worden vastgelegd in de considerans.

Het aanvaardbaar hinderniveau wordt geborgd in de vorm van middel- of doelvoorschriften. Bij middelvoorschriften worden de eisen aan (het functioneren van) de technische voorzieningen aangegeven. Doelvoorschriften kunnen bestaan uit de maximaal toegestane immissie of emissie of het minimaal te behalen rendement van de geurverwijderingstechniek. Het kader hierna gaat hier nader op in. Het InterProvinciaal Overlegorgaan (IPO) heeft standaardvoorschriften opgesteld voor het aspect geur in een omgevingsvergunning.

Doelvoorschriften: immissie, emissie of rendement

Wanneer het aanvaardbaar hinderniveau wordt geborgd in de vorm van doelvoorschriften, kan worden gekozen voor eisen aan de immissie, emissie of het rendement. Elk heeft specifieke voor- en nadelen.

Immissie-eis (bijvoorbeeld een geurbelasting in ou_E/m^3 als x-percentiel). Het aanvaardbaar geurhinderniveau wordt vaak vastgesteld als geurimmissie. Een immissiegrens geeft daarom vrij direct inzicht in welk niveau aanvaardbaar wordt geacht. Als er meerdere geurbronnen zijn, met verschillende bronkarakteristieken zoals plaats en hoogte, is het praktisch om de geurimmissie als grenswaarde te nemen.

Emissie-eis (bijvoorbeeld een geuremissie in ou_E/uur)

Wanneer de geur van de inrichting afkomstig is van één bron en de emissie vrij constant is of een beperkt aantal bekende fluctuaties heeft, is een emissiegrenswaarde zeer effectief. Bij een controle kunnen de gemeten emissies direct worden getoetst aan de emissiegrenswaarde(n), zonder dat een verspreidingsberekening nodig is.

Rendement (een minimaal benodigd geurverwijderingspercentage)

Een rendementseis is geschikt voor dezelfde situaties als een emissie-eis, mits een nageschakelde techniek is geïnstalleerd.

Handhaving vormt bij doelvoorschriften een aandachtspunt. Aangeraden wordt om bij doelvoorschriften ook middelvoorschriften of Emissie Relevante Parameters (ERPs, zie [NeR paragraaf 3.7.4](#)) op te nemen.

8a. Besluit motiveren

Wanneer de aanvraag wordt geweigerd vanwege geur, is een goede motivatie van het besluit over het (on)aanvaardbaar geurhinderniveau nodig.

3.4

Toelichting op het stappenplan voor maatwerk Activiteitenbesluit

Het bevoegd gezag stelt vaak maatwerkvoorschriften op naar aanleiding van geurklachten (zie hoofdstuk 4). Echter ook bij een melding kan het bevoegd gezag besluiten om maatwerkvoorschriften te stellen indien het bevoegd gezag beoordeelt dat het aanvaardbaar hinderniveau wordt overschreden.

Met de "ministeriële regeling" wordt bedoeld de ministeriële regeling bij het Activiteitenbesluit.

1. Voornemen tot maatwerk Activiteitenbesluit

Maatwerk kan worden overwogen op verzoek van het bedrijf (conform artikel 1.8 uit het Activiteitenbesluit), op initiatief van het bevoegd gezag of op verzoek van derden (zie bijlage 6).

2. Vooronderzoek

Uit het vooronderzoek blijkt:

- zijn er mogelijkheden voor maatwerk voor deze activiteit?
- komt als gevolg van de activiteit mogelijk geur vrij?

Maatwerk is in een aantal situaties wel of juist niet mogelijk voor activiteiten uit de hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit:

- 1 Maatwerk is mogelijk voor activiteiten waarvoor de ministeriële regeling die mogelijkheid expliciet benoemt. Bijlage 6.2 geeft een overzicht van deze activiteiten. Voor deze activiteiten is het soort maatwerk dat mogelijk is beperkt;
- 2 Daarnaast is maatwerk mogelijk op basis van de zorgplicht (artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit). De zorgplicht dient als vangnet voor activiteiten waaraan geen geurvoorschriften zijn gesteld, maar waar wel sprake is van geurhinder (zie bijlage 6.3).
- 3 Maatwerk op grond van de zorgplicht is niet mogelijk voor activiteiten waarvoor de ministeriële regeling geurvoorschriften stelt. Het aspect geur is dan al "uitputtend" geregeld in de hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit.
- 4 Een bestaande activiteit dient in ieder geval te voldoen aan de geurvoorschriften uit het Activiteitenbesluit. Is dit niet het geval, dan handhaaft het bevoegd gezag op deze voorschriften (zie hoofdstuk 4). Functioneert de maatregel naar behoren en is er nog steeds sprake van geurhinder, dan kunnen eventueel aanvullende maatregelen via maatwerkvoorschriften worden opgelegd.

Om te bepalen of de activiteit mogelijk geur veroorzaakt, is van belang te weten welke geurvoorschriften gelden voor de activiteit en wat de gekozen (verplichte) maatregel is die het bedrijf al toepast. Geur is in de volgende situaties relevant (groep 1 en 2 bedrijven):

- De activiteiten waarvoor in het Activiteitenbesluit of de ministeriële regeling geurvoorschriften zijn gesteld, veroorzaken altijd geur (geur is dan relevant) en kunnen in sommige omstandigheden tot hinder leiden.
- De activiteiten waarvoor geen geurvoorschriften zijn gesteld (geurhinder is niet structureel geregeld), kunnen in sommige situaties toch geurrelevant zijn. Al voor aanvang van de activiteit kan bijvoorbeeld vanwege de productiemethode en -omvang worden vermoed dat de activiteit geurhinder zal veroorzaken. Bij reeds bestaande activiteiten zijn bijvoorbeeld geurklachten een signaal voor potentiële hinder. Het is dan wel van belang om te onderzoeken of de geurklachten gegrond zijn (zie hoofdstuk 4).

Het vooronderzoek geeft inzicht of geur bij deze inrichting relevant is en of de geursituatie hinder kan veroorzaken. Hulpmiddelen hierbij zijn:

- ervaringen met dit bedrijf: eerdere handhavingszaken, signalen uit de omgeving;
- ervaringen met dit type bedrijf: vergelijkbare situaties, literatuur;
- eigen waarneming bij dit of een vergelijkbaar bedrijf;
- overzichten van geurrelevante bedrijven (bedrijven waarvoor geurvoorschriften in het Activiteitenbesluit bestaan zijn in ieder geval geurrelevant, zie bijlage 6);
- bijlagen 1 en 2 uit de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009, SDU uitgevers).

Omdat bovenstaande methoden indicatief zijn, worden ze in combinatie toegepast.

Indien geur relevant is, wordt in het vooronderzoek getoetst of voldoende gegevens beschikbaar zijn voor verdere beoordeling. Denk aan onder andere:

- omgevingsfactoren, zoals locatie(keuze), afstand tot geurgevoelige objecten, ruimtelijke ontwikkelingen;
- soort proces, aangevraagde capaciteit en bedrijfstijden;
- informatie over de emissies, zoals afgaskarakteristieken (volume per tijdseenheid, temperatuur, druk, vochtgehalte), emissieduur (in uur per jaar), chemische samenstelling (voor zover bekend), plaats en afmetingen van de emissiepunten;
- de reeds toegepaste maatregelen ter beperking van geur en andere emissies naar de lucht (maatregelen voor het terugdringen van overige luchtmissies beperken vaak ook de geurhinder; de maatregelen moeten in ieder geval conform de voorschriften uit het Activiteitenbesluit zijn);
- is het een nieuwe of een bestaande situatie en/of activiteit (dit kan van invloed zijn op welk hinderniveau aanvaardbaar wordt geacht, zie ook bijlage 3)?

3. Geur relevant en maatwerk mogelijk?

Uit het vooronderzoek volgt of het uitvoeren van de activiteit mogelijk geurhinder veroorzaakt en of maatwerk mogelijk is.

3a. Geen maatwerkvoorschriften voor geur

Wanneer blijkt dat geur niet relevant is (groep 0) en/of maatwerk niet mogelijk is, worden geen maatwerkvoorschriften voor geur gesteld. De rest van het schema is niet van toepassing.

4. Toetsingskader bepalen

Rijksbeleid en lokaal beleid voor geur

Lokaal en landelijk geurbeleid geven een meer concrete invulling aan wat BBT is voor geur. Inrichtingen waarvoor er geen of een niet-toereikende bijzondere regeling is, worden volgens het lokaal beleid of volgens de algemene uitgangspunten van het rijksbeleid getoetst. Bij het doorlopen van de stappen 5 tot en met 8 is dit lokaal dan wel landelijk beleid het kader.

Indien de lokale overheid eigen geurbeleid heeft vastgesteld wordt de activiteit daaraan getoetst.

Wanneer er geen lokaal geurbeleid is, wordt de activiteit getoetst aan het rijksbeleid. Dit is neergelegd in een brief van de minister van VROM uit juni 1995 (zie het kader in paragraaf 3.3 en bijlage 7). De brief van de minister is verder uitgewerkt in bijlage 8 over interpretatie van het rijksbeleid.

Piekbelastingen zijn een aandachtspunt omdat ze in veel gevallen hinder veroorzaken. Het is daarom nodig de toetsingswaarden zo te formuleren dat niet alleen continue emissies maar ook discontinue emissies beperkt worden. Bijlage 9 gaat nader in op piekbelastingen en percentielen.

5. Geursituatie, voorgenomen maatregelen en hinderniveau bepalen

Geurmeetonderzoek

In bepaalde gevallen kan van bedrijven - die onder het Activiteitenbesluit vallen - een geurmeetonderzoek worden gevraagd (groep 2 bedrijven):

- als dit in artikel 1.17 van het Activiteitenbesluit is toegestaan;
- wanneer het bedrijf een alternatieve maatregel aanvraagt conform artikel 1.8 uit het Activiteitenbesluit (zie bijlage 6.5).

De geursituatie wordt zodanig inzichtelijk gemaakt dat getoetst kan worden aan het bij stap 4 vastgestelde toetsingskader. De NTA 9065 "Meten en rekenen geur" beschrijft de hiervoor geschikte meet- en rekenmethoden. Het bedrijf is verantwoordelijk voor dit meetonderzoek. De kosten en resultaten van de onderzoeksinspanning moeten wel in een redelijke verhouding staan tot het probleem en de eventueel te treffen maatregelen. Indien nodig kan het bevoegd gezag daarnaast overwegen zelf een meetonderzoek uit te voeren. Een meetonderzoek is niet altijd nodig; soms volstaat een kwalitatief onderzoek (groep 1 bedrijven).

Maatregelen

Bij maatwerk voor activiteiten waarvoor de ministeriële regeling die mogelijkheid expliciet benoemt (zie bijlage 6.2) is de keuze van maatregelen beperkt. De maatregelen moeten binnen de randvoorwaarden blijven die het Activiteitenbesluit hieraan stelt. De randvoorwaarden verschillen per activiteit. Het bevoegd gezag kan in een aantal gevallen maatwerkvoorschriften stellen aan:

- de situering van de afvoerpijp vanwege onvoldoende verspreiding van afgezogen dampen;
- het voorkomen of beperken van diffuse geuremissies bij emissies die niet via de afzuiging worden afgevoerd;
- het beperken van incidentele geurpieken tot specifieke tijdstippen;
- uitvoering en onderhoud van een ontgeuringsinstallatie vanwege slecht functioneren;
- aanwezigheid van een ontgeuringsinstallatie;
- grotere afvoerhoogte van de afgezogen dampen.

In bijlage 6 (tabel B6.3) is per activiteit aangegeven welke van de voornoemde punten van toepassing zijn op de activiteit.

Bij maatwerk op basis van het zorgplicht wordt bij dit voorschrift geen randvoorwaarden gesteld waarmee de keuze van mogelijke maatregelen wordt beperkt, anders dan dat die tot een aanvaardbaar hinderniveau moeten leiden.

In de berekeningen wordt het effect van de voorgenomen geurbepalende maatregelen meegerekend. Het is afhankelijk van de afgaskarakteristieken en de gewenste afname van de geurbelasting op de omgeving welke maatregelen toepasbaar zijn. Maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit:

- procesgeïntegreerde of organisatorische maatregelen (zoals het beperken van geurveroorzakende activiteiten of het beperken daarvan onder ongunstige meteo-condities);
- nageschakelde technieken;
- verbetering van de verspreiding, bijvoorbeeld door verhoging emissiepunt.

Bijlage 5 geeft een overzicht van mogelijke geurreducerende technieken. Meer uitgebreide informatie over deze technieken is te vinden in de [Factsheets luchtmissiebeperkende technieken](#) op de InfoMil website.

In een maatwerkbesluit mag geen ingrijpend andere bedrijfsvoering worden voorgeschreven. Daarom is het belangrijk om al in het vooroverleg alle stappen te doorlopen en de maatregelen die nodig zijn voor het aanvaardbaar hinderniveau in de definitieve vergunningaanvraag op te nemen.

Indien het bevoegd gezag over onvoldoende informatie beschikt om de verwachte hinder als gevolg van de activiteit te bepalen, kan het in bepaalde gevallen (zie 1^e alinea van deze stap) om een aanvullend geuronderzoek vragen. Wanneer blijkt dat onderzoek om bepaalde reden (bijvoorbeeld onderzoekstechnisch of groep 1 bedrijven) niet kan worden uitgevoerd, zal op basis van de bij stap 2 reeds verzamelde (meer globale) informatie een uitspraak worden gedaan over het hinderniveau in die specifieke situatie.

In sommige situaties is geen uitgebreid geuronderzoek nodig of mogelijk en zijn eenvoudige, organisatorische maatregelen voldoende om mogelijke geurhinder te voorkomen (groep 1 bedrijven).

6. Hinderniveau aanvaardbaar?

Bij het bestrijden van geurhinder worden de Beste Beschikbare Technieken (BBT) toegepast om een hoog beschermingsniveau te bereiken conform artikel 5.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Het begrip hoog beschermingsniveau uit het Bor is voor geurhinder gelijkgesteld aan het aanvaardbaar hinderniveau. Aspecten die een rol (kunnen) spelen in de afweging of het hinderniveau aanvaardbaar is, zijn onder andere:

- het toetsingskader dat is vastgesteld in stap 4;
- de geurbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten (bijlage 2 beschrijft wat onder geurgevoelige objecten wordt verstaan);
- de aard en de waardering van de geur (de hedonische waarde geeft hier inzicht in, zie NTA 9065);
- het klachtenpatroon (zie NTA 9065 over klachtenregistratie en paragraaf 4.3 over handhaving naar aanleiding van klachten);
- de huidige en verwachte hinder;
- de technische en financiële consequenties van de (voorgenomen en andere mogelijke) maatregelen en de gevolgen daarvan voor andere emissies;
- of de getroffen maatregelen voor luchtemissies overeenkomstig de BBT-conclusies uit de BREFs en nationale BBT-documenten zijn;
- de lokale situatie waarin onder meer de planologische ruimte, sociaal-economische aspecten (bijvoorbeeld consequenties voor de werkgelegenheid) en andere lokale afwegingen een rol spelen;
- de historie van het bedrijf in zijn omgeving.

De resultante van dit uitgebreide afwegingsproces is een besluit van het bevoegd gezag over het zogenaamde aanvaardbaar hinderniveau; de daarvoor toegepaste technieken zijn BBT voor geur. Er is geen 'formule' voor hoe zwaar elk van de aspecten uit bovenstaande opsomming meeweegt.

Bijlage 10.3 geeft een voorbeeld hoe in lokaal beleid het hinderniveau kan worden afgewogen met gebruik van de hedonische waarde. Bijlage 10.5 geeft drie voorbeelden hoe de kostenafweging bij geuraspecten meegenomen kan worden.

6a, Aanvullende maatregelen mogelijk?

Als het geurhinderniveau als gevolg van de aangevraagde activiteit niet aanvaardbaar is, is onderzoek naar aanvullende maatregelen nodig. Indien aanvullende maatregelen technisch mogelijk zijn en binnen de randvoorwaarden vallen die het Activiteitenbesluit aan maatwerk stelt, dan worden deze uitgewerkt. Er wordt opnieuw onderzocht – nu met de aanvullende maatregelen – wat het geurhinderniveau is (stap 5). Het bevoegd gezag weegt vervolgens opnieuw af of het aangevraagde hinderniveau aanvaardbaar is (stap 6), rekening houdend met alle relevante factoren.

In bestaande situaties kan het bevoegd gezag voor het uitvoeren van maatregelen een (sanerings)termijn vastleggen zodat het aanvaardbaar hinderniveau op termijn wordt gerealiseerd.

Soms zijn planologische maatregelen, bijvoorbeeld locatiekeuze, mogelijk. Dit gaat echter verder dan het stellen van maatwerk (zie hoofdstuk 5 ruimtelijke ordening).

7. Activiteit goedkeuren voor geuraspecten

Uit stap 6 volgt of de activiteit wordt goedgekeurd voor geur. Dit is het geval als het bevoegd gezag het hinderniveau van de activiteit als aanvaardbaar beoordeelt.

7a. Geen oplossing mogelijk

Een activiteit die valt onder het Activiteitenbesluit kan niet geweigerd worden, tenzij voor de activiteit een Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets van toepassing is (OBM). Voor geen enkele geurrelevante activiteit onder het Activiteitenbesluit is een OBM van toepassing.

Maatwerk waarvoor randvoorwaarden gelden, moet binnen die randvoorwaarden blijven. In theorie is het denkbaar dat binnen deze randvoorwaarden geen aanvaardbaar hinderniveau haalbaar is. In de praktijk zal dit slechts zeer zelden voorkomen, daar met de maatwerkmogelijkheden die het Activiteitenbesluit biedt in principe altijd een aanvaardbaar hinderniveau bereikt kan worden.

Voor maatwerk op grond van de zorgplicht geldt dat wanneer het hinderniveau van de activiteit niet tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht kan worden, de best mogelijke oplossing wordt gekozen.

8. Besluit motiveren en borgen in voorschriften

De maatwerkvoorschriften, de motivatie daarvoor en de wijze van handhaven worden vastgelegd. Zo is bijvoorbeeld handhavingscontrole op onderhoud van een ontgeuringsinstallatie mogelijk door het bedrijf te vragen de bonnen te bewaren.

8a Communiceren met leefomgeving

Indien het aanvaardbaar hinderniveau (op korte termijn) niet haalbaar is, communiceer dit dan goed met de leefomgeving. Een goede communicatie met de buurtbewoners kan begrip kweken en zo bijdragen aan een vermindering van de overlast die de buurtbewoners ervaren (zie voorbeeld uit hoofdstuk 4, stap 9b).

4 Controle en handhaving

4.1 Doel en toepassing

Dit hoofdstuk beschrijft welke stappen een toezichthouder kan nemen als er geurklachten zijn van een bedrijfsmatige activiteit. Het stappenplan biedt de toezichthouder handvatten hoe om te gaan met klachten, hoe hij of zij kan nagegaan of een bedrijf in overtreding is en of een handhavingstraject nodig is.

Een toezichthouder controleert de geurvoorschriften bij een bedrijf vaak naar aanleiding van binnengekomen geurklachten. De wijze van omgaan met deze klachten is gelijk voor type A-, B-, C- en IPPC-inrichtingen. Globaal worden de volgende stappen doorlopen:

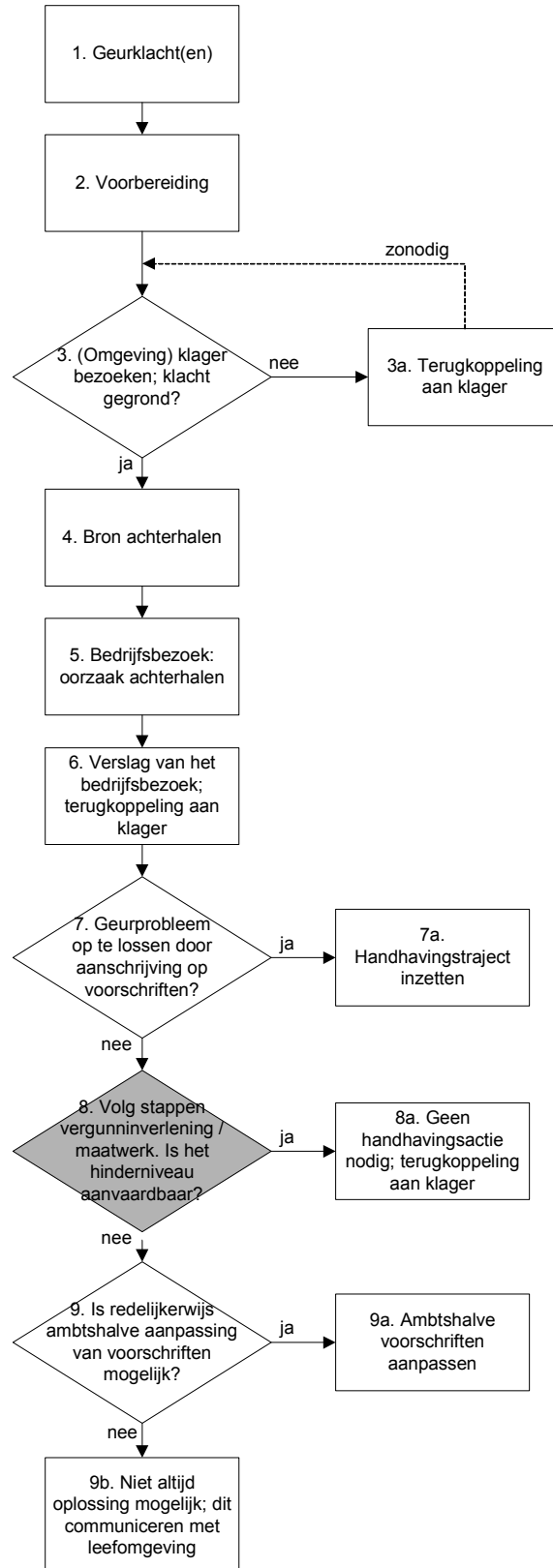
- achterhalen van de bron en oorzaak van de geurklacht;
- toetsen of het bedrijf zich houdt aan de gestelde (maatwerk)voorschriften.

Als er geen geurklachten zijn, wil dat nog niet zeggen dat er geen hinder ondervonden wordt. Er zijn vele factoren, zowel persoonlijke als omgevingsfactoren, die mede bepalen of ervaren hinder zich uit in het indienen van een klacht. De belangrijkste zijn: dat de burger weet waar hij naar toe kan gaan met zijn klacht en dat er iets wordt gedaan met zijn klacht. Goed omgaan met ontvangen klachten en regelmatige terugkoppeling aan de klager zijn dan ook van groot belang.

4.2 Stappenplan

Het stappenplan geeft weer hoe de toezichthouder kan omgaan met controle op (maatwerk)voorschriften uit het Activiteitenbesluit of de omgevingsvergunning.

Figuur 4.1: Stappenplan toezicht en handhaving

4.3 Toelichting op het stappenplan

1. Geurklacht(en)

De aanleiding voor toezicht en handhaving op geur zijn vaak geurklachten. Daarom is het van groot belang dat het bevoegd gezag een goed klachtenregistratiesysteem heeft. De NTA 9065 "Meten en rekenen geur" beschrijft wat van belang is om te registreren bij de melding van een geurklacht. Het gaat om onder meer: naam van de klager, tijdstip en weersomstandigheden.

Een geurklacht kan een (eerste) indicatie zijn van een calamiteit. Indien duidelijk is dat bij een bedrijf een incident heeft plaatsgevonden dat geuroverlast veroorzaakt, dan bezoekt de toezichthouder direct het bedrijf zelf in plaats van de klagers. De toezichthouder kan hierdoor snel constateren of er sprake is van een calamiteit of verkeerd handelen. Communiceer de gevolgen en te nemen acties aan de burgers om onrust te voorkomen. De handleiding geur gaat verder niet in op de wijze van handelen bij calamiteiten.

Terugkoppeling aan klager en communicatie met de burger

Burgers vragen zich bij geur vaak af of de geurstoffen schadelijk zijn voor hun gezondheid. Mede daarom is het zo belangrijk om zorgvuldig om te gaan met klachten over geur en aan de klager terug te koppelen wat er met de klacht wordt gedaan. Als de klacht gegrond blijkt, is op meerdere momenten terugkoppeling nodig over het verdere verloop van de afhandeling.

Er zijn verschillende middelen in te zetten voor communicatie met de burger:

- geurklachtentelefoon van bevoegd gezag en van bedrijf;
- websitepagina bij bevoegd gezag (en bedrijf), zowel voor incidenten als algemene informatie zoals wel/geen risico bij geur van een bepaald type bedrijf;
- twitterbericht (bij geurincidenten);
- bijeenkomsten van bevoegd gezag (en bedrijf) en klagers indien het een langdurende geuroverlastsituatie betreft; klagers kunnen hun verhaal kwijt en bevoegd gezag en bedrijf informeren over gevaar of afwezigheid van gevaar van waargenomen geur in de omgeving.
- Informatie verspreiden in de omgeving van een langdurige geuroverlastsituatie.

Communicatie over een geurincident bestaat uit:

1. Wat is waar, wanneer en door welke oorzaak gebeurd?
2. Wat is de omvang van het getroffen gebied?
3. Wat zijn de (mogelijke) gevolgen voor de gezondheid?
4. Welke maatregelen zijn/worden genomen door de overheid?
5. Welke maatregelen kan de bevolking zelf nemen?
6. Op welk tijdstip volgt nadere informatie?

2. Voorbereiding

Als voorbereiding op een bezoek aan de klager, verzamelt de toezichthouder gegevens over: de klacht, de omgeving van de klager en – als dat al duidelijk is – het bedrijf dat de geur waarschijnlijk veroorzaakt. Bij het maken van een afspraak met de klager kan de toezichthouder aanvullende gegevens vragen over de klacht. Snel reageren op geurklachten is gewenst om de geur in het veld te kunnen waarnemen. Hierdoor is niet altijd tijd voor een gedegen voorbereiding. De toezichthouder kan daarom overwegen om bovengenoemde gegevens pas na het bezoek te verzamelen.

Klacht en omgeving van de klager

Verzamel de volgende gegevens om snel een beeld te krijgen van de situatie:

- klachtenpatroon: één klacht of meerdere klachten? dezelfde klager of verschillende klagers? frequentie van klagen en de historie van de klagers;
- weersomstandigheden tijdens de klacht(en);
- tijdstippen waarop is geklaagd;
- omliggende (geurrelevante) bedrijven;
- plattegrond van de locatie van de klager (hierop ingetekend de windrichting op het moment van de klacht en de omliggende (geurrelevante) bedrijven).

Hiervoor is een goed klachtenregistratiesysteem onmisbaar (zie NTA 9065 "Meten en rekenen geur").

Bedrijf dat de geur waarschijnlijk veroorzaakt

Indien nu al duidelijk is welk bedrijf waarschijnlijk de geuroverlast veroorzaakt, zoekt de toezichthouder de volgende informatie op:

- relevante (maatwerk)voorschriften in de vergunning dan wel het Activiteitenbesluit. Deze (maatwerk)voorschriften geven inzicht in de mogelijke geurbronnen; ook kan het niet naleven van een (maatwerk)voorschrift de mogelijke oorzaak van de geurklacht zijn.
- Heeft het bedrijf al eens met een handhavingstraject op geuraspecten te maken gehad en wat was destijds de oorzaak van het geurprobleem?
- Is er een incidenteel voorval gemeld?
- Is bij de afdeling vergunningverlening vooroverleg gaande over een te melden of aan te vragen wijziging (uitbreiding capaciteit – soorten), is een melding in behandeling of loopt er een vergunningprocedure?
- Zijn er plannen bekend met betrekking tot uitbreiding bij de afdeling ruimtelijke ordening?
- Overweeg om samen met een vertegenwoordiger van het bedrijf de geuroverlastlocatie te bezoeken. Afhankelijk van de wensen van de klager (die soms anoniem wilt blijven voor het bedrijf) wordt dan het woonadres van de klager of diens omgeving bezocht.

Afspraak met klager en nadere gegevens over klacht

De toezichthouder maakt een afspraak met de klager voor een bezoek. Tijdens dit contact vraagt hij meteen al nadere informatie, zoals bijvoorbeeld:

- aard en omvang van de geur;
- plaats van de overlast (binnenshuis en/of buiten);
- tijdsbeeld van de overlast (continu, gedurende een aantal uren per dag of per week, af en toe een vlaag);
- vermoedelijke veroorzaker (bedrijf) en oorzaak (zoals een incident of specifiek proces);
- stemt de klager toe dat de toezichthouder, eventueel samen met een vertegenwoordiger van het bedrijf (als duidelijk is welk bedrijf de geuroverlast veroorzaakt), langskomt?

Bij een bekende geuroverlastsituatie wordt niet altijd de (omgeving van de) klager bezocht. Bijvoorbeeld indien bekend is dat er bij een bepaalde windrichting en klimatologische omstandigheden overlast is, wordt van een locatiebezoek afgezien.

Omdat het reukvermogen per persoon sterk verschilt, is het aan te raden om regelmatig het reukvermogen van de toezichthouders te meten en alleen toezichthouders met een vrij gemiddeld reukvermogen controles van geurklachten te laten uitvoeren. Gebruik hiervoor de selectiemethodiek voor een panellid van een snuffelploegmeting (zie NTA 9065).

3. (Omgeving) klager bezoeken. Klacht gegrond?

Het doel van het bezoek is na te gaan of de geurhinder door de toezichthouder kan worden waargenomen. Hiervoor brengt de toezichthouder een bezoek aan de klager zelf en/of aan de onmiddellijke omgeving van de klager. De toezichthouder gaat op verschillende plekken in de woning (met gesloten ramen en deur) en om de woning (op het balkon en op de stoep) na of hij een geur waarneemt. Als de toezichthouder een geur waarneemt, typeert hij de geur en beoordeelt of hij deze als hinderlijk ervaart. De beoordeling van de hinderlijkheid is subjectief en betreft een momentopname. Gradaties in de waarneming zijn bijvoorbeeld:

- onduidelijke geur die kort aanhoudt;
- duidelijke geur die herhaaldelijk wordt waargenomen zonder herkenning van de aard van de geur of het type geur;
- herkenbare aard van de geur (bijvoorbeeld "weeïg", "scherp" of "hinderlijk");
- herkenbaar type geur (van een bepaald bedrijf of proces, bijvoorbeeld "brandlucht", "frituurlucht", "ammoniak" of "groenafval").

Overweeg om met de klager afspraken te maken om schriftelijk bij te houden wanneer geur wordt waargenomen (dagboekjesmethode). Dit kan handig zijn voor verder onderzoek naar de bron en oorzaak van de geuroverlast. Geef altijd aan de klager door wat de bevindingen en/of de vervolgacties zijn.

3a. Terugkoppeling aan klager

Neemt de toezichthouder geen geur waar tijdens het bezoek en de klager ruikt ook niets, overweeg dan om vervolgafspraken hierover te maken. Voorbeelden van vervolgafspraken zijn:

- een tweede bezoek op een tijdstip waarop geuroverlast verwacht wordt;
- zodra de klager de geur waarneemt, meldt deze dat en komt de toezichthouder langs.

Neemt de toezichthouder geen geur waar tijdens het bezoek, maar de klager wel, overweeg dan om eventueel een tweede bezoek in te plannen waarbij of een andere toezichthouder langskomt of twee toezichthouders langskomen.

Indien de toezichthouder(s) (nog steeds) geen geur waarnemen, dan legt hij deze bevinding vast in het verslag. De toezichthouder meldt aan de klager dat er geen vervolgacties komen.

4. Bron achterhalen

De volgende stap is achterhalen wat de bron van de geur kan zijn.

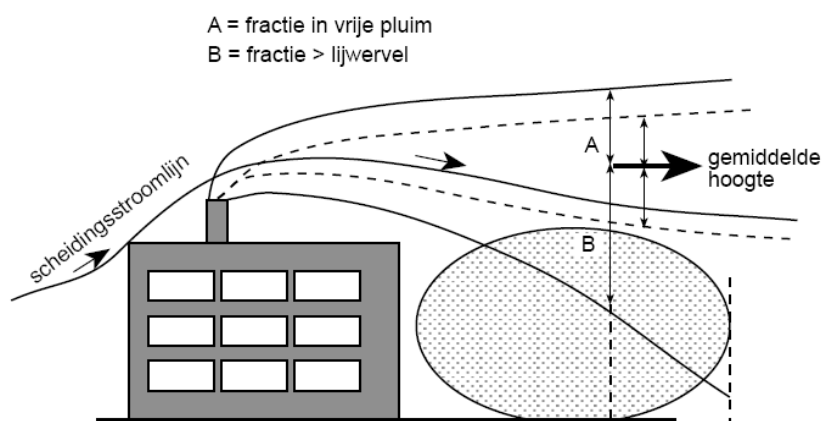
Het type geur is het belangrijkste kenmerk om de bron te identificeren. Wees onderweg naar de klager al alert op geuren. Als de toezichthouder een geur waargenomen heeft, volg dan het "geurspoor", in principe tegen de wind in. Ga hierbij regelmatig in en uit de pluim om gewinning aan de geur te voorkomen.

Basiskennis van de geurverspreiding is hierbij nodig. De belangrijkste principes zijn:

- in een open omgeving of op grote afstand verspreidt de geur zich als een pluim met de wind mee;
- vlakbij gebouwen mengt de geur eerst met de omgevingslucht in een wervelzone aan de lijzijde (benedenwinds) van het hoogste/grootste gebouw, dit wordt de lijwervel genoemd (zie figuur 4.2);
- in smalle straten of lanen met bomen mengt geur eerst in deze half-open ruimte.

Zie voor meer informatie bijlage IV van het Paarse boekje⁶.

Figuur 4.2: pluim- en lijwervelverspreiding (bron: Paarse boekje)

Bij het bedrijf dat vermoedelijk de geur veroorzaakt, gaat de toezichthouder na of hier hetzelfde type geur te ruiken is. Overigens kan de geur in de leefomgeving anders zijn dan de geur bij de bron door de invloed van bijvoorbeeld UV, luchtvochtigheid, bacteriële omzettingen en uitwassen door regen. Met name bij organische geurstoffen kan dit voorkomen.

⁶ Paarse boekje: "Nieuw Nationaal Model", bijlage IV, Beschrijving rekenmodule voor de invloed van een gebouw op de verspreiding van een rookpluim

Hou rekening met mogelijke cumulatie-effecten (zie bijlage 4). Het toekennen van de geurklacht aan een specifieke bron kan dan lastig zijn.

Ins ommige situaties is een elektronische neus (e-nose) een geschikt hulpmiddel om de oorzaak effectiever te achterhalen (zie NTA 9065).

5. Bedrijfsbezoek: oorzaak achterhalen

Indien in stap 4 achterhaald is welk bedrijf waarschijnlijk de geur veroorzaakt, bezoekt de toezichthouder dit bedrijf. Dit gebeurt bij voorkeur kort na de klacht, de oorzaak is dan het gemakkelijkste te achterhalen en eventueel direct te verhelpen. Zoek voor het bedrijfsbezoek uit welke geurrelevante (maatwerk)voorschriften er gelden vanuit de vergunning of het Activiteitenbesluit (zie ook stap 2. Voorbereiding).

De toezichthouder controleert tijdens het bedrijfsbezoek of de (maatwerk)voorschriften die voor het bedrijf gelden, zijn uitgevoerd. Let hierbij op:

- de hygiënische situatie (rotte afval, stinkend afvalwater/vet/olie);
- de onderhoudssituatie van nageschakelde technieken;
- de afzuiging indien aanwezig (doelmatige trek, lekdicht afzuigkanaal);
- diffuse emissie via open ramen of deuren;
- de plaats en hoogte van de afvoerpijp ten opzichte van de omgeving
- procesverstoringen.

Voor erkende en verplichte maatregelen conform de ministeriële regeling bij het Activiteitenbesluit controleert de toezichthouder of de maatregel conform de voorschriften is uitgevoerd.

Bijlage 10.1 geeft een overzicht van punten waarop gelet kan worden tijdens een bedrijfsbezoek met betrekking tot geur. Indien het bedrijf over elektronische neuzen beschikt, vraagt de toezichthouder de meetwaarden op.

Mogelijk worden de geurklachten veroorzaakt door onbedoelde geurpieken, bijvoorbeeld als gevolg van een storing in de nageschakelde techniek. Het bevoegd gezag beoordeelt per situatie of in een dergelijk geval nadere afspraken met het bedrijf nodig zijn om herhaling te voorkomen. Daarnaast kan een vlotte communicatie met omwonenden (door bevoegd gezag en bedrijf) bij onvoorziene omstandigheden geurklachten voorkomen en tot meer begrip leiden.

6. Verslag van het bedrijfsbezoek

De toezichthouder legt zijn bevindingen vast in het verslag. Dit verslag is later te gebruiken bij een handhavingszaak dan wel bij het opleggen van aanvullende maatregelen via (maatwerk)voorschriften. Het verslag bevat onder meer de volgende informatie:

- tijdstip van de klacht;
- weersomstandigheden (met name windrichting en snelheid);
- indien discontinu: de duur van de geurhinder;
- beschrijving van situatie en geurwaarneming van zowel klager als toezichthouder;
- of sprake is van cumulatie;
- zaken die de toezichthouder heeft onderzocht, bijvoorbeeld: worden (maatwerk)voorschriften nageleefd?;
- conclusie over mogelijke oorzaak van de geurhinder (bijvoorbeeld: techniek, gedrag, slechte verspreiding door hoge gebouwen op korte afstand).

De toezichthouder koppelt de bevindingen en mogelijke vervolgacties terug aan de klager.

7. Geurprobleem op te lossen door aanschrijving op voorschriften?

Toetsen aan de voorschriften is gericht op controle van de omvang van de emissie van geur, de omvang van de geurbelasting en op de eventuele aanwezigheid en de goede werking van voorzieningen.

Wanneer een bedrijf een doelvoorschrift heeft voor geur, zoals een eis aan de emissie of immissie, is geuronderzoek nodig om na te gaan of het bedrijf voldoet aan het voorschrift. Als de klachten structureel zijn, kan een geuronderzoek zinvol zijn. De NTA 9065 beschrijft hoe een meting en verspreidingsberekening worden uitgevoerd.

Een geurmeetonderzoek kan echter niet altijd van een bedrijf gevraagd worden. Bij activiteiten uit hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit, kan het bevoegd gezag het bedrijf doorgaans niet verplichten tot een geuronderzoek. Een uitzondering hierop zijn activiteiten die volgens artikel 1.17 van het Activiteitenbesluit bij melding een geuronderzoek moeten doen (zie bijlage 6.1) en dan alleen als er een wijziging van de activiteit heeft plaats gevonden die gemeld had moeten worden. In alle gevallen kan het bevoegd gezag zelf het geuronderzoek uit (laten) voeren.

Wordt de geuroverlast veroorzaakt doordat het bedrijf zich niet houdt aan de (maatwerk)voorschriften, dan kunnen hierover afspraken met het bedrijf worden gemaakt en kan een handhavingstraject ingezet worden (stap 7a).

Voldoet het bedrijf wel aan de (maatwerk)voorschriften, maar is er toch sprake van geurhinder, dan wordt in stap 8 nagegaan of aanvullende maatregelen mogelijk zijn.

7a. Handhavingstraject inzetten

De toezichthouder onderneemt de gebruikelijke handhavingstappen. Over het algemeen is de eigenaar van de inrichting bereid om de overlast op te lossen. Het is dan vooral van belang om snel een bevredigende oplossing te vinden.

8. Volg stappen voor vergunningverlening/maatwerk. Is het hinderniveau aanvaardbaar?

Ondanks dat het bedrijf zich houdt aan de (maatwerk)voorschriften die gelden voor zijn bedrijfsactiviteit, wordt er geur waargenomen die door de klager(s) als hinderlijk wordt ervaren. Het bevoegd gezag onderzoekt of met aanvullende maatregelen de geuroverlast weggenomen kan worden. Doorloop hiervoor het stappenplan voor vergunningverlening en maatwerk uit hoofdstuk 3. Met dit stappenplan bepaalt het bevoegd gezag het aanvaardbaar hinderniveau. Onderzoek aanvullende maatregelen indien het aanvaardbaar hinderniveau wordt overschreden. Beoordeelt het bevoegd gezag dat het aanvaardbaar hinderniveau niet wordt overschreden, dan zijn geen aanvullende maatregelen nodig.

8a. Terugkoppeling aan klager.

Communiceer de uitkomst van 8 met de klager(s).

9. Is redelijkerwijs ambtshalve aanpassing van voorschriften mogelijk?

Uit stap 8 volgt of aanvullende maatregelen mogelijk zijn om tot een aanvaardbaar hinderniveau te komen. Het ligt voor de hand dat eerst naar eenvoudige oplossingen gezocht wordt. Als de oorzaak van de geurproblemen terug te voeren is op slecht functioneren van een aanwezige ontgeuringsinstallatie, een ongunstige ligging van een afvoerpijp, diffuse emissies via openstaande deuren of ramen, de locatie van een afvalbak, slechte hygiëne of een activiteit die alleen zo nu en dan wordt uitgevoerd, dan ligt het voor de hand eerst te kijken of deze oorzaak weggenomen kan worden. Daarbij wordt uiteraard steeds rekening gehouden met de kosten van aanpassing en de mate van ingrijpen in de bedrijfsvoering. Zo kan verleggen van het emissiepunt of betere ruimteventilatie om diffuse emissie te voorkomen alleen gevraagd worden als dit niet leidt tot onredelijke (installatie)kosten. In bijlage 10.5 staan drie voorbeelden van een kostenafweging.

Het beperken van incidentele geurpieken tot specifieke tijdstippen kan een uitstekende en simpele oplossing zijn. De mogelijkheid is niet bedoeld om de normale bedrijfsvoering of de normale bedrijfstijden in te perken, maar bijvoorbeeld voor het één keer in de week branden van koffie bij een horeca-gelegenheid of voor het uitvoeren van tests aan een filter. Hierbij is altijd overleg met bedrijf en omwonenden nodig om te bepalen welke tijdstippen inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering en aanvaardbaar zijn voor omwonenden.

Bij een structurele activiteit die voor geurhinder zorgt, kan gedacht worden aan aandacht voor afvoerpunt en -hoogte, en de mogelijkheid van een nageschakelde techniek die geurcomponenten afvangt.

9a. Ambtshalve voorschriften aanpassen

Indien aanvullende maatregelen genomen kunnen worden om de geuremissie te beperken, dan worden deze voorschriften vastgelegd in de vergunning of als maatwerkvoorschriften bij het Activiteitenbesluit.

9b. Geen oplossing mogelijk; dit communiceren met leefomgeving

In sommige gevallen blijkt na uitvoerig onderzoek dat er (in elk geval op korte termijn) geen oplossing mogelijk is voor de geuroverlast. De toezichthouder concludeert dan dat het bedrijf voldoet aan de gestelde (maatwerk)voorschriften, maar dat er toch geurhinder wordt ervaren.

In de meeste gevallen laat het aanvaardbaar hinderniveau ruimte voor enige hinder; "aanvaardbare hinder" wordt bepaald door het bevoegd gezag en is doorgaans niet gelijk aan "geen hinder".

Indien het bevoegd gezag de hinder als onaanvaardbaar beoordeelt en er geen uitzicht is op verbetering op lange termijn, dan kan (voor vergunningplichtige bedrijven) de vergunning alleen worden ingetrokken indien aangetoond wordt dat er sprake is van ontoelaatbare gevolgen voor het milieu (art 2.33 lid 1d Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Bij een activiteit die onder het Activiteitenbesluit valt kan dit niet, tenzij voor de activiteit een Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets van toepassing is (OBM). Voor geen enkele geurrelevante activiteit onder het Activiteitenbesluit is momenteel een OBM van toepassing.

Indien geen oplossing (op korte termijn) mogelijk is, communiceer dit dan goed met de leefomgeving. Een goede communicatie met de buurtbewoners kan begrip kweken en zo bijdragen aan een vermindering van de overlast die de buurtbewoners ervaren.

Voorbeeld geen oplossing mogelijk

In dit voorbeeld staat een viszaak midden op een plein. Het plein is omgeven door hoge flatbebouwing op meer dan 25 meter afstand van de viszaak. De viszaak heeft gekozen voor een 2 meter hoge schoorsteen bovendaks en voldoet hiermee aan het geurvoorschrift dat het Activiteitenbesluit hieraan stelt. De geuroverlast wordt veroorzaakt door gekanaliseerde emissies. Het maatwerkvoorschrift waarbij aanvullend een ontgeuringsinstallatie kan worden geëist ontbreekt bij de activiteit 'bereiden van voedingsmiddelen' (zie bijlage 6). De maatwerkvoorschriften gericht op gekanaliseerde emissies die wel mogelijk zijn, zijn:

- de uitvoering en het onderhoud van een ontgeuringsinstallatie in plaats van de 2 m hoge schoorsteen;
- de situering van het emissiepunt.

In dit voorbeeld heeft de viszaak geen ontgeuringsinstallatie en verplaatsing van het emissiepunt zal het geurprobleem ook niet oplossen. De conclusie in dit voorbeeld is dat het Activiteitenbesluit geen mogelijkheden biedt om tot een aanvaardbaar hinderniveau te komen. Overleg met het bedrijf over vrijwillig plaatsen van een ontgeuringsinstallatie kan altijd, maar is dan niet af te dwingen. Mogelijk kan via Ruimtelijke Ordening wel een oplossing gevonden worden.

5 Ruimtelijke Ordening

5.1 Doel en toepassing

Dit hoofdstuk beschrijft de stappen die nodig zijn om rekening te houden met geur in ruimtelijke ordeningsplannen. Het is van toepassing op nieuwbouwplannen van geurgevoelige objecten nabij bedrijven. Het doel is bewustwording bij planologen, stedenbouwkundigen, ruimtelijke ordeningsjuristen, vergunningverleners en bedrijven, dat geur een aspect is dat meegewogen moet worden bij nieuwbouwplannen. Voor het ontwikkelen van een nieuw industrieterrein nabij een bestaande woonwijk wordt verwezen naar hoofdstuk 5 uit de Handreiking Ruimtelijke Ordening en Milieu⁷.

In het algemeen is het zo dat wanneer geurgevoelige objecten op voldoende afstand van bedrijven worden gepland, het woon- en verblijfklimaat als goed wordt aangemerkt en niemand onevenredig in zijn belangen wordt geschaad. Bij het afwegen welke afstand voldoende is, wordt rekening gehouden met:

- de milieucategorie (plus bijbehorende richtafstand) van het bedrijf in het bestemmingsplan;
- de geursituatie vastgelegd in de considerans van de omgevingsvergunning voor vergunningplichtige inrichtingen (zie ook hoofdstuk 3).

Als de ontwikkeling buiten de hierboven genoemde richtafstand / geurcontour plaatsvindt, is er in principe vanuit geur geen belemmering voor de ontwikkeling. In sommige gevallen is het ook mogelijk binnen de contour nieuwe geurgevoelige objecten te realiseren.

De afwegingscriteria voor wat aanvaardbaar is, zijn gelijk aan die voor vergunningverlening, maar kunnen voor een ruimtelijk plan tot andere conclusies leiden. Deze criteria zijn: zijn er klachten, hoeveel hinder is er, wat is de historische situatie, welke toekomstige ontwikkelingen zijn er, passen de bedrijven Beste Beschikbare Technieken (BBT) toe, et cetera.

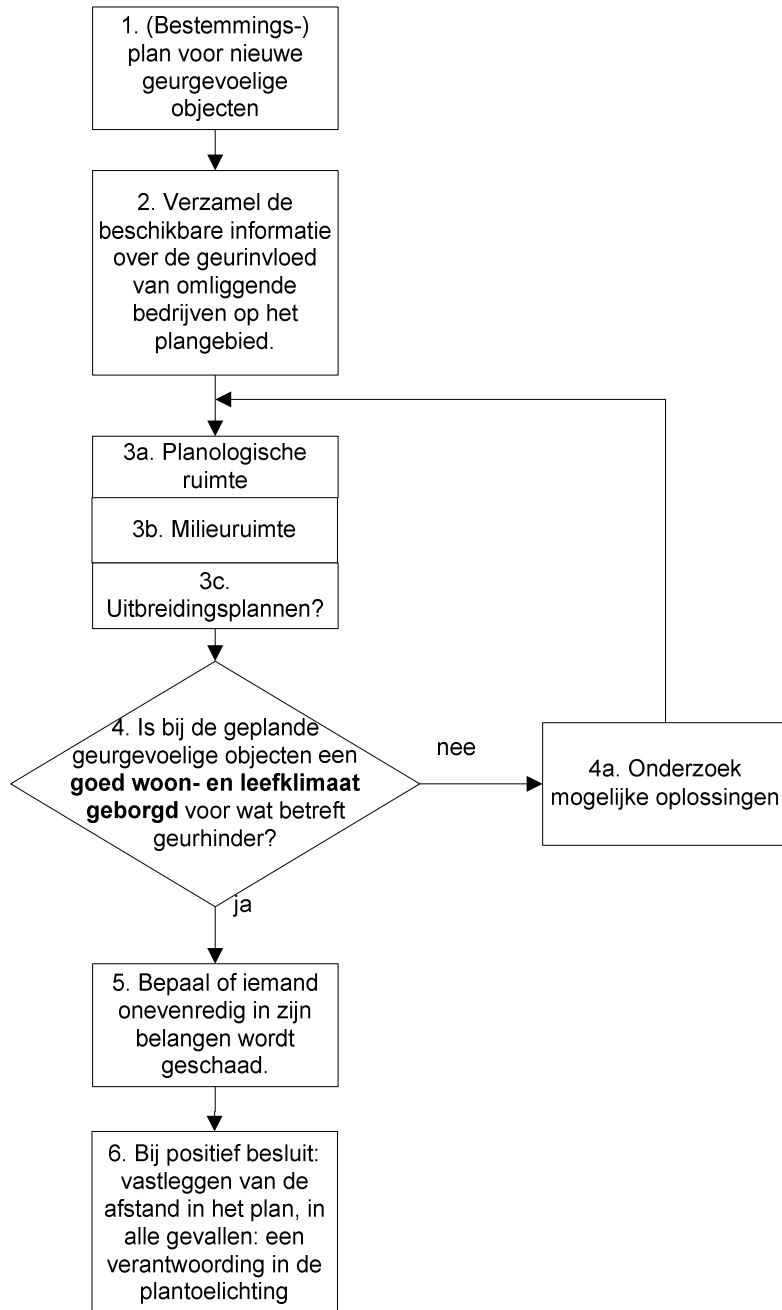
In een aantal bijzondere gevallen mag tijdelijk afgeweken worden van de normen en het aanvaardbaar geurhinderniveau. Dit is het geval bij specifiek aangewezen projecten in het kader van de Crisis- en Herstelwet. Daarnaast kan dit onder een aantal voorwaarden op basis van de Interimwet stad-en-milieubenadering. De handleiding gaat niet in op deze uitzonderingssituaties.

5.2 Stappenplan

Het stappenplan geeft een samenvatting van de stappen die gezet worden bij het bouwen van een geurgevoelig object. Uitgebreide informatie hierover staat in hoofdstuk 5 uit de Handreiking Ruimtelijke Ordening en Milieu. In paragraaf 5.3 volgt een toelichting op de stappen uit dit schema.

⁷ Er is gekozen om in de handleiding wel kort aandacht te besteden aan nieuwbouwplannen van geurgevoelige objecten nabij bedrijven, omdat het aspect geur in deze situaties vaak onderbelicht is. Bij nieuwbouwplannen voor bedrijven, moet voor de vestiging van het bedrijf een vergunning afgegeven worden of het moet voldoen aan de voorschriften uit het Activiteitenbesluit en hierin is reeds aandacht voor het aspect geur.

Figuur 5.1: stappenplan Ruimtelijke Ordening

5.3 Toelichting op het stappenplan

1. (Bestemmings)plan voor nieuwe geurgevoelige objecten

Bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan of een ruimtelijke onderbouwing van een omgevingsvergunning voor geurgevoelige objecten (zoals woningen) dient het geuraspect meegewogen te worden. Bij de beoordeling van een ruimtelijk plan op geurhinder van bedrijven (en andersom) zijn de volgende vragen relevant:

- Is ter plaatse van de nieuwe ontwikkeling een goed woon- en verblijfklimaat gegarandeerd? (belang geurgevoelig object)
- Wordt niet iemand onevenredig in zijn belangen geschaad? (belangen bedrijf en omgeving).

Om deze vragen te kunnen beantwoorden wordt de geursituatie in kaart gebracht.

2. Verzamel de beschikbare informatie over de geurinvloed van omliggende bedrijven op het plangebied.

Ga na welke geurrelevante activiteiten in en nabij het plangebied worden uitgevoerd. Raadpleeg hiervoor de volgende informatiebronnen:

- het vigerende bestemmingsplan;
- milieuvergunningen van geurrelevante bedrijven;
- gemelde geurrelevante activiteiten uit het Activiteitenbesluit;
- gemeentelijk of provinciaal beleid (geursignaleringskaarten).

Indien de beschikbare informatie over de geurinvloed van omliggende bedrijven onvoldoende is om de gewenste afstand tot het plangebied te bepalen, is een geuronderzoek zinvol. Het geuronderzoek wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen in de NTA 9065 "Meten en rekenen geur". In sommige gebieden komen meerdere geurbronnen voor waardoor sprake is van cumulatie van geur. Bijlage 4 geeft aan hoe met cumulatie kan worden omgegaan.

3.

Het bevoegd gezag gaat na a) wat de planologische ruimte is, b) wat de milieuruimte is en c) of er uitbreidingsplannen zijn.

3a. Planologische ruimte

In het bestemmingsplan is vastgelegd welke percelen de bestemming 'Bedrijf' of 'Agrarisch' hebben en wat op die percelen de grenzen van het bouwblok zijn. Ook is vastgelegd welke categorieën van bedrijven zich op dat perceel mogen vestigen. In de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' staan voor elke categorie bedrijven (indicatieve) afstanden tot gevoelige objecten die vanwege milieuaspecten aangehouden dienen te worden. Het bestemmingsplan kan op twee manieren de fysieke ruimte vastleggen die een bedrijf krijgt: via een ruime en globale bestemming (bouwblok) of via een 'smalle' maatbestemming (zie hoofdstuk 5 uit de Handreiking Ruimtelijke Ordening en Milieu).

In het algemeen is de vigerende bestemming afgestemd op de indicatieve afstanden uit de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' en de vergunde milieuruimte.

De afstand voor geur zoals vastgelegd in het vigerende bestemmingsplan is de planologisch ruimte van het bedrijf voor geur.

3b. Milieuruimte

De milieuruimte is de milieugebruiksruimte van bedrijven die vastgelegd is in vergunningen of in het Activiteitenbesluit. Hierin is vastgelegd wat het bevoegd gezag als aanvaardbaar hinderniveau beschouwd. Het bevoegd gezag heeft hiervoor het stappenplan voor vergunningverlening en maatwerk uit hoofdstuk 3 doorlopen. Sommige gemeenten en provincies hebben zogenaamde 'geursignaleringskaarten' gemaakt waarop voor meerdere bedrijven de ruimte voor geur met contouren op een plattegrond is aangegeven. De vergunning dan wel het Activiteitenbesluit prevaleren echter, daar die het geldende juridische document zijn en actueel.

Geurcontour bedrijf moet meegewogen worden (RvS 200604926/1)

Bij het bouwen van geurgevoelige objecten moet rekening worden gehouden met geurcontouren van bedrijven. Het is niet zonder meer toegestaan om nieuwe geurgevoelige objecten te bouwen binnen de geurcontour van een bestaand bedrijf. Dit is de strekking van een Raad van State-uitspraak over een goed woon- en leefklimaat (RvS 200604926/1, 24 oktober 2007, paragraaf 5.3.). Het plangebied lag grotendeels in de geurcontour zoals vastgelegd in de vergunning van het bedrijf (afstand circa 1500 meter op grond van een beschermingsniveau van 1,9 ge/m³ als 98-percentiel). Voor het plangebied was ten onrechte alleen uitgegaan van de richtafstand uit de VNG-publicatie (milieucategorie V, indicatieve afstand 700 m). De Raad van State oordeelde dat de geurcontour uit de vergunning van het bedrijf meegewogen had moeten worden.

3c. Uitbreidingsplannen?

Het is mogelijk dat de nieuwe ontwikkeling een bestaand bedrijf beperkt in zijn uitbreidingsmogelijkheid, waardoor het bedrijf mogelijk in zijn belangen wordt geschaad. Heeft een bedrijf vrij concrete uitbreidingsplannen en heeft het die ook kenbaar gemaakt, dan wordt de geurcontour die hoort bij de uitbreidingsplannen inzichtelijk gemaakt. Hier wordt bij het ontwikkelen van geurgevoelige objecten rekening mee gehouden. De toelichting bij het plan bevat een motivatie met daarin de belangenafweging die heeft plaatsgevonden.

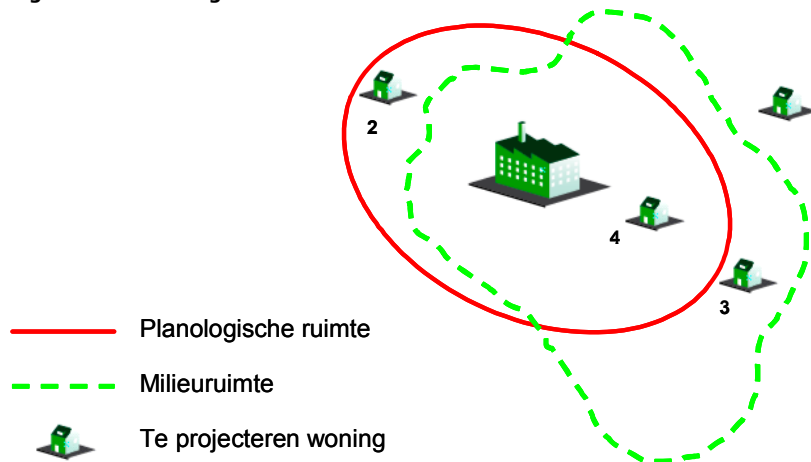
4. Is bij de geplande geurgevoelige objecten een goed woon- en leefklimaat geborgd voor wat betreft geurhinder?

Op basis van de informatie verzameld in de eerste drie stappen beoordeelt het bevoegd gezag of een goed woon- en leefklimaat is geborgd bij de geplande geurgevoelige objecten. Er zijn vier situaties mogelijk (zie figuur 5.2):

1. de nieuwe ontwikkeling ligt buiten de contouren, zoals vastgelegd in de considerans van de milieuvergunning⁸, Activiteitenbesluit en lokaal beleid (hier milieuruimte genoemd) en ligt buiten de richtafstanden zoals aangegeven in de vigerende bestemmingsplannen (hier planologische ruimte genoemd);
2. de geplande geurgevoelige objecten liggen in de contour van de planologische ruimte, maar buiten de contour van de milieuruimte;
3. de geplande geurgevoelige objecten liggen buiten de contour van de planologische ruimte, maar binnen de contour van de milieuruimte;
4. de geplande geurgevoelige objecten liggen binnen de contouren van de planologische ruimte en de milieuruimte.

⁸ Uit de considerans van de milieuvergunning kan worden afgeleid welke geurbelasting en/of geurhinder het bevoegd gezag aanvaardbaar vindt.

Figuur 5.2: Planologische ruimte en milieuruimte

In de eerste situatie is een goed woon- en leefklimaat geborgd voor wat betreft geurhinder; het bevoegd gezag beoordeelt de geurhinder als aanvaardbaar en het plan kan ongewijzigd doorgaan. In de overige situaties kan niet op voorhand geconcludeerd worden dat een goed woon- en leefklimaat is geborgd; mogelijke oplossingen worden onderzocht en belangen worden afgewogen. In alle situaties geldt de kanttekening dat rekening gehouden moet worden met cumulatie als dat aan de orde is.

Cumulatie

Als cumulatie al in de milieuruimte is meegenomen, dan is dat in principe afdoende. Is cumulatie nog niet meegenomen in de milieuruimte, dan zal in het kader van het bestemmingsplan of de ruimtelijke onderbouwing beoordeeld moeten worden of een goed woon- en leefklimaat is geborgd rekening houdend met cumulatie. Het rekenen aan cumulatie is specialistenwerk waarvoor geen eenduidige regels bestaan (zie bijlage 4).

4a. Onderzoek mogelijke oplossingen

Indien geen goed woon- en leefklimaat geborgd is, onderzoekt het bevoegd gezag de mogelijke oplossingen. Oplossingen kunnen worden gezocht in:

- aanpassing contour planologische ruimte in het vigerende bestemmingsplan van het bedrijfsperceel (bij situatie 2 en 4 uit figuur 5.2);
- aanpassing contour milieuruimte (bij situatie 3 en 4 uit figuur 5.2);
- aanpassing van de nieuwe ontwikkeling.

Contour planologische geurruimte vigerend bestemmingsplan

Het bevoegd gezag gaat na of de planologische ruimte van het geurbelastende bedrijf zoals aangegeven in het vigerende bestemmingsplan overeenkomt met de milieuruimte. Hierbij wordt nagegaan op welke informatie de planologische ruimte is gebaseerd. De contour van de milieuruimte is doorgaans gebaseerd op meer specifieke gegevens dan de contour in het vigerende bestemmingsplan, dat meestal uitgaat van de indicatieve afstanden uit de VNG-publicatie.

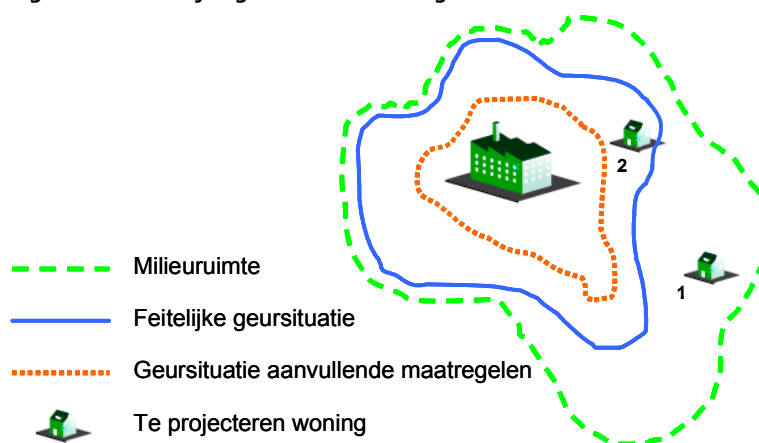
Het kan voorkomen dat de planologische ruimte van het bedrijf voor geur ruimer is dan de milieuruimte van het bedrijf (situatie 2 uit figuur 5.2). Als uit de milieuruimte blijkt dat het bedrijf niet in zijn bedrijfsvoering wordt geschaad door de nieuwe ontwikkeling, dan wordt dit gemotiveerd in het bestemmingsplan of de ruimtelijke onderbouwing van het nieuwbouwproject. Aangetoond dient te worden dat er sprake is van een goed woon-en leefklimaat. Zonodig wordt daarvoor het vigerende bestemmingsplan aangepast. Als dit een aparte procedure betreft, dient aangetoond te worden dat dit bestemmingsplan binnen afzienbare tijd gewijzigd wordt.

Contour milieuruimte

Bij onderzoek naar aanpassing van de contour van de milieuruimte (die hoort bij de vergunde situatie), worden in kaart gebracht:

- de feitelijke geursituatie;
- mogelijke aanvullende maatregelen.

Figuur 5.3: Feitelijke geursituatie en vergunde milieuruimte

De feitelijke geursituatie kan verschillen van de milieugebruiksruimte die vastgelegd is in vergunningen of het Activiteitenbesluit. Een bedrijf kan hierdoor op papier meer milieugebruiksruimte hebben dan hij nu en in de nabije toekomst nodig heeft (situatie 1 in figuur 5.3). In dat geval kan het bevoegd gezag met het bedrijf overleggen over aanpassing van de (vergunning)voorschriften.

De milieugebruiksruimte kan ook worden verkleind door aanvullende maatregelen te treffen bij het bedrijf. De mogelijkheden hiervoor worden onderzocht door het stappenplan voor vergunningverlening uit hoofdstuk 3 te doorlopen. Als het mogelijk blijkt om door (technische) maatregelen de geurcontour van een bedrijf te verkleinen, kan het bevoegd gezag hier met het bedrijf afspraken over maken. Het bedrijf moet op grond van artikel 5.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) de Beste Beschikbare Technieken (BBT) reeds genomen hebben. Indien dit nog niet het geval is, is het redelijk dat het bedrijf de kosten van deze BBT-maatregelen voor zijn rekening neemt. De kosten van maatregelen die verder gaan dan BBT zijn in principe voor rekening van de planontwikkelaar (zie ook de volgende alinea). Indien aanvullende maatregelen genomen worden, wijzigt het bevoegd gezag de milieuruimte in de vergunning. De kosten van de nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verhaald op de grondeigenaar via een exploitatieplan (zie kader bij stap 5).

Aanpassing nieuwe ontwikkeling

Het bevoegd gezag onderzoekt of door aanpassing van de grenzen en/of inrichting van de nieuwe ontwikkeling wel een goed woon- en leefklimaat geborgd kan worden. In delen van het plangebied met een te hoge geurbelasting kunnen bijvoorbeeld groenvoorzieningen of minder gevoelige objecten komen (zie bijlage 2: geurgevoelig object).

5. Bepaal of iemand onredelijk in zijn belangen wordt geschaad

Het bedrijf wordt in zijn belang geschaad indien aanvullende maatregelen nodig zijn die verder gaan dan BBT. De kosten van de nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verhaald op de grondeigenaar via een exploitatieplan (zie kader).

Kosten nieuwe ontwikkelingen verhalen op grondeigenaar (exploitatieplan)

Artikel 6.12 van de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro) regelt dat de kosten van nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verhaald op de grondeigenaar. Hiertoe stelt men een exploitatieplan op. In artikel 6.2.4 Bro staat vermeld dat kosten van maatregelen, mede inbegrepen het beperken van milieuhygiënische contouren, meegerekend kunnen worden bij de plankosten. De kosten van het verkleinen of zelfs wegnemen van geurcontouren kunnen dus in het exploitatieplan worden opgenomen. Het opstellen van een exploitatieplan is verplicht, tenzij de kosten anderszins kunnen worden verhaald, bijvoorbeeld via een privaatrechtelijke overeenkomst.

6. Bij positief besluit: vastleggen van de afstand in het plan, in alle gevallen: een verantwoording in de plantoelichting

Wanneer een goed woon- en leefklimaat is gegarandeerd en niemand onevenredig in zijn belangen wordt geschaad, kan het bevoegd gezag positief besluiten over het plan,

Het bevoegd gezag is verplicht om in de toelichting van een (bestemmings-)plan of ruimtelijke onderbouwing inzichtelijk te maken waar de relevante geurcontouren liggen en op welke wijze hier rekening mee is gehouden. Dit geldt voor contouren op basis van het vigerende bestemmingsplan (planologische ruimte) en de milieuruimte. Hierbij wordt rekening gehouden met concrete uitbreidingsplannen. De minimale afstand van het geurgevoelig object ten opzichte van geurrelevante bedrijven wordt in het plan vastgelegd en gemotiveerd op basis van de belangenafweging die heeft plaatsgevonden.

Een goed woon- en leefklimaat kan niet gegarandeerd worden indien het bevoegd gezag de geurhinder als onaanvaardbaar beoordeelt. Het is dan niet mogelijk om geurgevoelige projecten te realiseren. Voor het maken van een uitzondering moeten zeer zwaarwegende belangen aan de orde zijn. Dit zal om zeer specifieke gevallen gaan, waar het bevoegd gezag alle belangen moet afwegen. Mogelijk kan bijvoorbeeld de maatschappelijke functie van een nieuwbouwplan als zwaarwegend belang aangemerkt worden als duidelijk gemotiveerd kan worden dat dit op geen enkele andere plek gerealiseerd kan worden.

In bepaalde gevallen kan het voorkomen dat op termijn wel een oplossing mogelijk is waardoor een goed woon- en leefklimaat gegarandeerd kan worden. Het plan is dan wel mogelijk; de plantoelichting moet goed onderbouwen welke afweging gemaakt is en op welke termijn wel een goed woon- en leefklimaat gegarandeerd kan worden. In het bestemmingsplan wordt dan een voorwaardelijke bestemming opgenomen. Hierin wordt geregeld dat de bestemming pas gerealiseerd mag worden als de belemmeringen omtrent geur zijn opgelost. Ook is het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid of uit te werken bestemming een mogelijkheid (zie hoofdstuk 5 uit de Handreiking Ruimtelijke Ordening en Milieu).

BIJLAGEN

Bijlage 1 Begrippenlijst 51

Bijlage 2 Geurgevoelig object 55

Bijlage 3 Nieuwe en bestaande situaties 58

Bijlage 4 Cumulatie geur 60

Bijlage 5 Maatregelen 63

Bijlage 6 Geur in het Activiteitenbesluit 68

Bijlage 7 Rijksbeleid geur 75

Bijlage 8 Interpretatie van het rijksbeleid 88

Bijlage 9 Niet-continue bronnen en emissiefluctuaties binnen het uur 90

Bijlage 10 Voorbeelden 94

1 Begrippenlijst

Aanvaardbaar hinderniveau

Uitkomst van het afwegingsproces van onder andere de volgende aspecten:

- toetsingskader;
- geurbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten;
- aard en de waardering van de geur (hedonische waarde);
- klachtenpatroon;
- huidige en verwachte hinder;
- technische en financiële consequenties van maatregelen en gevolgen daarvan voor andere emissies;
- zijn getroffen maatregelen voor luchtemissies overeenkomstig BBT uit BREFs en nationale BBT-documenten?;
- lokale situatie (onder meer planologische ruimte, sociaal-economische aspecten en andere lokale afwegingen);
- historie van het bedrijf in zijn omgeving.

Acceptabel hinderniveau

Zie aanvaardbaar hinderniveau.

Beste Beschikbare Technieken (BBT) voor geur

Bij het bestrijden van geurhinder moeten de Beste Beschikbare Technieken worden toegepast om een hoog beschermingsniveau te bereiken conform artikel 5.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Het begrip hoog beschermingsniveau uit het Bor is voor geurhinder gelijkgesteld aan het aanvaardbaar hinderniveau. De uitkomst van de BBT-afweging voor een individueel bedrijf kan strenger of minder streng zijn dan de BBT uit BREFs of andere BBT-documenten. Minder strenge eisen zijn alleen mogelijk bij buitensporig hoge kosten in verhouding tot de milieuvoordelen die het gevolg zijn van⁹:

- de geografische ligging of de plaatselijke milieuomstandigheden van de betrokken installatie; of
- de technische kenmerken van de betrokken installatie.

Blootstelling

Geurconcentratie op leefniveau waarmee een persoon gedurende een bepaalde tijd (blootstellingsduur) en met een bepaalde frequentie (blootstellingsfrequentie) in contact staat of heeft gestaan.

Cumulatie van geuren

Effect van een aantal geurbronnen die op één of meer locatie(s) een relevante geurimmissie veroorzaken.

⁹ Dit komt overeen met artikel 15 lid 4 van de Richtlijn Industriële Emissies 2010/75/EU

Ernstige geurhinder

Ernstige geurhinder is gebaseerd op de vraag naar de persoonlijke beleving van de geïnterviewde over de lokale (geur-)hindersituatie uit het telefonisch leefsituatieonderzoek (TLO) in welke mate mensen een bepaalde bron in de woonomgeving als hinderlijk ervaren op basis van een 10-puntsschaal van 0 (niet gehinderd) tot 10 (extreem gehinderd). Mensen die 8, 9 of 10 antwoorden zijn ernstig gehinderd. De vragenlijst die daarvoor wordt gebruikt is gebaseerd op de ISO-15666 (2003) voor geluidshinder.10

Europese geureenheid (ou_E)¹¹

Zie odour unit.

Geur

Gewaarwording via de neus van de aanwezigheid van één of een mix van vluchtige stof(fen) die een interactie aangaan met de geurreceptoren in de neus¹².

Geurbelasting

Geurconcentratie in de omgeving (per tijdseenheid)¹³.

Geurconcentratie

Hoeveelheid Europese geureenheden¹⁴ per kubieke meter lucht (ou_E/m³) onder standaard condities.

Geurcontour

Lijn die punten met een gelijke geurbelasting met elkaar verbindt (isoconcentratie-lijn).

Geuremissie

Hoeveelheid geur die per tijdseenheid wordt geëmitteerd uitgedrukt in Europese geureenheden; de geuremissie is gelijk aan de geurconcentratie in de geëmitteerde luchtstroom vermenigvuldigd met het debiet van de luchtstroom.

Geurgevoelig object [vergunningverlening]

Het bevoegd gezag stelt in een specifieke situatie vast welke objecten beschermd moeten worden tegen geurhinder, waarbij beschermingsniveau afhangt van verblijfsduur, omvang van de groep, functie van de omgeving, aanwezigheid van gevoelige groepen en bijzondere bestemmingen.

10 Ernstige hinder gemeten met behulp van de TLO-vragen uit het Document Meten en Rekenen Geur (1994) is anders gedefiniëerd.

11 Vanaf 2003 wordt de Europese eenheid ou_E gebruikt (officiële Engelse term odour unit); voor 2003 werd de eenheid aangegeven als ge. Omrekening: 1 ou_E = 2 ge.

12 Afkomstig uit NEN-EN-13725, paragraaf 3.1.41

13 De geurbelasting wordt gewoonlijk uitgedrukt in Europese geureenheden per kubieke meter lucht bij een bepaalde percentielwaarde (ou_E/m³ als x-percentiel van de uurgemiddelde concentratie). De x-percentielwaarde vertegenwoordigt de tijdsfractie van een jaar waarvoor geldt dat gedurende deze tijdsfractie de geurconcentratie beneden deze aangegeven waarde blijft of gelijk is aan deze waarde.

14 Vanaf 2003 wordt de Europese geureenheid ou_E/m³ gebruikt; voor 2003 werd de geureenheid aangegeven als ge/m³. Omrekening: 1 ou_E/m³ = 2 ge/m³.

Geurgevoelig object / gevoelige gebouwen [Activiteitenbesluit]

Afhankelijk van de geurvoorschriften worden op dit moment twee verschillende definitieën in het Activiteitenbesluit gehanteerd voor gevoelige objecten, namelijk: Geurgevoelig object: geurgevoelig object als bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij: "Gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt."

Gevoelige gebouwen: woningen en gebouwen die op grond van artikel 1 van de Wet geluidhinder worden aangemerkt als andere geluidsgevoelige gebouwen, met uitzondering van die gebouwen behorende bij de betreffende inrichting Wet geluidhinder "andere geluidsgevoelige gebouwen":

1. onderwijsgebouwen;
 2. ziekenhuizen en verpleeghuizen;
 3. bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen andere gezondheidszorggebouwen dan bedoeld onder 2;
- delen van het gebouw die niet zijn bestemd voor geluidsgevoelige onderwijsactiviteiten maken voor de toepassing van deze wet geen deel uit van een onderwijsgebouw;

Geurimmissie

Zie geurbelasting

Geursignaleringskaart

Op de geursignaleringskaarten zijn geurcontouren aangegeven rond geurrelevante bedrijven die onder gemeentelijk en/of provinciaal bevoegd gezag vallen. De gepresenteerde geurcontouren geven bijvoorbeeld de vergunde geursituatie weer en daarnaast de ligging van de hindergrens en de ernstige hindergrens. Niet alle lokale overheden hebben een geursignaleringskaart.

Hedonische waarde (H)

Maat voor de (on)aangenaamheid van een geur uitgedrukt op een schaal van $H = -4$ (uiterst onaangenaam) tot $H = +4$ (uiterst aangenaam).

Hinder

Gevoel van ongenoegen dat optreedt wanneer een milieufactor wordt waargenomen, of als de waarneming iemands gedrag of activiteiten negatief beïnvloedt, of als door de waarneming iemand vermoedt dat deze milieufactor een negatieve invloed heeft¹⁵

Odour unit of European odour unit (ou_E) of Europese geureenheid¹⁶

Eén odour unit is de hoeveelheid geurstoffen die, bij verdamping in één kubieke meter neutraal gas onder standaardcondities, een fysiologische respons oproept bij een panel (detectiegrens) gelijk aan de respons die optreedt bij verdamping van 123 µg n-butanol (CAS-Nr. 71-36-3) in één kubieke meter lucht onder standaard condities (concentratie is 0,040 µmol/mol)¹⁷.

¹⁵ Definitie uit: 'Dosis effect relatie geur, effecten van geur', 23 mei 2006

¹⁶ Vanaf 2003 wordt de Europese eenheid ou_E gebruikt (officiële Engelse term odour unit) om hoeveelheden geur aan te geven; voor 2003 werd geur uitgedrukt in de eenheid aangegeven als ge. Omrekening: 1 ou_E = 2 ge.

¹⁷ Vertaalde definitie uit NEN-EN-13725.

Percentiel

Tijdfractie van het jaar dat een bepaalde geurconcentratie niet mag worden overschreden¹⁸.

Standaardcondities

Concentratie of debiet betrokken op het standaardvolume.

Standaardvolume

Afgashoeveelheid in m³ bij 293 K, 101,3 kPa en betrokken op vochtige lucht¹⁹.

¹⁸ Een geurbelasting van 1 ou_E/m³ als 98-percentiel geeft bijvoorbeeld aan dat de geurconcentratie van 1 ou_E/m³ gedurende 2% van de tijd (minder dan 176 uren per jaar) wordt overschreden.

¹⁹ Het standaardvolume voor geur (betrokken op vochtige lucht bij 293 K) wijkt af van het standaardvolume voor luchtmissies (betrokken op droge lucht bij 273 K).

2 Geurgevoelig object

Wat precies als het te beschermen object beschouwd wordt, hangt af van welke wet- en regelgeving voor de activiteit van toepassing is. Het Activiteitenbesluit kent twee verschillende definities: geurgevoelig object en gevoelige gebouwen. Deze definities verschillen van de definitie van geurgevoelig object die bij vergunningverlening wordt toegepast. Hieronder volgt een toelichting op de verschillende definities.

2.1 Activiteitenbesluit

In de meeste geurvoorschriften is het te beschermen object niet relevant; de geurvoorschriften zijn van toepassing ongeacht of een te beschermen object zich nabij de activiteit bevindt. Het te beschermen object is wel van belang indien het expliciet in de voorschriften genoemd wordt. Daarnaast is het te beschermen object van belang bij die voorschriften waarin het bevoegd gezag een beoordeling maakt van het aanvaardbaar hinderniveau. Dit komt voor in de volgende twee gevallen:

- beoordeling van gelijkwaardigheid van een alternatieve maatregel op basis van art 1.8 van het Activiteitenbesluit
- opstellen van maatwerkvoorschriften.

Het Activiteitenbesluit kent twee definities om te bepalen wat het te beschermen object is bij geurvoorschriften, namelijk:

- geurgevoelig object;
- gevoelige gebouwen.

De definitie geurgevoelig object wordt gebruikt in de geurvoorschriften bij de activiteit 'Behandeling van stedelijk afvalwater' (artikel 3.5 van het Besluit en artikel 3.4 van de Regeling).

De definitie gevoelige gebouwen wordt alleen gebruikt bij geurvoorschriften indien een lid is opgenomen met betrekking tot 'een gezoneerd industrieterrein of een bedrijventerrein met minder dan één gevoelig gebouw per hectare' (zie bijlage 6.2).

Bij de voorschriften waarbij het bevoegd gezag een beoordeling moet maken van het aanvaardbaar hinderniveau wordt niet voorgeschreven welke definitie gehanteerd moet worden. Het bevoegd gezag is vrij om hier zelf een keuze in te maken.

2.1.1 Geurgevoelig object

Voor de definitie van het geurgevoelig object verwijst het Activiteitenbesluit in artikel 1.1 naar artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij. De definitie is als volgt:

"Gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt."

In de handreiking bij Wet geurhinder en veehouderijen (versie 2007) wordt in paragraaf 3.1.3 een uitgebreide toelichting gegeven op deze definitie.

2.1.2

Gevoelige gebouwen

De definitie voor gevoelige gebouwen in artikel 1.1 van het Activiteitenbesluit is: "woningen en gebouwen die op grond van artikel 1 van de Wet geluidhinder worden aangemerkt als andere geluidsgevoelige gebouwen, met uitzondering van die gebouwen behorende bij de betreffende inrichting"

Voor een deel van de definitie wordt dus verwezen naar de definitie van 'andere geluidsgevoelige gebouwen' uit artikel 1 van de Wet geluidhinder. Deze definitie luidt als volgt (art 1 Wet geluidhinder):

"1. onderwijsgebouwen;
2. ziekenhuizen en verpleeghuizen;
3. bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen andere gezondheidszorggebouwen dan bedoeld onder 2;
delen van het gebouw die niet zijn bestemd voor geluidsgevoelige onderwijsactiviteiten maken voor de toepassing van deze wet geen deel uit van een onderwijsgebouw;"

Volgens het artikel 1.2 van de Wet Geluidhinder zijn andere gezondheidszorggebouwen:

- verzorgingstehuizen;
- psychiatrische inrichtingen;
- medische centra;
- poliklinieken;
- medische kleuterdagverblijven.

Alle objecten die niet onder bovenstaande categorieën zijn te scharen, zijn op basis van deze definitie in het Activiteitenbesluit niet beschermd. In twijfelgevallen (valt een bepaalde bestemming onder een bepaalde categorie) is een goede motivering van belang.

In artikel 1.1 Activiteitenbesluit is in de definitie van gevoelige gebouwen aangegeven dat gebouwen die bij de inrichting horen (dienst- of bedrijfswoningen) geen gevoelig object zijn. Dienst- of bedrijfswoningen die niet tot de inrichting behoren zijn gewoon woningen van derden waarvoor de geurvoorschriften wel gelden.

2.2

Vergunningverlening

Bij vergunningverlening stelt het bevoegd gezag in een specifieke situatie vast welke objecten beschermd worden tegen geurhinder. Dit betreft woningen en andere locaties waar mensen zich bevinden en waar blootstelling aan geur tot hinder kan leiden.

Hoewel in principe alle geurgevoelige objecten beschermd horen te worden tegen geurhinder, kunnen wel verschillen in het niveau van bescherming worden gehanteerd. Voor een bedrijfswoning kan bijvoorbeeld een hogere geurbelasting gehanteerd worden dan voor aaneengesloten woonbebouwing. In dergelijke situaties is de afweging tussen de te verwachten vermindering van de hinder en de redelijkheid van het uitvoeren van maatregelen belangrijk.

Voor het vaststellen van het benodigde beschermingsniveau zijn de volgende criteria van belang:

- Verblijfsduur;
- omvang van de groep;
- functie van de omgeving;
- aanwezigheid van gevoelige groepen;
- bijzondere bestemmingen.

Een aantal voorbeelden van te beschermen objecten zijn hieronder vermeld waarbij voor de objecten in de eerste kolom meestal een hoger beschermingsniveau wordt gehanteerd dan voor de objecten in de tweede kolom. Het betreft slechts voorbeelden, bij het vaststellen of het om een geurgevoelig object gaat en bij het vaststellen van de mate van bescherming zijn vooral de genoemde criteria van belang. In sommige gevallen kan het gewenst zijn om bedrijven ten opzichte van elkaar te beschermen. Wat als geurgevoelig object wordt beschouwd en welke mate van bescherming het geurgevoelig object wordt toegekend blijft een afweging van het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag motiveert deze afweging op basis van genoemde criteria.

• Woningen• Ziekenhuizen en sanatoria	• Bedrijfswoningen• Woningen in het landelijk gebied / verspreid liggende woningen
• Bejaardentehuizen en verpleeghuizen• Woonwagenterreinen• Asielzoekerscentra• Dagverblijven• Scholen	• Recreatiegebieden voor dagrecreatie• Kantoren• Winkels

De raad van state heeft diverse uitspraken gedaan aangaande geurgevoelige objecten. Een overzicht van geurgerelateerde juridische uitspraken is te vinden op de www.infomil.nl.

Beschermingsniveau bedrijfsgebouw vergunningverlening (200703228/1)

In dit voorbeeld betreft het een bedrijfsgebouw waar gedurende een langere periode van de dag mensen verblijven en waar blootstelling aan geur vanwege de nabijgelegen inrichting kan leiden tot hinder. De Raad van State oordeelt dat derhalve niet zonder meer kan worden gesteld dat dit bedrijfsgebouw geen geurgevoelig object is.

3 Nieuwe en bestaande situaties

In het Activiteitenbesluit en bij vergunningverlening wordt verschillend omgegaan met nieuwe en bestaande situaties

3.1 **Activiteitenbesluit**

Nieuwe situaties moeten voldoen aan de geurvoorschriften die het Activiteitenbesluit stelt.

Voor de meeste bestaande situaties geldt het overgangsrecht, waardoor de geurvoorschriften niet van toepassing zijn (Ministeriële regeling bij het Activiteitenbesluit, artikelen 6.7 en 6.8). Er is van uitgegaan dat de benodigde voorzieningen om geurhinder te voorkomen of beperken reeds getroffen zijn. Wel kunnen maatwerkvoorschriften worden opgelegd wanneer er sprake is van onaanvaardbare geurhinder.

Het overgangsrecht is niet van toepassing indien er een verandering van de inrichting plaatsvindt waarvoor een melding nodig is en indien de verandering leidt tot een toename van de geurbelasting. In dat geval moet de activiteit gewoon voldoen aan de geurvoorschriften.

Voor zuiveringstechnische werken geldt afwijkend overgangsrecht, dit is opgenomen in het Activiteitenbesluit, artikel 6.19b.

Voorbeeld jurisprudentie horeca

De Raad van State heeft op 30 maart 2011 uitspraak gedaan over het overgangsrecht voor geur en de relatie met historische overtredingen (ABRvS 201003321/1). De uitspraak betreft een horecabedrijf. Een inrichting die vóór het in werking treden van het Activiteitenbesluit niet voldeed aan het toen geldende Horecabesluit of de toen geldende vergunning, kan zich niet beroepen op de overgangsbepalingen van het Activiteitenbesluit en moet dus voldoen aan de geurvoorschriften die het Activiteitenbesluit stelt.

3.2 **Vergunningverlening**

Alle bedrijven, zowel nieuw op te richten als reeds bestaande, moeten BBT toepassen. De kosten van maatregelen zullen bij bestaande bedrijven soms hoger zijn dan bij nieuwe bedrijven. De afweging van wat kosteneffectief en BBT is, kan daarom voor een bestaand bedrijf anders zijn dan voor een nieuw bedrijf.

Er is sprake van een nieuwe situatie als voor de eerste keer een milieuvergunning wordt aangevraagd voor een bepaalde activiteit. In bestaande situaties is een activiteit reeds vergund. Bij uitbreiding van een inrichting wordt het nieuwe gedeelte als een nieuwe situatie beschouwd. Bij capaciteitsuitbreiding is het aan het bevoegd gezag om te bepalen wanneer het een nieuwe situatie betreft; dit kan vastgelegd worden in lokaal beleid (zie voorbeelden kader). Zie ook paragraaf 2.5.4 van de NeR "Bestaande installaties". Deze paragraaf geeft voor de beoordeling van geur echter niet in alle gevallen een duidelijke handreiking.

In nieuwe situaties moet de inrichting vanaf het moment van ingebruikname voldoen aan BBT zoals vastgelegd in de vergunning. Voor wijzigingen van bestaande situaties kan het bevoegd gezag een realiseringstermijn hanteren.

Voor enkele bedrijfstakken wordt in een bijzondere regeling in de NeR beschreven hoe om te gaan met bestaande en nieuwe situaties en welke overgangstermijn gehanteerd moet worden.

**Capaciteitsuitbreiding: bestaande of nieuwe activiteit?
(Provincie Zuid-Holland)**

De provincie Zuid-Holland noemt in haar "Beleidsnota Geurhinderbeleid Provincie Zuid-Holland" dat de uitbreiding van de productiecapaciteit van een bestaande installatie met meer dan 50% wordt beschouwd als een nieuwe situatie.

**Capaciteitsuitbreiding: bestaande of nieuwe activiteit?
(Provincie Noord-Brabant)**

Voor situaties waarin een bestaand bedrijf haar (geurrelevante) activiteiten uit wil breiden, bestaat geen eenduidig kader voor de beoordeling van geur. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de emissie als gevolg van de nieuwe activiteiten via hetzelfde kanaal wordt uitgestoten als de emissie als gevolg van de bestaande activiteiten.

De provincie Noord-Brabant beoordeelde de geursituatie van een mengvoederbedrijf met drie productielijnen, dat een aanvraag indiende voor een vierde productielijn. Volgens de aanvraag geschiedt de emissie van alle vier lijnen via één schoorsteen. In haar besluit heeft de provincie bij de beoordeling van de geurhinder als gevolg van de aangevraagde activiteiten de volgende criteria gehanteerd:

1. Voor de geurimmissie als gevolg van de nieuwe activiteiten geldt een aanvaardbaar hinderniveau dat is gebaseerd op het beoordelingskader uit de bijzondere regeling Diervoederindustrie voor nieuwe situaties;
2. Voor de geurimmissie als gevolg van het geheel van de bestaande en de nieuwe activiteiten geldt een aanvaardbaar hinderniveau dat is gebaseerd op het beoordelingskader uit de bijzondere regeling Diervoederindustrie voor bestaande situaties;
3. De geurcontour als gevolg van de aangevraagde activiteiten mag niet groter zijn dan de geurcontour als gevolg van de vergunde activiteiten.

Naar aanleiding van deze beschikking is beroep aangetekend bij de Raad van State. In haar uitspraak 200906024/1/M2 van 25 augustus 2010 erkent de Raad van State dat het bevoegd gezag de beleidsvrijheid heeft om de NeR op de bovenstaande manier toe te passen om zodoende in het belang van de bescherming van het milieu geurhinder te beperken. Uit paragraaf 2.10.5 van de uitspraak blijkt dat in deze situatie tenminste de criteria 1 en 2 toegepast dienden te worden. De noodzaak van criterium 3 is niet uit de uitspraak af te leiden. De Raad van State kan zich in deze situatie vinden in de wijze van beoordeling van de geurhinder.

4 Cumulatie geur

Cumulatie en geurbeleving

Cumulatie van geur treedt op als ter plekke van een woning of een ander geurgevoelig object de totale geurbelasting wordt veroorzaakt door verschillende geurbronnen. Er zijn meerdere situaties te onderscheiden waarin sprake is van cumulatie van geuren, vaak komen deze ook nog eens tegelijkertijd voor:

- Een bedrijf met meerdere bronnen met vergelijkbare geur;
- Een bedrijf met meerdere bronnen met verschillende geuren (of één bron waarbij tegelijkertijd verschillende geurende stoffen gebruikt worden);
- Meerdere bedrijven met vergelijkbare geur;
- Meerdere bedrijven met verschillende geuren.

Het effect van cumulatie op de geurbeleving is moeilijk te voorspellen.

Het effect van cumulatie op de geurbeleving

Voor een goede afweging van het aanvaardbaar hinderniveau is inzicht gewenst in wat cumulatie doet met de hinderbeleving van omwonenden. Vaak komen meerdere typen cumulatie gelijktijdig voor en lopen verschillende effecten door elkaar heen. Dit kader geeft globaal inzicht in de effecten die mogelijk zijn.

Gelijke geuren

Wanneer gelijksoortige geuren van bronnen die op enige afstand van elkaar liggen een geurgevoelig object belasten, neemt het aantal uren toe dat dat object belast wordt, terwijl de pieken in de geurbelasting gelijk blijven. Het effect hiervan op de hinder is moeilijk voorspelbaar.

Liggen de bronnen in (vrijwel exact) dezelfde windrichting ten opzichte van het geurgevoelig object, dan zal het object bij wind uit die richting een hogere geurbelasting ondervinden.

Verschillende geuren

Wordt een geurgevoelig object belast door verschillende geuren van bronnen die op enige afstand van elkaar liggen, dan neemt het aantal uren toe dat een object wordt belast, het type geur varieert.

Wanneer een geurgevoelig object wordt blootgesteld aan verschillende geuren, afkomstig van bronnen die in (vrijwel exact) dezelfde windrichting liggen ten opzichte van dat object, dan zullen deze geuren zich op leefniveau met elkaar vermengen. Het effect van menging van verschillende geuren op de waarneembaarheid en hinderlijkheid is moeilijk voorspelbaar.

Cumulatie van geuren van één bedrijf

Binnen een bedrijf kan geur worden veroorzaakt door meerdere bronnen die vaak verschillend van aard zijn. Deze bronnen veroorzaken samen de geursituatie en worden als geheel beoordeeld. Eventueel wordt in de beoordeling rekening gehouden met verschillen in de hinderlijkheid van de geur.

Het komt regelmatig voor dat een bedrijf verschillende typen activiteiten uitvoert die onder verschillende regelgeving vallen. Bijvoorbeeld een deel van de activiteiten valt onder algemene regels (ze zijn meldingsplichtig of vallen onder de Wet geurhinder en veehouderij of een bijzondere regeling uit de NeR) en een ander deel van de activiteiten valt onder de vergunningplicht. De activiteiten moeten in ieder geval worden getoetst aan de regels die op die afzonderlijke activiteit van toepassing zijn. Daarnaast kan een modelberekening van de cumulatieve geurbelasting meerwaarde hebben. Dit is specialistenwerk waarvoor geen eenduidige regels bestaan.

In bijlage 10.3 wordt een voorbeeld gegeven hoe de provincie Noord-Brabant in haar lokaal beleid invulling geeft aan cumulatie.

Cumulatie van geur van meerdere bedrijven

Het landelijk geurbeleid houdt geen rekening met cumulatie van geuren van meerdere bedrijven. Het kan echter voorkomen dat afzonderlijke bedrijven aan de geurnorm voldoen en dat door cumulatie de totale geurbelasting het aanvaardbaar hinderniveau ruim overschrijdt. Met name bij bedrijventerreinen waar veel bedrijven in de directe omgeving van elkaar liggen, is dit een aandachtspunt. Het is aan te bevelen dat het bevoegde gezag in lokaal beleid vastlegt hoe om te gaan met dergelijke complexe industrieterreinen. Een voorbeeld hiervan is het beleid van de Provincie Zuid-Holland voor het Rijnmondgebied.

Het is aan te bevelen om in besluiten over geur tenminste kwalitatief rekening te houden met cumulatie. Dit kan bijvoorbeeld als volgt. Een bedrijf wil haar geurruimte uitbreiden in een gebied waar ook andere bedrijven een geurbelasting veroorzaken. Het bevoegd gezag kan op grond daarvan (lokale omstandigheid) aan het bedrijf dat wil veranderen relatief strenge geureisen opleggen. Indien vanwege cumulatie aan een bedrijf relatief strenge eisen worden opgelegd, zullen ook aan de andere bedrijven relatief strenge eisen gesteld moeten worden.

Een kwantitatieve onderbouwing in de vorm van een modelberekening van de cumulatieve geurbelasting kan meerwaarde hebben. Dit is specialistenwerk waarvoor geen eenduidige regels bestaan. Globaal gaat dit als volgt. Alle bronnen worden ingevoerd in een verspreidingsmodel waarna de cumulatieve geurcontour berekend wordt. Dit kan zowel voor vergelijkbare als verschillende typen geuren worden gedaan. Wanneer verschillende geurtypen voorkomen, kan tevens een cumulatieve berekening worden uitgevoerd waarin een wegingsfactor voor de hinderlijkheid van de geur wordt meegenomen. Daarnaast blijft een 'ongewogen' cumulatieve berekening zinvol omdat die inzicht geeft in 'het totaal aan ou_E' op leefniveau.

De cumulatieve geurbelasting geeft nog geen informatie over de hinder. Om de hinder te meten, kan in het gebied een hinderenquête worden afgenomen. Het is daarmee ook mogelijk om een dosis-effectrelatie af te leiden voor de cumulatieve geurbelasting (berekend) en de cumulatieve hinder (gemeten met een hinderenquête). Deze kan bruikbare informatie geven voor een specifieke situatie. Wanneer vervolgens, door sanering of uitbreiding van bronnen, de samenstelling van de bronnen verandert, is de eerder vastgestelde dosis-effectrelatie niet meer zonder meer bruikbaar. In de Rijnmond is de relatie gelegd tussen klachten en de cumulatieve geurbelasting (zie het kader hierna).

Voorbeeld relatie tussen berekende cumulatieve geurbelasting en de aanwezige geurhinder (DCMR).

Voor Rijnmond is een geurkaart gemaakt met de industriële bronnen van geur, hun geurbelasting en de relatie met de hinder in het gebied. Hieruit blijkt dat hinderpercentages een weinig bruikbare indicator vormen voor het regionaal geurbeleid. Beter bruikbaar is het aantal klachten in relatie tot de berekende geurbelasting. Er zijn statistisch goede relaties gevonden die goed in Ruimtelijke Ordeningsvraagstukken toegepast kunnen worden (VVM artikel: Milieudossier 2009-4 blz 18-22).

5 Maatregelen

Om geurhinder te beperken, is goed inzicht nodig in de oorzaken van de geurhinder:

- welke geurbronnen veroorzaken de hinder;
- zijn het incidentele pieken of continue emissies die de hinder veroorzaken;
- spelen andere factoren een rol bij de gehinderden, zoals stof- of geluidhinder, een gevoel van onveiligheid, lelijk gebouw of slechte communicatie met het bedrijf?

Het kan veel opleveren om de omwonenden te betrekken bij het opsporen van de geurbronnen.

Om te bepalen welke maatregelen geschikt zijn, is ook inzicht nodig in de afgaskarakteristieken van de geurbron: diffuus of gekanaliseerd, de tijdsduur en variatie in de emissie, de temperatuur, relatieve vochtigheid, debiet en stofgehalte van de afgasstroom. Bij die processen waar een variatie aan stoffen vrijkomt, is het zinvol te achterhalen welke stoffen de geur veroorzaken. Als deze analyse is gemaakt dan kan gericht worden bekeken welke mogelijkheden er zijn om de geurhinder te beperken. Daarbij kunnen de volgende mogelijkheden worden onderscheiden:

- Procesgeïntegreerde maatregelen;
- Nageschakelde techniek;
- Beperken van de geurimmissie.

Naast deze maatregelen kan het voorkomen dat een bedrijf geurneutraliserende middelen in wil zetten.

5.1 **Procesgeïntegreerde maatregelen**

Bij het bestrijden van geuremissies blijken procesgeïntegreerde maatregelen vaak bruikbaar en effectief. Bovendien hebben ze vaak een gunstig effect op andere aspecten van de bedrijfsvoering, zoals arbo of kwaliteit. Voorbeelden zijn het werken met gesloten procesapparatuur, het wijzigen van grondstoffen op hulpstoffen, het verbeteren van de hygiëne door goodhousekeeping maatregelen of afspraken maken over de tijd en frequentie van activiteiten die piekmissies veroorzaken. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de kosten van aanpassing en de mate van ingrijpen in de bedrijfsvoering. Zo kan verleggen van het emissiepunt of betere ruimteventilatie om diffuse emissie te voorkomen alleen gevraagd worden als dit niet leidt tot onredelijke (installatie)kosten.

Voorbeelden van bijvoorbeeld werken met gesloten procesapparatuur zijn:

- Afdekken van ontvangstkelders en voorbezinkbassins bij een rioolwaterzuiveringsinstallatie;
- Het gebruik van (gesloten) transportschroeven in plaats van transportbanden;
- Het (snel) afdekken van een stortfront op stortplaatsen;
- Dampretoursystemen, drijvende daken bij op- en overslag van bijvoorbeeld oplosmiddelen.

Het wijzigen van grond- of hulpstoffen komt in beeld als duidelijk is dat de geuremissie te herleiden is tot het gebruik van een specifieke grondstof én als er alternatieven voorhanden zijn om deze grond- of hulpstof te vervangen. Bij bedrijven waar een groot aantal grond- en hulpstoffen in meerdere (batch)processen wordt gebruikt kan het zinvol zijn om het productieschema zodanig in te richten dat voorkomen wordt dat meerdere geurveroorzakende grond- en hulpstoffen tegelijkertijd worden gebruikt

Bij goodhousekeeping maatregelen kan gedacht worden aan bijvoorbeeld:

- het dichthouden van deuren en ramen om diffuse emissie tegen te gaan;
- het goed onderhouden van aanwezige nageschakelde technieken;
- stinkend afval direct opruimen en in gesloten vatten bewaren.

Specifieke aandacht is hierbij geboden bij natuurlijke grond- en hulpstoffen die aan bederf onderhevig zijn. Bederf van het materiaal is op een viertal manieren te voorkomen, te vertragen of tegen te gaan:

- Vertragen van de groeisnelheid van de micro-organismen door het creëren van ongunstige groei-omstandigheden (bijvoorbeeld conditioneren, koelen);
- Doden van de micro-organismen (bijvoorbeeld ontsmetten, steriliseren);
- Voorkomen of beperken van besmetting/enting van het vrijkomende materiaal (bijvoorbeeld materiaal afgedekt, installaties gesloten houden);
- Beperken van de verblijftijd (bijvoorbeeld snel afvoeren).

Bij een activiteit die alleen af en toe uitgevoerd wordt, ligt het meer voor de hand afspraken te maken met bedrijf en gehinderden om de hinder op andere manieren aan te pakken. Het beperken van incidentele geurpieken tot specifieke tijdstippen kan een uitstekende en simpele oplossing zijn. Overleg met bedrijf en omwonenden is nodig om te bepalen welke tijdstippen inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering en aanvaardbaar zijn voor omwonenden.

Bij een structurele activiteit die voor geurhinder zorgt, kan gedacht worden aan aandacht voor afvoerpunt, en -hoogte, en de mogelijkheid van een nageschakelde techniek die geurcomponenten afvangt.

5.2 Nageschakelde technieken

Indien de geuremissie niet kan worden voorkomen of onvoldoende kan worden beperkt dan kan gekeken worden of met toepassing van een nageschakelde techniek de geuremissie gereduceerd kan worden. Een eerste aandachtspunt daarbij is dat de geurbron gecontroleerd wordt afgezogen en het afgas wordt afgevoerd naar de geurbehandelingsinstallatie.

De techniek is in staat om de gewenste geurverwijdering te realiseren. Dat betekent dat inzicht moet bestaan in de samenstelling van het afgas, de concentratie van de geurcomponenten, de temperatuur, de druk en de relatieve vochtigheid. In veel gevallen is het wenselijk een voorreiniging toe te passen waarbij stof, water, vet en andere verontreinigingen worden verwijderd. Dit om te voorkomen dat de apparatuur en toevoerleidingen snel vervuilen of ontregeld raken. Voorreiniging dient ook om de geurbestrijdingsapparatuur zo effectief mogelijk te laten werken door het reguleren van temperatuur en vochtgehalte. Daarnaast heeft voorreiniging een nivellerend effect op de geurconcentratie, wat de nageschakelde techniek ten goede komt. In een aantal gevallen kan met een effectieve voorreiniging al een aanzienlijk deel van de geurvracht worden verwijderd.

Nageschakelde technieken voor geurbestrijding zijn over het algemeen dezelfde technieken die gebruikt worden ter bestrijding van andere luchtmissies. Afhankelijk van de aard van de stoffen die de geur veroorzaken en de afgascondities zijn er diverse technieken beschikbaar. Technieken die gebruikt worden om geuremissies te beperken zijn: adsorptie (vooral actief kool), gaswasser (absorptie; zuur- en loogwasser), naverbrander, biofilter, condensator en koude oxidatie. Daarnaast zijn er nog nageschakelde technieken die niet primair bedoeld zijn om geur te verwijderen, maar wel deels bij kunnen dragen aan de vermindering van geuremissies. Dit zijn stofwassers en mistfilters.

Voor meer informatie over de verschillende technieken en de randvoorwaarden wordt verwezen naar de Factsheets Luchtemissiebeperkende technieken op de InfoMil website.

5.3 Beperken van de geurmissie

Een andere mogelijkheid om geuroverlast te verminderen is het verlagen van de geurmissie op leefniveau. Dit kan worden bereikt door:

- verhogen van de emissiepunten;
- vergroten van de uittreesnelheid;
- vergroten van de warmte-inhoud.

5.3.1 Verhogen van de emissiepunten

Door verhoging van de schoorstenen worden de afgassen op een grotere hoogte geëmitteerd en zal een grotere verdunning van de geurconcentratie op leefniveau worden bereikt. Daarnaast wordt de negatieve invloed van gebouwen en obstakels op de verspreiding verminderd.

Naast financiële of technische argumenten kan de maximale hoogte van een schoorsteen ook worden begrensd door het van toepassing zijnde bestemmingsplan.

5.3.2 Vergroten van de uittreesnelheid

Door de snelheid van uittreding (impuls) van het afgas te vergroten, neemt de effectieve hoogte waarop de geurstoffen vrijkomen toe en verbetert de geurverspreiding. Kort gezegd: door de impulspluimstijging te vergroten, stijgt de 'effectieve emissiehoogte'.

De uittreesnelheid kan worden vergroot door:

- een kleinere uitstroomopening, bijvoorbeeld een vernauwende kap op een schoorsteen (dit vergt meer energie van de ventilator wat bij de BBT-beoordeling betrokken dient te worden);
- het afgasvolume per tijdseenheid vergroten, bijvoorbeeld door verschillende afgasstromen samen te voegen (let wel, dit kan extra energie kosten en betekent mogelijk het verdunnen van een afgasstroom wat bij schadelijke stoffen niet is toegestaan, al deze aspecten spelen een rol in de BBT-afweging);
- met een stijgschroef om de schoorsteen een extra windlift meegeven aan de pluim.

De uittreesnelheid kan beperkt worden verhoogd. Een uittreesnelheid tot 10 m/s is mogelijk, 15 m/s is hoog, 20 m/s is zeer hoog en 25 m/s is onwaarschijnlijk hoog. Uittreesnelheden hoger dan circa 17 m/s geven een fluitend geluid en komen alleen al om die reden weinig voor. Bij waarden van 10 m/s of meer is het dus extra van belang om te controleren of de gebruikte gegevens kloppen en overeenkomen met de feitelijke situatie.

5.3.3

Vergroten van de warmte-inhoud

Door de warmte-inhoud van het afgas stijgen de rookgassen na uittreding voor ze zich horizontaal verspreiden. Dit effect wordt 'thermische pluimstijging' genoemd. Door de warmte-inhoud te vergroten, neemt de thermische pluimstijging toe – de 'effectieve emissiehoogte' wordt hoger – en verbetert de geurverspreiding.

Als de temperatuur van de pluim gelijk is aan de temperatuur van de omgeving is de transporthoogte gelijk aan de bouwhoogte van de betreffende schoorsteen. De thermische pluimstijging kan worden vergroot door:

- gebruik van restwarmte om afgassen te verwarmen;
- samenvoegen met warme afgasstromen.

Let wel, dit kan extra energie kosten en het verdunnen van een afgasstroom met schadelijke stoffen is niet toegestaan. Daarnaast is het beter om de restwarmte nuttig te gebruiken (energiebesparing). Al deze aspecten spelen een rol in de BBT-afweging).

5.4

Geurneutraliserende middelen

Het kan voorkomen dat een bedrijf geurneutraliserende middelen wil toepassen om de geuremissie te verminderen. Een geurneutraliserend middel wordt door verneveling toegevoegd aan geurhoudende lucht in het afgaskanaal of in de open lucht met als doel de geurmoleculen af te breken, in te kapselen of te maskeren. Het toepassen van geurneutraliserende maatregelen is niet gewenst, omdat hierdoor extra stoffen in het milieu worden geëmitteerd. Voor bedrijven die vallen onder het Activiteitenbesluit is gebruik van deze middelen niet toegestaan, daar dit niet gezien wordt als een doelmatige ontgeuringsinstallatie. Dit blijkt uit de nota van toelichting: "Indien een ontgeuringsinstallatie wordt geïnstalleerd moet deze de geurdragende componenten daadwerkelijk afvangen en geur niet door het vermengen met andere stoffen maskeren".

In de praktijk gaat het bij geurneutraliserende middelen om een grote verscheidenheid aan vloeistoffen. Ook de werking van deze stoffen verschilt sterk. Het kan gaan om maskerende werking, om absorptie van de geurveroorzakende stof, maar ook kan sprake zijn van omzetting. De neutraliserende stoffen die in een gaswasser worden gebruikt, zoals zuur en loog, worden niet tot de geurneutraliserende middelen gerekend. De natte wasser behoort tot de nageschakelde technieken.

Bij toepassing van geurneutraliserende middelen kunnen echter stoffen in de buitenlucht worden gebracht die er niet thuishoren. Dit kunnen zowel de geurneutraliserende middelen zelf zijn als de reactieproducten die ontstaan bij de toepassing van geurneutraliserende middelen. De hoeveelheden geurneutraliserende middelen en de reactieproducten die hierbij in de buitenlucht komen, zijn in het algemeen onbekend.

Omdat het bij geurneutraliserende middelen meestal middelen betreft waarvan de leverancier de samenstelling uit commerciële overwegingen geheim wil houden, is hierover en over de werking van de stoffen weinig bekend. Het gaat bij geurneutraliserende middelen voornamelijk om vloeistoffen die bestaan uit vluchtige organische stoffen. De aard van deze vloeistoffen wordt door de leveranciers vaak omschreven als:

- maskeringsvloeistoffen;
- enzymen;
- alcoholhoudende vloeistoffen;
- vloeistoffen op basis van etherische oliën.

Hierbij is het soms mogelijk om een globale samenstelling van deze stoffen te verkrijgen. Daarnaast zijn er ook stoffen op de markt waarvan de aard en/of de samenstelling geheel onduidelijk is.

In Frankrijk is een 3-jarige studie uitgevoerd naar de werking van 26 geurneutraliserende middelen²⁰. Hierin is geen significant neutraliserend effect aangetoond op basis van de aanwezigheid van aldehyden in geurneutraliserende middelen. Producten die wel een maskerende werking hadden, zorgden voor een toename van de geuremissie. In België is onderzoek uitgevoerd naar één geurneutraliserend middel bij een bedrijf dat citroenzuur produceert²¹. Ook hier werd geconcludeerd dat het geurneutraliserend middel voor een toename van de geuremissieconcentratie zorgde.

Voorbeeld lokaal beleid geurneutraliserende middelen

De provincie Zuid-Holland en de DCMR hebben in samenwerking met InfoMil en het RIVM een beleidsdocument opgesteld over hoe bij de vergunningverlening met dit soort middelen omgegaan kan worden²². Dit document is op 16 november 2010 vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland. Het gebruik van geurneutraliserende middelen is in dit beleid slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. De provincie Zuid-Holland moet zich aan dit document houden bij het beoordelen van het gebruik van geurneutraliserende maatregelen. Voor zover bekend is de provincie Zuid-Holland de enige overheidsorganisatie die voor dit onderwerp beleid heeft vastgesteld.

20 A.Bruchet, V. Decottignies, G. Filippi, 'Efficiency of masking agents: outcome of a 3 year study at pilot and full scales', CIRSEE, France

21 I. Bilsen and R. De Fré, evaluation of a neutralizing agent applied on a colling tower at a citric acid production plant, VITO, Belgium

22 Bijlage VI, GeurNeutralisatieMiddelen, beleidsdocument Provincie Zuid-Holland, nov 2010

6 Geur in het Activiteitenbesluit

6.1 Geurvoorschriften in het Activiteitenbesluit

Bij een aantal activiteiten komt geurhinder zo vaak voor dat structurele aandacht voor geur nodig is. Voor deze activiteiten worden in het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende ministeriële regeling voorschriften gesteld met als doel geurhinder te beperken tot een aanvaardbaar niveau. Voor zover het doelvoorschriften betreft, zijn deze in het Besluit zelf opgenomen. De voorgeschreven maatregelen staan in de Ministeriële regeling. Voor bepaalde activiteiten is in de Ministeriële regeling een maatwerkmogelijkheid opgenomen.

De zorgplicht (artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit) dient als vangnet voor activiteiten waarvoor geen geurvoorschriften worden gesteld, maar waar wel sprake is van geurhinder. Op grond van de zorgplicht kan het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften stellen voor geur indien dit niet uitputtend is geregeld in hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenbesluit. Voor de activiteiten waarvoor het aspect geur in de Ministeriële regeling is geregeld, kunnen voor geur geen maatwerkvoorschriften worden opgelegd op basis van het zorgplichtartikel.

Tabel B6.1 geeft een overzicht van de geurartikelen in het Activiteitenbesluit. Met de invoering van de derde tranche wijzigingen van het Activiteitenbesluit per 1 januari 2013 gelden tevens geurvoorschriften voor de volgende vier activiteiten:

- Industrieel vervaardigen of bewerken van voedingsmiddelen (art 3.138);
- Wegen of mengen van rubbercompounds of het verwerken van rubber, thermoplastische kunststof of polyesterhars (art 4.31c);
- Rotatieoffset druktechniek (4.94de);
- Flexodruk of verpakkingsdiepdruk (4.94di).

De voorschriften voor deze activiteiten zijn nog niet in deze handleiding verwerkt. De handleiding geeft de huidige situatie weer en zal op 1 januari 2013 worden geactualiseerd.

Tabel B6.1 Geurartikelen in het Activiteitenbesluit

artikel	Activiteit en/of omschrijving artikel
Algemene artikelen	
1.17	Meldingsvoorschriften specifiek voor geur; geeft aan voor welke activiteiten een geuronderzoek wordt gevraagd en wat uit dit geuronderzoek moet blijken. Dit voorschrift heeft betrekking op de activiteit Behandeling van stedelijk afvalwater.
2.1 lid 2	Zorgplichtartikel, onder andere voor geur
6.19b	Overgangsrecht specifiek voor geur voor de activiteit Behandeling van stedelijk afvalwater. Wel kan hiernaast nog algemeen overgangsrecht (§6.1) van toepassing zijn op activiteiten waarbij geur een rol speelt.
Doelvoorschriften	
art 3.5 b en 3.5 c	§ 3.1.4a. Behandeling van stedelijk afvalwater (zuiveringstechnisch werk) De geurbelasting is ter plaatse van geurgevoelige objecten niet meer dan 0,5 ou _E /m ³ als 98-percentiel en niet meer dan 1 ou _E /m ³ als 98-percentiel indien het geurgevoelig object is gelegen op een gezoneerd industrieterrein, een bedrijventerrein danwel buiten de bebouwde kom. Bij ministeriële regeling worden nadere eisen gesteld.

artikel	Activiteit en/of omschrijving artikel
Bij de volgende activiteiten worden ten behoeve van het voorkomen dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder, de bij ministeriële regeling te stellen maatregelen genomen.	
3.16	§ 3.2.4. In werking hebben van een installatie voor het doorvoeren, bufferen of keren van rioolwater
3.36 lid2	§ 3.3.6. Opslaan en overslaan van goederen
4.25	§ 4.3.2. Reinigen, coaten en lijmen van hout of kurk dan wel houten, kurken of houtachtige voorwerpen
4.31	§ 4.4.2. Reinigen, coaten en lijmen van kunststof of kunststofproducten
4.56	§ 4.5.5. Reinigen, lijmen en coaten van metalen
4.59	§ 4.5.6. Aanbrengen anorganische deklagen op metalen
4.74g	§ 4.5a.2. Aanbrengen van lijmen, harsen en coatings op natuursteen of kunststeen
4.76	§ 4.6.2. Bieden van parkeergelegenheid in een parkeergarage
4.79	§ 4.6.3. Afleveren van vloeibare brandstoffen aan vaartuigen
4.84	§ 4.6.5. Onderhouden en repareren van motoren, motorvoertuigen en andere gemotoriseerde apparaten en proefdraaien van verbrandingsmotoren ²³
4.93	§ 4.7.2. Zeefdrukken
4.94d	§ 4.7.3. Vellenoffset druktechniek
4.94f	§ 4.7.3a. Bewerken, lijmen, coaten en lamineren van papier of karton
4.103f	§ 4.7.4c. Lijmen en coaten van textiel
4.110	§ 4.8.3. Bereiden van voedingsmiddelen
4.111a	§ 4.8.4. Slachten van dieren, uitsnijden van vlees en vis en bewerken van dierlijke
4.112	bijproducten

6.2

Geurvoorschriften in de ministeriële regeling

Bij dertien activiteiten is de geuraanpak gericht op gekanaliseerde afgasstromen (zie tabel B6.2). Bij deze activiteiten komen vaak dezelfde geurvoorschriften terug. Deze voorschriften zijn opgebouwd uit:

1. In nieuwe (en significant gewijzigde) situaties kan de inrichtinghouder kiezen tussen twee opties:
 - 1a. óf een afvoerpijp van tenminste 2 meter boven de hoogste daklijn van de binnen 25 meter van de uitmonding gelegen gebouwen;
 - 1b. óf een doelmatige ontgeuringsinstallatie. Het treffen van beide maatregelen is ook toegestaan.
2. De inrichtinghouder kan afzien van een verhoogde schoorsteen of ontgeuringsinstallatie als de inrichting is of wordt gevestigd op een gezoneerd industrieterrein of een bedrijventerrein met minder dan één gevoelig gebouw per hectare en kan aantonen dat het effect van de emissie beperkt blijft tot dat terrein.
3. Het bevoegd gezag kan in een aantal gevallen maatwerkvoorschriften stellen:
 - onvoldoende verspreiding van afgezogen dampen;
 - geuremissies die niet via de afzuiging worden afgevoerd;
 - incidentele geurpieken.

²³ Voor deze activiteit zijn in de Ministeriële regeling geen geurvoorschriften opgenomen. Indien nodig kunnen daarom via het zorgplichtsartikel maatwerkvoorschriften gesteld worden voor geur.

In deze probleemsituaties is maatwerk mogelijk voor:

- de situering van de afvoerpijp;
- het voorkomen of beperken van diffuse geuremissies;
- het beperken van incidentele geurpieken tot specifieke tijdstippen.

4. Voor de meeste activiteiten kunnen vanwege slecht functioneren van de ontgeuringsinstallatie tevens maatwerkvoorschriften gesteld worden voor de uitvoering en het onderhoud van een ontgeuringsinstallatie.

5. Indien maatwerk zoals beschreven onder punt 3 en 4 onvoldoende is om de geurhinder tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen, is bij een aantal activiteiten aanvullend maatwerk mogelijk. In maatwerkvoorschriften kan een ontgeuringsinstallatie of een grotere afvoerhoogte van de afgezogen dampen en gassen verplicht worden gesteld.

In tabel B6.2 is per activiteit aangegeven welke van de voornoemde punten van toepassing zijn op de activiteit.

Tabel B6.2: Geurvoorschriften in de ministeriële regeling die bij meerdere activiteiten terugkomen (bij de activiteit en het artikel zijn de paragraaf- en artikelnummers uit de Ministeriële regeling vermeld; de nummers 1, 2, 3, 4 en 5 verwijzen naar de in de voorgaande tekst gebruikte nummers voor de opbouw van de geurvoorschriften).

Activiteit	Artikel	1a	1b	2	3	4	5
§ 3.2.4. In werking hebben van een installatie voor het doorvoeren, bufferen of keren van rioolwater	3.15			ja			
§ 4.3.2. Reinigen, coaten en lijmen van hout, kurk dan wel houten kurken of houtachtige voorwerpen	4.40	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.4.2. Reinigen, coaten en lijmen van kunststof of kunststofproducten	4.46	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.5.5. Reinigen, lijmen en coaten van metalen	4.64	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.5.6. Aanbrengen anorganische deklagen op metalen	4.68	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.5a.2. Aanbrengen van lijmen, harsen en coatings op natuursteen of kunststeen	4.84c	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.7.1. Zeefdrukken	4.100	ja		ja	ja		
§ 4.7.1a. Vellenoffset druktechniek	4.102c	ja		ja	ja		
§ 4.7.1b. Bewerken, lijmen, coaten en lamineren van papier of karton	4.102f	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.7.5. Lijmen en coaten van textiel	4.104d	ja	ja	ja	ja	ja	ja
§ 4.8.3. Bereiden van voedingsmiddelen	4.107	ja	ja	ja	ja	ja	
§ 4.8.4. Slachten van dieren, uitsnijden van vlees en vis en bewerken van dierlijke bijproducten	4.108	ja	ja		ja	ja	ja

De eerste verantwoordelijkheid voor het voorkomen en het oplossen van geurproblemen ligt bij de inrichtinghouder. Uit de punten 1 en 2 volgt dat de inrichtinghouder voor deze activiteiten al maatregelen genomen heeft om geurhinder te voorkomen, of gemotiveerd van dergelijke maatregelen heeft afgezien. Als er desondanks een probleemsituatie ontstaat, kan het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften stellen als het, gebruik makend van het stappenschema zoals beschreven in hoofdstuk 3, heeft bepaald dat het aanvaardbaar hinderniveau wordt overschreden.

Voor de meeste bestaande situaties zijn de geurvoorschriften op grond van het overgangsrecht (regeling art 6.7 of 6.8) niet van toepassing. Voor bestaande situaties is er van uitgegaan dat de benodigde voorzieningen om geurhinder te voorkomen of beperken getroffen zijn. Wel kunnen op grond van deze artikelen maatwerkvoorschriften (zie de beschreven punten 3 - 5) worden opgelegd wanneer er sprake is van onaanvaardbare geurhinder.

Bij acht activiteiten is een geurvoorschrift in de ministeriële regeling opgenomen welke niet bij meerdere activiteiten terug komt (zie tabel B6.3).

Tabel B6.3: Geurvoorschriften in ministeriële regeling die niet bij meerdere activiteiten terugkomen.

Activiteit	Artikel	Omschrijving geurvoorschrift
§ 3.1.2. Behandeling van stedelijk afvalwater	3.4b	De geurbelasting wordt bepaald met NNM of gelijkwaardig model; geuremissies optellen; emissiefactoren uit bijlage 5 van regeling gebruiken. Indien er geen emissiefactoren zijn, kan aanvullend geuronderzoek geëist worden. <u>Maatwerk</u> is mogelijk bij opslaan en verladen van slib indien het doelvoorschrift overschreden wordt. <u>Maatwerk</u> is mogelijk met betrekking tot de technische voorzieningen en te treffen gedragsmaatregelen.
§ 3.1.2. Behandeling van stedelijk afvalwater § 3.2.4. In werking hebben van een installatie voor het doorvoeren, bufferen of keren van rioolwater	3.4a 3.16	De installatie verkeert in goede staat van onderhoud; onderhoudsmaatregelen worden getroffen om geurhinder bij geurgevoelige objecten zoveel mogelijk te voorkomen. Bij overschrijding van het aanvaardbaar hinderniveau is <u>maatwerk</u> met betrekking tot onderhoud mogelijk.
§ 3.2.4. In werking hebben van een installatie voor het doorvoeren, bufferen of keren van rioolwater	3.15	Emissies bovendaks en omhoog afvoeren bij een gevoelig gebouw binnen 50 m. <u>Maatwerk</u> mogelijk door verhogen afvoer bij onvoldoende verspreiding
§ 3.3.5. Opslaan en overslaan van goederen	3.46	Binnen 14 dagen afvoeren dan wel tot compost verwerken (betreft bederfelijke, niet-houtachtige plantenresten). <u>Maatwerk</u> mogelijk met betrekking tot de locatie van opslag en de afvoerfrequentie van niet-houtachtige plantenresten.
§ 4.6.1. Bieden van parkeergelegenheid in een parkeergarage	4.85	Emissies ten minste 5 m boven straatniveau afvoeren of indien binnen 25 m gebouw 1 m boven hoogste daklijn. De snelheid uitgeblazen lucht bedraagt minimaal 10 m/s.
§ 4.6.2. Afleveren van vloeibare brandstoffen aan vaartuigen	4.87b	<u>Maatwerk</u> mogelijk met betrekking tot de situering van de emissiepunten waar dampen van brandstof vrijkomen, of de toepassing van dampretourvoorzieningen of andere systemen om de dampen gericht af te zuigen.
§ 4.8.3. Bereiden van voedingsmiddelen	4.107	Bij grillen (geen houtskool), frituren of bakken in olie of vet afgezogen lucht leiden door doelmatig verwisselbaar of reinigbaar vetvangend filter.
§ 4.8.4. Slachten van dieren, uitsnijden van vlees en vis en bewerken van dierlijke bijproducten	4.108	Tenminste vaste dierlijke mest die vrijkomt bij het slachten opslaan in afgesloten, lekvrije tonnen of bakken.

Toelichting bij maatwerk

Voor het opstellen van maatwerkvoorschriften wordt gebruik gemaakt van het stappenplan voor het bepalen van het aanvaardbaar hinderniveau zoals beschreven in hoofdstuk 3.

In de aanpak van de maatwerkvoorschriften ligt voor de hand dat eerst naar eenvoudige oplossingen gezocht wordt. Als de oorzaak van de geurproblemen terug te voeren is op slecht functioneren van een aanwezige ontgeuringsinstallatie, een ongunstig ligging van een afvoerpijp, diffuse emissies via openstaande deuren of ramen of een activiteit die alleen zo nu en dan wordt uitgevoerd, dan ligt het voor de hand eerst te kijken of deze oorzaak weggenomen kan worden. Daarbij moet uiteraard steeds rekening worden gehouden met de kosten van aanpassing en de mate van ingrijpen in de bedrijfsvoering. Zo kan verleggen van het emissiepunt of betere ruimteventilatie om diffuse emissie te voorkomen alleen gevraagd worden als dit niet leidt tot onredelijke (installatie)kosten.

Het beperken van incidentele geurpieken tot specifieke tijdstippen kan een uitstekende en simpele oplossing zijn. De mogelijkheid is niet bedoeld om de normale bedrijfsvoering of de normale bedrijfstijden in te perken, maar bijvoorbeeld voor het één keer in de week branden van koffie bij een horeca-gelegenheid of voor het uitvoeren van tests aan een filter. Hierbij is altijd overleg met bedrijf en omwonenden nodig om te bepalen welke tijdstippen inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering en aanvaardbaar zijn voor omwonenden.

Voor een aantal activiteiten is nog de mogelijkheid geboden om verdergaande maatregelen te vragen als de eenvoudige oplossingen niet afdoende zijn. Uit het voorgaande volgt dat het bevoegd gezag hier alleen in uitzonderingssituaties en aan de hand van een gedegen hinderonderzoek zoals beschreven in hoofdstuk 2 gebruik van kan maken.

6.3

Maatwerk op basis van de zorgplichtbepaling

Voor activiteiten waarvan geurhinder niet structureel is geregeld, zijn geen geurvoorschriften opgenomen in de ministeriële regeling. Toch is de kans op geurhinder bij geen enkele activiteit uit te sluiten. Als er bij deze activiteiten toch sprake is van (potentiële) geurhinder dan zal van geval tot geval gekeken worden welke maatregelen redelijk zijn. Geurklachten zijn een indicatie van hinder; wel moet worden nagegaan of de klachten gegrond zijn (zie hoofdstuk 4). Bij een activiteit die voor geurhinder zorgt, kunnen redelijke maatregelen afgeleid worden van de geurvoorschriften in de ministeriële regeling - dus aandacht voor afvoerpunt en -hoogte en de mogelijkheid van een ontgeuringsinstallatie. Bij een activiteit die alleen af en toe uitgevoerd wordt, ligt het meer voor de hand afspraken te maken met bedrijf en gehinderden om de hinder op andere manieren aan te pakken, bijvoorbeeld door de activiteit alleen op bepaalde tijdstippen uit te voeren. Dergelijke afspraken kunnen in een maatwerkvoorschrift op grond van het zorgplichtartikel 2.1 worden vastgelegd.

Is geur wel structureel geregeld voor een bepaalde activiteit, dan biedt de zorgplicht geen kader om aanvullende eisen te stellen aan geur.

6.4 Wat is een doelmatige ontgeuringsinstallatie?

Indien een ontgeuringsinstallatie wordt geïnstalleerd moet deze de geurdragende componenten daadwerkelijk afvangen en geur niet door het vermengen met andere stoffen maskeren. De ontgeuringsinstallatie moet ook geschikt zijn voor het doel waarvoor hij wordt gebruikt en hij moet goed zijn gedimensioneerd. Dat wil zeggen dat de capaciteit goed is afgestemd op de activiteit. Daarnaast moet de ontgeuringsinstallatie ook goed onderhouden worden, zodat hij naar behoren functioneert.

De volgende maatregelen worden in ieder geval als een doelmatige ontgeuringsinstallatie beschouwd: een adsorptiefilter, een naverbrander en een biologische zuivering, mits goed gedimensioneerd, geschikt voor de specifieke geuremissie en goed onderhouden.

De leverancier beschikt over de technische kennis om aan te geven welk type ontgeuringsinstallatie geschikt is voor een specifieke afgasstroom, hoe deze moet worden gedimensioneerd, welke capaciteit nodig is en hoe de installatie onderhouden moet worden; daarnaast staat hierover ook informatie in de factsheets luchtmissiebeperkende technieken.

Het probleem bij ontgeuringsinstallaties is vaak dat ze niet of slecht onderhouden worden. Het bevoegd gezag kan dan via maatwerk nadere eisen stellen aan onderhoud en handhaving. Heeft het bedrijf geen onderhoudscontract, dan vindt controle plaats op basis van aankoopbonnen, die een indicatie zijn van hoe vaak een filter vervangen wordt.

6.5 Gelijkwaardig beschermingsniveau

Bedrijven mogen alternatieve maatregelen toepassen op voorwaarde dat deze gelijkwaardig zijn aan de maatregel die is voorgeschreven in het Activiteitenbesluit.

In het Activiteitenbesluit staan gekwantificeerde en gekwalificeerde doelvoorschriften. In de ministeriële regeling is het merendeel van de maatregelen in de vorm van middelvoorschriften opgenomen, deze zijn onderscheiden in erkende maatregelen (gekoppeld aan een gekwantificeerd doelvoorschrift) en verplichte maatregelen (zie www.infomil.nl).

Aan verplichte maatregelen zit geen gekwantificeerd doelvoorschrift gekoppeld waaraan een alternatieve maatregel getoetst kan worden. Het bedrijf mag op basis van artikel 1.8 van het Activiteitenbesluit in plaats van een verplichte maatregel wel een alternatieve maatregel toepassen, maar moet dan wel aantonen dat de alternatieve maatregel een gelijkwaardig niveau van bescherming van het milieu biedt als de verplichte maatregel. Het bedrijf moet hiervoor vooraf toestemming krijgen van het bevoegd gezag.

Aan erkende maatregelen zit een gekwantificeerd doelvoorschrift gekoppeld dat is opgenomen in het Activiteitenbesluit. Van erkende maatregelen is vastgesteld is dat zij, mits op een goede wijze uitgevoerd, voldoen aan dit doelvoorschrift. Ook in dit geval mag het bedrijf een alternatieve maatregel toepassen. Het bedrijf hoeft hiervoor niet vooraf toestemming te vragen aan het bevoegd gezag. Wel moet het bevoegd gezag aan de hand van het gekwantificeerde doelvoorschrift beoordelen of er sprake is van gelijkwaardigheid. Op grond van artikel 2.8 heeft het bedrijf op verzoek van het bevoegd gezag een eenmalige aantoonplicht.

Het bedrijf moet dus in alle gevallen kunnen aantonen dat de alternatieve maatregel gelijkwaardig is aan de verplichte of erkende maatregel. Het bevoegd gezag beoordeelt of het een gelijkwaardige voorziening betreft. Indien er een gekwantificeerd doelvoorschrift is, toont het bedrijf door middel van een geurrapport aan dat de alternatieve maatregel voldoet aan het doelvoorschrift. Is er geen gekwantificeerd doelvoorschrift aanwezig, dan is het lastiger om te beoordelen of het een gelijkwaardige maatregel betreft. In sommige gevallen kan voor de inhoudelijke beoordeling expertise nodig zijn die niet binnen het bevoegd gezag aanwezig is. Hiervoor kan advies gevraagd worden van de Werkgroep Beoordeling Gelijkwaardigheid.

7 Rijksbeleid geur

7.1 Achtergrond

Tot 1995 was de aanpak van geur in milieuvergunningen geregeld op Rijksniveau. Het landelijk beleid zoals opgenomen in de Herziene Nota Stankbeleid (1994) werd na discussie in de Tweede Kamer aangepast en nader toegelicht in de brief van de minister van VROM (30 juni 1995). Hierin heeft de minister het geurbeleid in grote lijnen vastgelegd. Centraal staat een afwegingsproces dat gericht is op het vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau. Het aanvaardbaar hinderniveau wordt per situatie vastgesteld door het bevoegd gezag. Hieruit volgen voorschriften die in de vergunning van de inrichting worden vastgelegd.

Het geurbeleid zoals vastgelegd in de brief uit 1995 is verder uitgewerkt in de zogenoemde "Hindersystematiek" die tot 2012 was opgenomen in de Nederlandse Emissie Richtlijn (NeR). Deindersystematiek bestaat uit een stappenplan waarmee een vergunningaanvraag op het aspect geur kan worden beoordeeld. Toepassen van dit stappenplan leidt tot een specifieke afweging voor een individuele situatie. Dit stappenplan verwijst ook naar een aantal mogelijke onderzoeksmethoden. Het stappenplan uit de NeR is sinds 2012 opgenomen in hoofdstuk 3 van deze handleiding. De onderzoeksmethoden zijn opgenomen in de NTA 9065 Meten en rekenen geur. De term acceptabel hinderniveau uit de brief van de minister uit 1995 is synoniem aan de term aanvaardbaar hinderniveau zoals gebruikt in deze handleiding.

7.2 7.2 Brief van de minister van VROM uit 1995

DIRECTORAAT-GENERAAL
MILIEUBEHEER
Directie Lucht en Energie
Luchtkwaliteit en Verzuring

De colleges van Gedeputeerde Staten
van provincies en colleges van
Burgemeester en Wethouders van
gemeenten

30 JUNI 1995

LE/LV/AJS95.16B

MBL276.95004

30 JUNI 1995 LE/LV/AJS95.16BMBL276.95004

Uitkomst algemeen overleg minister van VROM met vaste commissies VROM, EZ en LNV over het stankbeleid (1)

Geachte colleges,

Op 29 maart jl. heb ik overleg gevoerd met de vaste commissies voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, voor Economische Zaken en voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de Herziene Nota Stankbeleid. Voorafgaand aan dit overleg zijn door mij twee brieven over de Herziene Nota aan de voorzitters van die commissies gezonden.

Deze brieven, van respectievelijk 31 januari jl. en 21 maart jl. bevatten voornemens tot aanpassingen van de Herziene Nota en waren tevens onderwerp van gesprek tijdens het algemeen overleg op 29 maart jl. Deze aanpassingen zijn tot stand gekomen na overleg met de meest betrokken partijen, bedrijven en vergunningverleners en zijn afgestemd met mijn ambtgenoten van Economische Zaken en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Met deze brief wil ik u informeren over het stankbeleid zoals dat geformuleerd is in de Herziene Nota Stankbeleid in samenhang met de aanpassingen daarop in de genoemde brieven van 31 januari en 21 maart jl. en geaccordeerd is door de Tweede Kamer. Deze brief kan worden gezien als een samenvatting van de belangrijkste beleidsonderdelen van het stankbeleid zoals afgesproken met de Tweede Kamer. De brief schenkt aandacht aan de volgende punten:

- I Algemene beleid stank
- II Reikwijdte beleid
- III Gevolgen voor uitvoeringspraktijk
- IV Vergunningen die voor aanpassing in aanmerking komen
- V Vervolgactiviteiten

1) Bijlagen: lijst categorie I bedrijfstukken.

De adviesgroep NeR merkt op dat de indeling in categoriën van bedrijven zoals in deze brief, niet meer actueel is.

7.2.1 *I Algemene beleid stank*

a Kern stankbeleid

Stank is een als hinderlijk ervaren geur. In Nederland wordt meer dan 20% van de bevolking gehinderd door stank. In het Nationaal Milieubeleidsplan uit 1989 (NMP) is als doelstelling voor stank voor het jaar 2000 opgenomen maximaal 750.000 stankbelaste woningen, hetgeen overeenkomt met 12% gehinderden; voor het jaar 2010 geldt als doelstelling geen ernstige hinder.

De kamer heeft op 29 maart jl. met het volgende stankbeleid ingestemd:

Als algemeen uitgangspunt wordt gehanteerd het voorkomen van (nieuwe) hinder. Daarvan afgeleid is de volgende beleidslijn te geven:

- als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van het ALARA principe afgeleid;
- mate van hinder kan onder andere worden bepaald via een belevingsonderzoek, hinderenquete, klachtenregistratie etc. Voor categorie 1 bedrijven komt het hinderniveau in de bedrijfstukstudie aan de orde;
- de mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd bestuursorgaan.

In de Nederlandse Emissierichtlijnen Lucht (NeR) worden voor een aantal branches maatregelenpakketten vastgelegd. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op bedrijfstakstudies. Uitgangspunt is dat in de meeste gevallen de maatregelen leiden tot een acceptabel hinderniveau. Het bevoegd bestuursorgaan dient vast te stellen of de maatregelen leiden tot een acceptabel hinderniveau en kan derhalve gemotiveerd afwijken van de NeR.

De voorheen in het stankbeleid gehanteerde geurconcentratie van 10 ge/m³ als 98-percentiel is voor bestaande inrichtingen een rekenwaarde voor de beoordeling van de verschillende scenario's die voor het bepalen van het maatregelenpakket op basis van ALARA worden gehanteerd.

Ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen, zowel nieuwvestiging als uitbreiding van milieubelastende dan wel milieugevoelige activiteiten, geldt eveneens het uitgangspunt dat nieuwe hinder dient te worden voorkomen. Uitgangspunt is dan ook dat een nieuwe woonlocatie, of anderszins gevoelige bestemming, op een zodanige afstand wordt gepland van stankbronnen – en andersom – dat geen of hooguit een acceptabele mate van hinder te verwachten is. Indicaties voor aan te houden afstanden zijn onder andere te ontleen uit de publicatie Bedrijven en milieuzonering (1992, VNG-uitgeverij), de brochure Veehouderij en Hinderwet (1985) en gegevens uit de vergunningprocedure van het betreffende bedrijf dat stank veroorzaakt.

Uitgangspunt in de Wet milieubeheer is dat bij vergunningverlening ten behoeve van een nieuwe inrichting, uitbreiding van een inrichting of bij een revisievergunning artikel 8.11 Wet milieubeheer wordt toegepast ('Stand der Techniek'). Er wordt naar gestreefd (nieuwe) hinder te voorkomen. Indien dit niet (geheel) mogelijk is, bijvoorbeeld vanwege ruimtelijke of economische omstandigheden, wordt op lokaal niveau bezien of andere oplossingen mogelijk zijn en vindt vervolgens een afweging plaats.

b Uitwerking

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, worden op basis van het geformuleerde beleid bij de veroorzakers van stank maatregelen getroffen om de emissies te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken. Hoewel het treffen van bronmaatregelen voorop staat kan stankhinder ook worden verminderd of voorkomen door het ruimtelijk scheiden van (potentiële) bronnen van stank en (potentieel) gehinderden. Om die reden past, indien aanwezig, binnen de contour van het hinderniveau (uitgedrukt in ge/m³) dat acceptabel wordt geacht een duidelijke terughoudendheid ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen, tenzij op basis van een gedegen analyse van de lokale problematiek een andere afweging wordt gemaakt. Gelet op de ruimtelijke ordening is het zinvol bij ruimtelijke ontwikkelingen zo mogelijk met behulp van een contour, welke alleen bruikbaar is als de relatie met de hinder bekend is, een afweging te kunnen maken. Voorkeur ligt echter in het voorkomen dan wel beperken van geuremissies.

Generiek:

De bij de bronnen te treffen maatregelen worden waar mogelijk generiek geformuleerd. Dit gebeurt in richtlijnen en in algemene maatregelen van bestuur op grond van artikel 8.40 Wet milieubeheer. Het betreft onder andere de afstandsrichtlijn voor de veehouderij uit de Brochure Veehouderij en Hinderwet (1985), de Bijgestelde richtlijn met betrekking tot geurhinder bij autospuiterijen (publikatie 91-03), het Besluit broeden banketbakkerijen milieubeheer (Stb. 87, 470), het Besluit slagerijen milieubeheer (Stb. 87, 471) en het Besluit horecabedrijven milieubeheer (Stb. 92, 298).

Bedrijfstakgewijs ('categorie 1 bedrijven'):

Voor die gevallen waar (nog) geen richtlijn of amvb van toepassing is en waar toch sprake is van hinder, wordt waar mogelijk door branche-breed onderzoek nagegaan welke maatregelen op basis van ALARA getroffen kunnen worden en welk effect deze maatregelen hebben. De resultaten hiervan worden na overleg met de betreffende branche verwerkt in een bijzondere regeling van de Nederlandse Emissierichtlijnen Lucht (NeR). Deze vormt het richtsnoer voor de vergunningverlening waarvan overigens gemotiveerd kan worden afgeweken indien dit voor het acceptabel hinderniveau noodzakelijk of mogelijk is. Deze zogenaamde categorie-1-aanpak heeft betrekking op een zestiental bedrijfstakken; deze staan genoemd in bijlage 1 bij deze brief. (Na 1996 zijn voor 15 branches bijzondere regelingen opgenomen in de NeR. De aanduiding categorie 1 en categorie 2/3 bedrijfstakken is daarmee vervallen. Er is nu sprake van bedrijfstakken waarvoor een bijzondere regeling is opgesteld en bedrijfstakken waarvoor geen bijzondere regeling is opgesteld.)

Individueel ('categorie 2/3 bedrijven'):

Voor bedrijven/bedrijfsterreinen waar deze aanpak niet mogelijk is, wordt een individuele aanpak voorgestaan (categorie 2: individuele bedrijven die niet vallen onder een bedrijfstakstudie en categorie 3: complexe industrieterreinen). Het bedrijf zal zelf in het kader van de vergunningprocedure moeten aangeven welke maatregelen mogelijk zijn en welk effect deze maatregelen hebben. Op basis van deze gegevens maakt het bevoegd bestuursorgaan de afweging op basis van het ALARA principe (neergelegd in artikel 8.11, derde lid Wet milieubeheer). Daarin is vastgelegd dat aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn voor de bescherming van het milieu. Voor zover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen niet kunnen worden voorkomen, worden aan de vergunning de voorschriften verbonden die de grootste mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd.

c Toelichting stankbeleid

Onderscheid hinder - ernstige hinder

Op nationaal niveau wordt een onderscheid gemaakt tussen hinder en ernstige hinder; zo is dit ook verwoord in de NMP-doelstellingen voor het thema verstoring. In de uitvoeringspraktijk van individuele situaties blijkt dit onderscheid lastig te hanteren en moeilijk uit te leggen. Om deze reden wordt bij de uitvoering van het stankbeleid het onderscheid hinder - ernstige hinder niet meer gehanteerd.

In plaats daarvan kan door het bevoegd bestuursorgaan het niveau worden vastgesteld waarbij sprake is van hinder die acceptabel wordt geacht. De wijze waarop dit wordt vastgesteld wordt aan het bevoegd bestuursorgaan overgelaten. Indien een bedrijfstakstudie voorhanden is wordt mede op basis van de daarin opgenomen informatie het hinderniveau vastgesteld; in een bedrijfstakstudie wordt onder andere rekening gehouden met het kenmerkende type geur en wordt aandacht besteed aan de relatie geurconcentratie – geurhinder.

Hindersystematiek stank

Wanneer geen bedrijfstakstudie voorhanden is, zal op een andere manier het hinderniveau moeten worden bepaald. Op dit moment wordt door vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en ambtenaren van het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Directoraat Generaal Milieubeheer (DGM) een systematiek c.q. handreiking opgesteld voor de wijze waarop het hinderniveau kan worden vastgesteld. Deze handreiking moet antwoord geven op de vraag welke methoden voor het bepalen van hinder en/of het meten van geurconcentraties of combinaties daarvan in welke situatie het beste bruikbaar zijn. Vooral wanneer er geen bedrijfstakstudie voorhanden is, kan deze handreiking behulpzaam bij het kiezen van de meest geschikte methode(n). Deze systematiek zal worden voorgedragen voor vastlegging in de Nederlandse Emissie Richtlijnen Lucht (NeR). Dit draagt bij aan een uniforme benadering van de bedrijven en biedt de vergunningverleners houvast voor het bepalen van een hinderniveau, dat acceptabel wordt geacht. Wanneer de bovenstaande systematiek in individuele situaties tot onredelijkheid leidt kan door vergunningverleners gemotiveerd worden afgeweken van deze systematiek. In de zomer van 1995 zal deze systematiek gereed zijn.

Hinderniveau en het nemen van maatregelen

Het uitgangspunt van het beleid is het voorkomen dan wel zo veel mogelijk beperken van hinder. Het bevoegd bestuursorgaan stelt vast of er hinder bestaat. In de meeste gevallen geeft de historie van een bestaande bron hiervoor een belangrijke indicatie. In overleg met het bedrijf worden maatregelen conform het ALARA principe geformuleerd om de hinder weg te nemen c.q. zoveel mogelijk te beperken. Aspecten die bij dit proces een rol kunnen spelen zijn de historie van het bedrijf in zijn omgeving, de aard en de waardering van de geur, het klachtenpatroon en andere beschikbare informatie over de hinder en (mogelijke) emissies, de technische en financiële consequenties van mogelijke maatregelen, de consequenties voor de werkgelegenheid, etc. De resultante van dit uitgebreide afwegingsproces is dan het zogenaamde acceptabel hinderniveau. Bij de categorie-1 bedrijven vindt deze afweging primair op bedrijfstakniveau plaats. Uitgangspunt hierbij is dat in de meeste gevallen de maatregelen leiden tot een acceptabel hinderniveau. Het bevoegd bestuursorgaan dient vast te stellen of de maatregelen inderdaad leiden tot een acceptabel hinderniveau en kan derhalve gemotiveerd afwijken van de NeR. Bij vergunningverlening staat het bevoegd bestuursorgaan vrij om in de vergunning de maatregelen (als middelvoorschrift) vast te leggen en/of de geuremissies (als doelvoorschrift) op te nemen; wel dient het voorschrift steeds voldoende handhaafbaar te zijn.

Nationale doelstellingen

De nationale doelstellingen voor stank blijven ongewijzigd; uitgangspunt blijft het voorkomen c.q. verminderen van hinder wat impliceert dat ook ernstige hinder wordt voorkomen. Het bevoegd bestuursorgaan zal conform dit uitgangspunt streven naar het voorkomen van (nieuwe) hinder. Het bereiken van de NMP-doelstellingen voor stank is hiermee mede afhankelijk van de inspanningen en afwegingen zoals die op lokaal niveau zullen plaatsvinden.

Bovengrens

In het algemeen is er boven de 10 ge/m^3 als 98 percentiel sprake van ernstige hinder. Uit recent beschikbaar gekomen informatie blijkt dat het voor kan komen dat bij een hogere geurconcentratie dan 10 ge/m^3 als 98-percentiel geen ernstige hinder optreedt. Ook blijkt uit verschillende uitgevoerde onderzoeken naar de relatie tussen geurhinder en geurconcentratie dat er ook sprake kan zijn van ernstige hinder bij concentraties vanaf circa $2\text{-}3 \text{ ge/m}^3$ als 98-percentiel. Gezien het bovenstaande kent de waarde van 10 ge/m^3 als 98-percentiel niet langer de 'status' van bovengrens.

De 10 ge/m^3 als 98-percentiel is voor bestaande inrichtingen een rekenwaarde voor de beoordeling van de verschillende scenario's die voor het bepalen van het maatregelenpakket op basis van ALARA worden gehanteerd.

Er is dus geen sprake meer van een uniforme, landelijke kwantitatieve bovengrens. Werd in het verleden voor een kwantitatieve benadering gekozen met als uitgangspunt geurconcentratienormen, met de huidige aanpassingen wordt meer de nadruk gelegd op een kwalitatieve benadering waarbij voorkomen c.q. zoveel mogelijk beperken van hinder en toepassen van ALARA de bepalende criteria zijn. Geurconcentraties zullen vooral worden gebruikt als rekenkundig hulpmiddel bij het bepalen van de maatregelen.

Nieuwe inrichtingen

In de Herziene Nota Stankbeleid is aangegeven dat bij de vergunningverlening voor zowel nieuwe als bestaande inrichtingen toepassing van het ALARA principe uitgangspunt is. Daarbij is gesteld dat voor nieuwe inrichtingen daarmee in het algemeen een waarde van 1 ge/m^3 als 99,5-percentiel zal kunnen worden gehaald. Er is echter geen sprake van een algemene norm voor nieuwe inrichtingen. Aangezien dit in de praktijk heeft geleid tot verwarring is besloten tot het schrappen van de passage over de waarde 1 ge/m^3 als 99,5-percentiel als algemeen haalbare waarde.

Belangrijk is dat als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er naar gestreefd moet worden om het ontstaan van nieuwe hinder te voorkomen. Daartoe zal het bevoegd bestuursorgaan bij nieuwe inrichtingen of bedrijfsontwikkelingen bij bestaande inrichtingen dat beschermingsniveau voorschrijven dat met toepassing van artikel 8.11, derde lid, Wet milieubeheer mogelijk is: toepassing stand der techniek. Blijkt dit niet voldoende te zijn voor het voorkomen van hinder dan moet door het bevoegd bestuursorgaan worden gezien of er andere mogelijkheden zijn om ontstaan van hinder te voorkomen. Bijvoorbeeld kan in het vooroverleg van de vergunningaanvraag de lokatiekeuze in overweging worden genomen: de lokatie van de inrichting ten opzichte van het milieugevoelige object (met name woningbouw) alsook de mogelijkheid van een andere lokatie binnen het bedrijventerrein. Ook kunnen alternatieve technieken met een hoger milieurendement worden geëist. Indien op deze wijze nieuwe hinder niet (geheel) kan worden voorkomen, dient het bevoegd bestuursorgaan een afweging te maken tussen de nieuwe hinder, de belangen die met de vestiging van de nieuwe inrichting verbonden zijn en de eventuele uitbreiding van woningbouw.

d Kosten stankbeleid

Er is bij het opstellen van de Herziene Nota Stankbeleid al een inventarisatie gemaakt van bepaalde bedrijfseffecten, waaronder de investeringskosten. Het stankbeleid is op de hierboven genoemde onderdelen veranderd ten opzichte van de Herziene Nota. Dit heeft ook consequenties voor de bedrijfseffecten. Daarom zal bij die branches waarvoor bedrijfstakstudies beschikbaar zijn of momenteel worden uitgevoerd, de zogenaamde bedrijfseffectentoets (BET) alsmede de milieutoets en uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets een onderdeel van die studies zijn. Dit betekent dat onder andere kosten en baten, zowel economische als in termen van milieurendement, meegewogen worden bij de vaststelling van de standaardmaatregelenpakketten per branche. Het aantal inrichtingen dat door de bedrijfstakstudies wordt omvat, beslaat naar schatting ruim 80% van het totaal aantal geurveroorzakende bedrijven. Op basis van de hieruit voortkomende en eventueel nadere gegevens zal een totaalinschatting van de bedrijfseffecten voor de gehele bedrijvensector worden gemaakt.

Hiervoor is het belangrijk dat de branchestudies op korte termijn zijn afgerond. Met de branches, IPO en VNG zijn hierover en over de wijze waarop dit zal gebeuren afspraken gemaakt: op 1 januari 1996, zo mogelijk eerder zullen alle branchestudies waaronder de bijbehorende maatregelen zijn afgerond.

7.2.2

II Reikwijdte beleid

De aanpassingen zoals gedaan in de brief van 21 maart jl. hebben geen gevolgen voor de bestaande richtlijnen en algemene maatregelen van bestuur ex artikel 8.40 Wet milieubeheer. Dit betreft de afstandsrichtlijn voor de veehouderij (1985), de richtlijn autospuiterijen, het Besluit voor de brood-of banketbakkerijen milieubeheer (Stb. 87, 470), het Besluit slagerijen milieubeheer (Stb. 87, 471) en het Besluit horecabedrijven milieubeheer (Stb. 92, 298). In het algemeen overleg met de Tweede Kamer is uitgesproken dat het regime van de bestaande amvb's en richtlijnen gehandhaafd blijft.

Landbouw

Bij de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning voor een veehouderijbedrijf speelt het aspect stankoverlast een belangrijke rol. Om hiervoor de gewenste duidelijkheid en uniformiteit te bereiken is de zogenoemde stankrichtlijn opgesteld. Deze richtlijn is voor het eerst verschenen in de eerste editie van de Brochure Veehouderij en Hinderwet van 1976. In de tweede uitgave van deze brochure is de richtlijn opnieuw opgenomen met een meer uitgebreide lijst van omrekeningsfactoren. Bij de toepassing van de richtlijn in de praktijk blijkt dat stankoverlast voor omwonenden over het algemeen in voldoende mate wordt voorkomen. Momenteel wordt in het kader van een actualisatie van de omrekeningsfactoren onderzocht wat de invloed is van de emissie-beperkende technieken (bijvoorbeeld emissie-arme stalsystemen) op de geuremissie en daarmee op de afstandsrichtlijn. Ook vindt actualisatie plaats wat betreft nog ontbrekende diersoorten in de omrekeningsfactoren. Ik verwacht dat de eerste resultaten hiervan begin 1996 bekend zullen zijn.

Verkeer

De bijdrage van het verkeer aan de totale geurhinder in Nederland is aanzienlijk: 35% van de gehinderden geeft aan dat het verkeer de bron van hinder is. Uit onderzoek is gebleken dat deze hinder voor het grootste deel in de grote steden wordt ondervonden en dan voornamelijk op straat. Blootstellingsgegevens in de vorm van geurconcentraties ontbreken nog. Hiernaar is onderzoek gestart. Naar verwachting zal dit onderzoek in de loop van 1995 gereed zijn. Vervolgens zal worden gezien of vervolgonderzoek vanwege kennishiaten noodzakelijk is. In de tweede helft van 1996 zal bekend zijn of nadere beleidsformulering voor stank door verkeer noodzakelijk is; het formuleren van een zogenaamd beleidsstandpunt.

Huishoudens

Stank van huishoudens is voornamelijk afkomstig van houtkachels, open haarden, barbecues, compostvaten en het gescheiden opslaan van huishoudelijk afval. Omtrent de mate waarin deze bronnen een bijdrage aan stank leveren bestaat onvoldoende inzicht. Ten aanzien van houtkachels worden, mede in het kader van vermindering van de uitworp van PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), specifieke maatregelen voorbereid. Daartoe behoort een typekeuringsregeling voor houtkachels die naar verwachting in 1996 in werking zal treden. De VNG heeft in augustus 1994 een brief aan gemeenten over de aanpak van overlast van open haarden en houtkachels gezonden.

Doelgroepenbeleid industrie

De in het kader van de uitvoering van het stankbeleid vast te stellen maatregelen hebben doorwerking voor die bedrijfstakken waarvoor een convenant in het kader van het doelgroepenbeleid is afgesloten. De uitvoering van de convenanten vindt plaats door middel van bedrijfsmilieuplannen die de bedrijven eens in de vier jaar opstellen. De uitvoering van het stankbeleid zoals verwoord in deze brief, zal voor deze bedrijven plaatsvinden in het kader van het opstellen en beoordelen van de bedrijfsmilieuplannen. Voor wat betreft de wijze van doorvertaling naar vergunningen blijven de afspraken die in het kader van het doelgroepenbeleid industrie zijn gemaakt gehandhaafd. Dit betekent dat als een bedrijf beschikt over een goedgekeurd bedrijfsmilieuplan dit bedrijfsmilieuplan uitgangspunt is voor de vergunningverlening. Voor bedrijfstakken waarvoor werkboeken als hulpmiddel voor het opstellen van bedrijfsmilieuplannen zijn of worden opgesteld (vooral nog betreft dit de grafische industrie, de metaal- en electrotechnische industrie, de textiel- en tapijtindustrie en de vleesindustrie) zal de uitwerking van het stankbeleid integraal worden overgenomen in het werkboek.

7.2.3 III Gevolgen voor uitvoeringspraktijk

Bedrijfstakstudies

Het hierboven aangegeven stankbeleid heeft gevolgen voor de uitvoering van het stankbeleid. Er zijn afspraken gemaakt over het tijdstip van afronding van de studies: op 1 januari 1996 (zo mogelijk eerder) moeten alle branchestudies, waaronder de bijbehorende maatregelenpakketten, zijn afgerond en zijn opgenomen in de NeR. Het is in het belang van alle partijen dat de studies zo snel mogelijk worden afgerond. De branches en bevoegde bestuursorganen hebben beide inzicht nodig in het hinderniveau c.q. in het in de NeR vast te leggen maatregelenpakket. Om afronding op 1 januari 1996 te bereiken, is een aparte projectorganisatie in het leven geroepen, waarin branchevertegenwoordigers en provinciale en gemeente-ambtenaren participeren en ook ambtenaren van de ministeries van LNV en EZ; VROM/DGM heeft hierin het voortouw. Ook het stafbureau NeR is hier bij betrokken.

Het uiteindelijke voorstel voor invulling van de NeR zal ter voorbereiding op de uiteindelijke opname in de NeR, worden toegezonden aan de Adviesgroep Richtlijnen Emissies (ARE). Hierin zijn alle betrokken partijen waaronder het bedrijfsleven vertegenwoordigd. De ARE is een voorbereidend orgaan voor de op bestuurlijk niveau functionerende Commissie Emissies Lucht (CEL); in de CEL vindt de uiteindelijke vaststelling plaats. De ARE en CEL zijn door het DUIV-overleg (bestuurlijk overleg met vertegenwoordigers van DGM, Unie van Waterschappen, IPO, VNG) gemandateerd tot besluitvorming aangaande zaken die de NeR betreffen.

Om te voorkomen dat vergunningen moeten worden herzien of worden aangepast, vraag ik u voor de zogenaamde categorie-1 bedrijven (zie bijlage 1) tot 1 januari 1996 terughoudend te zijn met het starten van procedures voor wijziging of revisie van die delen van vergunningen waarin specifieke eisen ten aanzien van stank zijn of worden opgenomen.

Hindersystematiek

Zoals in deze brief reeds vermeld is, zal in de zomer van dit jaar een systematiek c.q. handreiking worden opgesteld die niet de hoogte van het hinderniveau bepaalt, maar de wijze waarop deze kan worden vastgesteld. Deze systematiek is een richtsnoer voor de vergunningverlener en zal in die hoedanigheid in de NeR worden vastgelegd. Het uiteindelijke resultaat zal ook via de ARE/CEL-procedure de weg naar de NeR vinden.

Vergunningenbeleid

Er kunnen zich echter situaties voordoen die het òf voor de vergunningverlener òf voor de vergunningaanvrager noodzakelijk c.q. wenselijk maken dat vóór 1 januari 1996 tot vergunningverlening wordt overgegaan. In die gevallen waar een bedrijf stankhinder veroorzaakt zal op basis van de dan bestaande inzichten een voorschrift met betrekking tot voorkoming of beperking van die hinder aan de vergunning moeten worden verbonden. Indien er redenen zijn om aan te nemen dat na het gereed komen van een relevante bedrijfstakstudie het voorschrift zal moeten worden bijgesteld, ligt het in de rede om met toepassing van artikel 8.16, onder b, Wet milieubeheer het stankvoorschrift slechts voor een bepaalde termijn te laten gelden. Die termijn kan de periode zijn totdat bedoelde studie beschikbaar is en op grond daarvan opnieuw de stankhinder en de te treffen maatregelen kunnen worden vastgesteld. Overigens zal het bevoegd bestuursorgaan, indien het voorschrift niet aan een termijn wordt gebonden, op grond van artikel 8.22 Wet milieubeheer toch het stankvoorschrift moeten actualiseren, indien daartoe op grond van de bedrijfstakstudie aanleiding bestaat. Ook de fase waarin het overleg over de branchestudie tussen overheid en bedrijfsleven verkeert, kan op het handelen in bovenstaande situaties van invloed zijn.

7.2.4

IV Vergunningen die voor aanpassing in aanmerking komen

Door het bevoegd bestuursorgaan wordt bepaald dat bij een hogere geurconcentratiewaarde dan waar het vergunningvoorschrift van uitgaat geen sprake is van hinder. De vergunninghouder behoeft dan geen verdergaande maatregelen te treffen om aan het desbetreffende voorschrift te voldoen; de vergunning wordt bij verzoek om wijziging of bij revisie bijgesteld. In de tussenliggende tijd kan wat betreft acties ter naleving van de vergunning terughoudendheid worden betracht. Het bevoegd bestuursorgaan informeert de Regionaal Inspecteur voor de Milieuhygiëne waarom achterwege laten van de handhaving van de in de vergunning gestelde norm gerechtvaardigd is.

Bestaande vergunningen

Het is de bevoegdheid van de vergunningverlener om te beoordelen of voorschriften in bestaande vergunningen vanwege nieuwe inzichten, feiten of omstandigheden aan herziening toe zijn. Wanneer deze situatie zich voordoet kan de vergunningverlener besluiten te zijnertijd de vergunning te wijzigen en – onder voorwaarden – af te zien van handhavingsacties gericht op naleving van de huidige vergunningvoorschriften. Afschrift van dat besluit wordt gezonden aan de Inspecteur Milieuhygiëne. Er hebben mij vragen bereikt over bestaande vergunningen waarin de waarde van 1 ge/m^3 als 98-percentiel (of als 99,5 percentiel) als doelvoorschrift is opgenomen. Wanneer aan een doelvoorschrift (van 1 ge/m^3 als 98 percentiel of als 99,5 percentiel) reeds wordt voldaan of bij toepassing van ALARA daar in de toekomst aan kan worden voldaan, is er geen reden de vergunning aan te passen, ook niet aan een in de branchestudie bepaald hinderniveau dat hoger ligt dan 1 ge/m^3 .

Er doen zich echter situaties voor waarin na toepassing van ALARA niet wordt voldaan aan de in een vergunning vastgelegde 1 ge/m^3 als 98-percentiel respectievelijk 99,5-percentiel en het acceptabel hinderniveau ligt hoger dan 1 ge/m^3 . In deze situaties kan het bedrijf om wijziging van de vergunning vragen. Voor bedrijven uit categorie 1 wordt uitgegaan van, indien aanwezig, de geurconcentratienorm die het uitgangspunt vormt voor de, op basis van de bedrijfstakingstudie, in een bijzondere regeling van de NeR vastgelegde maatregelenpakketten.

Ik wil benadrukken dat het hierboven geschetste beeld uitzonderingssituaties betreft. In het algemeen hebben de vergunningen in Nederland sinds de in werkingtreding van de Bijdrageregeling Uitvoering Gemeentelijk Milieubeleid (BUGM) een zodanig niveau bereikt dat het aantal vergunningen waarbij een opgenomen doelvoorschrift onhaalbaar of onnodig blijkt te zijn naar mijn inschatting gering is.

In de praktijk kunnen zich grosso modo twee situaties voordoen die tot aanpassing van de vergunning zouden kunnen leiden:

Situatie a:

Door het bevoegd bestuursorgaan wordt bepaald dat bij een hogere geurconcentratiewaarde dan waar het vergunningvoorschrift van uitgaat geen sprake is van hinder. De vergunninghouder behoeft dan geen verdergaande maatregelen te treffen om aan het desbetreffende voorschrift te voldoen; de vergunning wordt bij verzoek om wijziging of bij revisie bijgesteld. In de tussenliggende tijd kan wat betreft acties ter naleving van de vergunning terughoudendheid worden betracht. Het bevoegd bestuursorgaan informeert de Regionaal Inspecteur voor de Milieuhygiëne waarom achterwege laten van de handhaving van de in de vergunning gestelde norm gerechtvaardigd is.

Situatie b:

Door het bevoegd bestuursorgaan wordt vastgesteld dat er sprake is van hinder maar dat toepassing van alara niet zal leiden tot het bereiken van de in de vergunning opgenomen geurconcentratiewaarde. Door het bevoegd bestuursorgaan wordt in overleg met betrokkenen vastgesteld welke maatregelen nog wel genomen dienen te worden alsmede omtrent termijnen waarop die maatregelen moeten zijn gerealiseerd. Bij een wijzigingsverzoek of revisie kan de vergunning worden aangepast. In de tussenliggende tijd kan wat betreft acties ter naleving van de vergunning terughoudendheid worden betracht. Het bevoegd bestuursorgaan informeert de Regionaal Inspecteur voor de Milieuhygiëne waarom achterwege laten van de handhaving van de in de vergunning gestelde norm gerechtvaardigd is en over de gemaakte afspraken.

Lopende beroepsprocedures

De Raad van State is een onafhankelijke rechter die uitspraken doet in geschillen over milieuvergunningen. Bij de beoordeling van de geschillen is sprake van een toets of de vergunning in kwestie op de juiste wijze tot stand is gekomen, dat wil zeggen of rekening is gehouden met de wettelijke vereisten en of er voldaan is aan de beginselen van behoorlijk bestuur. Iedereen die in zijn belang getroffen wordt door de vergunning kan een beroep instellen bij de Raad van State: het bedrijf voor wie de vergunning is bedoeld, de omwonenden, milieu-organisaties.

Daarnaast kunnen ook wettelijke adviseurs zoals bijvoorbeeld de Regionaal Inspecteur voor de Milieuhygiëne een beroep instellen. Aangenomen kan worden dat in lopende beroepsprocedures vooral de norm van 1 ge/m³ als 98 percentiel en de norm van 1 ge/m³ als 99,5 percentiel ter discussie zal staan. In beginsel zal de rechter bij zijn oordeelsvorming over geschillen met betrekking tot die geurconcentratiewaarde uitgaan van het beleid dat gold op het moment van vergunningverlening. Mocht de Raad van State tot een oordeel komen dat de motivering voor die bewuste geurconcentratie in die specifieke situatie onvoldoende is, dan zal het bevoegd bestuursorgaan een nieuwe beslissing moeten nemen. Hierbij zal het vigerende stankbeleid, zoals neergelegd in deze brief in het algemeen wel in beschouwing worden genomen. Hierbij staat steeds voorop dat het om een lokale afweging gaat waarbij het bevoegd bestuursorgaan bepaalt op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven.

Indien de vergunningaanvrager bezwaar heeft gemaakt tegen een onvoldoende gemotiveerd doelvoorschrift van 1 ge/m³ als 98- of als 99,5 percentiel, dan kan de vergunningverlener overigens hangende de beroepsprocedure de voorschriften wijzigen en aanpassen aan het thans vigerende beleid.

Deze brief zal door mij ook ter informatie naar de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State worden gezonden.

7.2.5

V Vervolgactiviteiten

Ik realiseer me dat de inhoud van deze brief niet in alle opzichten direct toepasbaar is op de dagelijkse praktijk van de vergunningverlening. Bij de aanpassing van de algemene paragraaf over stank in de NeR zal aandacht worden besteed aan de werkwijze van bevoegde bestuursorganen bij vergunningverlening aan geurbronnen in de praktijk.

In januari 1996 zullen in bijzondere regelingen van de NeR de resultaten van de bedrijfstakstudies naar buiten worden gebracht. Via de bestaande en daarvoor bedoelde communicatiekanalen als de nieuwsbrief van NeR ('NeR-nieuws') zal het beschikbaar zijn van de resultaten van de studies verder onder de aandacht worden gebracht. Met onderhavige brief, de aanpassing van de algemene passage over stank in de NeR, een voorstel voor een paragraaf in de NeR over de hindersystematiek en invulling van de bijzondere regelingen wordt invulling gegeven aan de toezegging om in januari 1996 een brochure c.q. circulaire uit te brengen. Er zal dus niet een 'Herziene Herziene Nota' worden opgesteld.

Wanneer u vragen of behoefte aan informatie heeft, dan kunt u contact zoeken met de in bijlage 2 genoemde medewerkers van het Directoraat Generaal Milieubeheer. Tevens vindt u in bijlage 3 de structuur van de projectorganisatie Geuremissiebestrijding Categorie 1-bedrijven.

Tot slot

Uit bovenstaande volgt dat de essentiële uitgangspunten van het stankbeleid, te weten het voorkomen van (nieuwe) hinder en de toepassing van het ALARA principe, de kern blijven vormen van het stankbeleid. Ook vormen zij de basis voor de praktische uitvoering van het stankbeleid. Voor een aantal bedrijfstakken worden maatregelenpakketten vastgelegd in de NeR. Daarvan wordt verondersteld dat zij voor het overgrote deel van de situaties tot een acceptabel hinderniveau leiden. Op lokaal en regionaal niveau dient vervolgens een nadere afweging plaats te vinden teneinde een optimale en op de specifieke omstandigheden toegespitste keuze te kunnen maken.

Uit het voorgaande blijkt dat ik het wenselijk vind en ook bereid ben daar waar nodig ruimte te bieden voor de praktische uitvoering van het stankbeleid. Een dergelijke benadering past naar mijn mening in het streven om de NMP-doelstellingen op dit punt binnen bereik te houden en biedt voldoende mogelijkheden om, rekening houdend met alle relevante belangen, een duurzame kwaliteit van de leefomgeving te creëren. De uiteindelijk te maken lokale afweging speelt in deze benadering een belangrijke rol. Daarom vraag ik uw medewerking bij een zorgvuldige uitvoering van het stankbeleid zodat het realiseren van de NMP-doelstellingen binnen bereik blijft. Een afschrift van deze brief wordt verzonden naar alle betrokken koepel- en branche-organisaties en aan de Inspecteurs voor de Milieuhygiëne, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.

Hoogachtend,
de minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Margaretha de Boer

7.2.6

Bijlage 1: Lijst categorie 1-branches

Lijst van 16 namen van bedrijfstakken waarvoor een standaardmaatregelenpakket voor de geuremissiebestrijding wordt ontwikkeld:

Omschrijving	Brancheorganisatie
Compostering van groenafval	BVOR
Aardappelverwerkende industrie	VAVI
Vleesverwerkende industrie	PVVE
Koek-, Beschuit- en Banketfabrieken	Verbisko
Lederindustrie	FNL
Cacao fabrieken	NCV
Bierbrouwerijen	CBK
GFT-composteringsinstallaties	VVAV
Grote Bakkerijen en Broodfabrieken	NBS
Geur- en Smaakstoffenfabrieken	NEA
Bitumineuze wegenbouwmaterialen	VBW/Asfalt
Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's)	UvW
Mengvoederfabrieken	FNM
Omschrijving	Brancheorganisatie
Compostering van groenafval	BVOR
Aardappelverwerkende industrie	VAVI

8 Interpretatie van het rijksbeleid

Het voorkomen van (nieuwe) hinder is het algemene uitgangspunt in het rijksbeleid. Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag op het aspect geur is daarom inzicht nodig of de aangevraagde activiteit tot geurhinder zal leiden.

Er zijn verschillende methoden om de hinder te meten dan wel te voorspellen. De meest gebruikte zijn: hinderenquête, klachtenregistratie en -analyse, geuremissiemetingen in combinatie met verspreidingsberekeningen, eventueel gecombineerd met hedonische metingen, elektronische neus en snuffelploegmetingen (zie verder de NTA 9065). Van de beschikbare methoden geven alleen de hinderenquête en de klachtenregistratie en -analyse direct inzicht in de mate van hinder. Bij de andere methoden is een vertaalslag nodig naar de mate van hinder. Uit onderzoek naar het verband tussen de geurbelasting en hinder en tussen hedonische waarden en hinder is geen eenduidige relatie afgeleid²⁴.

Er is geen eenduidige regel te geven voor hoeveel geur of geurhinder aanvaardbaar is, het bevoegd gezag besluit hierover. Het bevoegd gezag kan kiezen voor een verschil in aanvaardbaar hinderniveau tussen bestaande en nieuwe situaties en tussen aaneengesloten en verspreidliggende woonbebouwing. Het vastgestelde lokale geurbeleid van verschillende provincies en gemeenten illustreert dat de gekozen toetsingskaders uiteen kunnen lopen. De provincie Groningen heeft in 2011 een praktijkvoorbeeld getoetst aan verschillende toetsingskaders van provinciale overheden. Hieruit werd geconcludeerd dat ondanks de verschillende toetsingskaders het benodigde maatregelenpakket om te komen tot het aanvaardbaar hinderniveau weinig van elkaar verschilt.

Lokale overheden die geen eigen beleid hebben, baseren zich bij de beoordeling van een individuele vergunningaanvraag op de (vrij algemene) uitgangspunten van het rijksbeleid. Uiteraard kunnen gemeenten en provincies ook alsnog eigen beleid formuleren en bestuurlijk vaststellen. De afdeling Medische Milieukunde van de GGD kan het bevoegd gezag desgewenst gezondheidkundig advies geven bij de vaststelling van lokaal geurbeleid en een aanvaardbaar hinderniveau bij vergunningaanvragen.

²⁴ Opdenkamp Adviesgroep, op weg naar een bruikbare dosis effect relatie voor geur, mei 2006

Voorbeeld invulling aanvaardbaar hinderniveau

Op de website van InfoMil wordt een overzicht gegeven van overheden die in hun lokaal beleid invulling geven aan het aanvaardbaar hinderniveau.

Daarnaast kan over de hinderpercentages nog worden gezegd:

- 12% hinder wordt vaak als referentiepunt gebruikt (NMP-doelstelling uit 1989);
- 20% hinder wordt vaak als referentiepunt gebruikt (percentage geurgehinderden in 1995);
- minder dan 3% (ernstige) hinder wordt beschouwd als géén (ernstige) hinder (dit heeft met de meetonnauwkeurigheid te maken);
- geen ernstige hinder - dus minder dan 3% - wordt vaak als referentiepunt gebruikt (dit was in 1995 de doelstelling voor 2010).

Het bevoegd gezag bepaalt welk hinderniveau aanvaardbaar is. De punten hierna kunnen worden meegewogen bij het bepalen van het aanvaardbaar hinderniveau:

- in de bijzondere regelingen in de NeR komen toetsingswaarden voor van 0,5 (voor rioolwaterzuiveringen) tot 5 (voor broodbakkerijen) ou_E/m^3 als 98-percentiel;
- bij een geurbelasting hoger dan 5 ou_E/m^3 als 98-percentielwaarde (bij continue bronnen) komt volgens de brief van de minister uit 1995 in de meeste - maar niet alle - gevallen ernstige hinder voor (zie ook evaluatie geurbeleid RO Zuid-Holland²⁵);
- bij een korte emissieduur geeft de 98-percentielwaarde geen goed beeld van de te verwachten hinder. Een hogere percentielwaarde is dan geschikter (zie ook bijlage 9);
- bij geurconcentraties (als 98-percentiel) waarbij de hedonische waarde lager is dan $H=-2$ wordt voor continue bronnen doorgaans ernstige hinder verwacht;
- bij geurconcentraties lager dan 0,5 ou_E/m^3 als 98-percentiel (en hedonische waarde niet lager dan circa $H=-0,5$) wordt voor continue bronnen doorgaans geen hinder verwacht.

9 Niet-continue bronnen en emissiefluctuaties binnen het uur

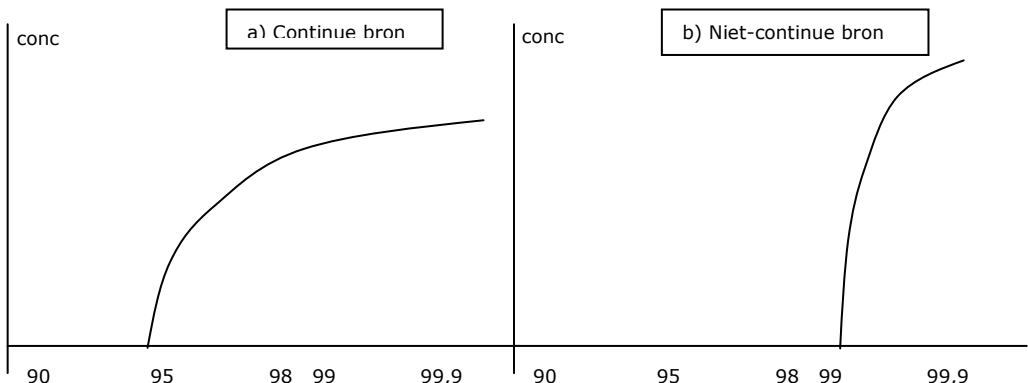
9.1 Niet-continue bronnen

Pieken in de geurbelasting veroorzaken een belangrijk deel van de geurhinder. Dit uit zich onder andere in klachten. Wisselende meteocondities leiden tot variatie en dus ook tot pieken in de geurbelasting. Daarnaast ligt de oorzaak van piekbelastingen in de discontinuïteit van emissies²⁶ (duur van de emissie(piek) korter dan 3.500 uur per jaar²⁷) en het verspreidingskarakter van hoge bronnen (hoger dan circa 30 m²⁸). Vergunningverleners en handhavers hebben een praktisch instrument nodig om de hinder als gevolg van piekbelastingen te beperken/voorkomen.

Voor een continue geurbron is het 98-percentiel een effectieve maat om de geurhinder te beschrijven. De geurbelasting van niet-continue bronnen wordt beter inzichtelijk gemaakt door percentielen hoger dan het 98-percentiel te beschouwen. Gangbare hogere percentielen zijn het 99,5-, 99,9- en 99,99-percentiel. In bijzondere regelingen in de NeR zijn hogere percentielen opgenomen als toetsingswaarden voor groencomposteringen (G2, immissieconcentraties als 98-, 99,5 en 99,9-percentielen) en voor asfaltmenginstallaties (C5, immissieconcentraties als 98- en 99,99-percentielen).

Achtergrond: De bepalende invloed van het weer leidt er toe dat het grootste deel van de tijd de geurbelasting zowel bij continue als bij niet-continue bronnen gelijk aan nul is, de meeste percentielen (< 85-percentiel) geven daarom een waarde nul. Naarmate een bron een kleiner deel van de tijd emitteert, zal voor steeds meer percentielen een waarde nul worden bepaald (zie figuur B9.1).

Figuur B9.1. Schetsmatige vergelijking van immissieconcentraties op een benedenwinds receptorpunt bij toenemend percentiel, voor een situatie met continu emitterende bron (a) en met een niet-continue bron (b)²⁹.

²⁶ De NeR onderscheidt binnen de reguliere emissies: continue versus discontinue emissies en stabiele versus fluctuerende emissies, zie ook www.infomil.nl. Lucht nummer 82 (zie voetnoot hierna) voegt daar een derde dimensie aan toe, namelijk: aanzienlijke variatie van de momentane bronsterkte binnen een uur. In deze tekst zal worden gesproken van: continue emissies versus niet-continue emissies. De niet-continue emissies kunnen het gevolg zijn van discontinue of fluctuerende bronnen (zowel met wisselende uurgemiddelde uitstoot als met een binnen het uur fluctuerende emissie).

²⁷ "Toepassing stankconcentratienorm op discontinue en fluctuerende bronnen", publicatiereeks Lucht nummer 82, VROM, 1989.

²⁸ De emissiehoogte van 30 m is gebaseerd op indicatieve berekeningen.

In het algemeen geldt dat de (statistische) betrouwbaarheid van de modelberekening daalt naarmate de emissie korter duurt en/of het percentiel hoger wordt. De balans tussen betrouwbaarheid en voorspellende waarde van de percentielen verschilt per situatie. Doorgaans zijn percentielen tot en met het 99,9-percentiel voldoende om de geurbelasting van kortdurende bronnen inzichtelijk te maken. Voor zeer kortdurende emissies – denk aan een emissieduur van bijvoorbeeld 100 uur per jaar (grootteorde) – kan een 99,99-percentiel nodig zijn om de voor hinder relevante geurbelasting in beeld te brengen.

Om het aanvaardbaar hinderniveau vast te stellen, is inzicht nodig in hoeveel hinder wordt verwacht bij een bepaalde geurbelasting (als 98- of hoger percentiel). Er is echter weinig onderzoek gedaan naar de hinder van kortdurende emissies. Daarom kan aansluiting worden gezocht bij de kennis over continue bronnen. In de Nederlandse praktijk blijkt de volgende benadering te voldoen³⁰. Uit verspreidingsberekeningen met een continue emissie blijkt dat de contour van $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 98-percentiel bij benadering even groot is als de contouren van $x \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 99,5-percentiel, $y \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 99,9-percentiel en $z \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 99,99-percentiel. Op grond hiervan wordt aangenomen dat de geurhinder bij deze geurbelastingen ongeveer even groot is, voor zowel continue als niet-continue emissies. Dus wanneer voor een bedrijf een toetsingswaarde van $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 98-percentiel is vastgesteld, kan aanvullend getoetst worden aan $x \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 99,5-percentiel, $y \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 99,9-percentiel en $z \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 99,99-percentiel. De getalsverhoudingen x , y en z kunnen in beleid zijn vastgelegd of per situatie worden bepaald.

Om inzicht te krijgen in de worst casesituatie – het uur (of de uren) in een jaar met de hoogste geurbelasting - kan de volgende rekenwijze worden gebruikt. De (in werkelijkheid kortdurende) piekemissie wordt in het verspreidingsmodel ingevoerd als zijnde continu en het 99,99-percentiel (of een ander hoog percentiel) wordt inzichtelijk gemaakt.

Het is gebruikelijk om voor elke percentiel waaraan is getoetst de maximale immisatieconcentratie vast te leggen in de vergunningvoorschriften. Met name bij kortdurende emissies is een geschikt alternatief om een maximale emissie en bijbehorende emissieduur vast te leggen. De beschrijving van de emissie en de emissieduur volgt uit de resultaten van de verspreidingsberekeningen. Het voordeel van deze werkwijze is dat dit doorgaans eenvoudiger is te handhaven (zie ook het voorbeeld in hoofdstuk 10.4).

In sommige gevallen volstaan middelvoorschriften om piekbelastingen te voorkomen, verspreidingsberekeningen zijn dan niet nodig. Bijvoorbeeld incidentele geurpieken als gevolg van het legen van een afvalbak zijn te voorkomen door het afval voldoende frequent en op voor de omwonenden acceptabele momenten te legen. Het bevoegd gezag kan dit voorschrijven in de vergunning.

29 Handreiking Nieuw Nationaal Model, deel I en II", VROM, 2001 (deel I) en 2002 (deel II).

30 "Toepassing stankconcentratienorm op discontinue en fluctuerende bronnen", publicatierreeks Lucht nummer 82, VROM, 1989.

9.2 Emissiefluctuaties binnen het uur

Een bijzondere groep van de niet-continue emissies zijn die waar fluctuaties van de momentane emissie binnen het uur voorkomen. Een voorbeeld is het afvoeren van slachterijafval, dat per keer gemiddeld 10 minuten duurt. Deze pieken binnen het uur kunnen ook een bron van geurhinder zijn. Omdat het verspreidingsmodel met uurgemiddelde waarden rekent, is een vertaalslag nodig van de werkelijke variaties binnen het uur naar een uurgemiddelde emissie. De NTA 9065 geeft hiervoor een methode. In situaties als deze kan het voorschrijven van een maximale momentane emissie ook hinder voorkomen.

9.3 Achtergrondinformatie

De volgende documenten geven achtergrondinformatie:

- "Toepassing stankconcentratienorm op discontinue en fluctuerende bronnen", publicatiereeks Lucht nummer 82, VROM, 1989.
- "Koppeling stankconcentratie en stankbeleving", publicatiereeks Lucht nummer 98, VROM, 1991.
- "Handreiking Nieuw Nationaal Model, deel I en II", VROM, 2001 (deel I) en 2002 (deel II).

In de kaders hierna worden enkele relevante aspecten uit deze documenten samengevat.

"Toepassing stankconcentratienorm op discontinue en fluctuerende bronnen", publicatiereeks Lucht nummer 82, VROM, 1989.

De aanbevelingen uit Publicatiereeks lucht nummer 82 "Toepassing stankconcentratienorm op discontinue en fluctuerende bronnen" (VROM, 1989) zijn deels nog goed bruikbaar. Let wel dat ten tijde van dit onderzoek het LTFD-model gold als het Nationaal Model, nu wordt het Nieuw Nationaal Model (NNM) gebruikt. Aanbevelingen die ook nu nog actueel zijn:

- Ook als aan de immissieconcentratiewaarde als 98-percentiel wordt voldaan, dat wil zeggen hooguit 175 uur per jaar overschrijding van die concentratie, zullen bij zeer kleine jaarfractie F ($F = \text{emissie-uren} / 8760 \text{ uur}$) aanzienlijke immissieconcentraties bereikt en overschreden worden gedurende enkele uren per jaar.
- In het geval van een niet-continue geuremissie geeft de gehele frequentieverdeling (de geurbelasting uitgedrukt in meerdere percentielen) in elk geval een meer volledige indruk van de totale geurbelasting op een bepaald receptorpunt dan de beschouwing van slechts één enkele percentielwaarde (lees 98-percentiel).
- Berekening geeft aan dat voor $0,40 < F < 1,0$ (dat wil zeggen voor discontinue geuremissies met niet al te kleine jaarfractie) voor de gegeven basissituatie het 98-percentiel limiterend uitwerkt op de toegestane bronsterkte. Indien $F < 0,40$ (discontinue emissies met een kleinere jaarfractie) werkt het hogere percentiel als limiet voor de toegestane bronsterkte (bij aan het percentiel aangepaste geurimmissieconcentraties). $F = 0,4$ komt overeen met 3.500 uur per jaar.
- Aanbevolen wordt voor niet-continue bronnen naast het 98-percentielwaarde een maximale emissieconcentratie toe te passen die niet mag worden overschreden.

Handreiking Nieuw Nationaal Model, VROM, 2001-2002

In deel II van de "Handreiking Nieuw Nationaal Model" wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de toepassing van het NNM voor discontinue emissies. Dit hoofdstuk gaat ook in op de betrouwbaarheid van NNM-berekeningen voor kortdurende emissies.

10 Voorbeelden

In dit hoofdstuk zijn de volgende voorbeelden opgenomen:

- 10.1 Checklist geuractiviteiten vanuit het Activiteitenbesluit (DCMR);
- 10.2 De ontvankelijke vergunningaanvraag (Provincie Zuid-Holland);
- 10.3 Lokale invulling aanvaardbaar hinderniveau (Provincie Noord-Brabant);
- 10.4 Lokale invulling aanvaardbaar hinderniveau bij discontinue emissies (Provincie & Gemeente Utrecht)
- 10.5 Kostenafweging: drie voorbeelden van de Provincie Zuid-Holland.

10.1 Checklist geuractiviteiten vanuit het Activiteitenbesluit (DCMR)

Dit is een voorbeeld van hoe een checklist eruit kan zien en aan welke punten gedacht kan worden. De checklist is opgesteld door DCMR om te controleren op geurrelevante aspecten bij bedrijven die onder het Activiteitenbesluit vallen.

Datum:

Bedrijf:

Controlerend ambtenaar:

Onderdeel (Toelichting beschikbaar)	Gecontroleerd*		Oordeel**		Toelichting
	Ja	Nee	OK	NOK	
A. Hygiëne					
Is afval geurvrij opgeslagen en afgevoerd?	☐	☐	☐	☐	
Wordt afvalwater geurvrij behandeld (vetvanger) en geloosd?	☐	☐	☐	☐	
Worden morsingen opgeruimd voordat geuroverlast op kan treden?	☐	☐	☐	☐	
B. Bedrijfsomstandigheden	Ja	Nee	OK	NOK	
Komt de aard van de werkzaamheden overeen met de melding?	☐	☐	☐	☐	
Komt de mate van de werkzaamheden overeen met de melding?	☐	☐	☐	☐	
Zijn het onderhoud en de vervanging van filters geregeld?	☐	☐	☐	☐	- wanneer - door wie - logboek
Maak eventueel foto's van de situatie binnen/buiten het bedrijf	☐	☐	☐	☐	
C. Ventilatie	Ja	Nee	OK	NOK	
Voorkomt de ventilatie ontsnappen van geuren door open ramen, deuren of naar andere ruimten?	☐	☐	☐	☐	
Is toevoer van verse lucht mogelijk?	☐	☐	☐	☐	
D. Afzuiging	Ja	Nee	OK	NOK	
Worden dampen/gassen op het oog doelmatig afgezogen (of wordt papiertje tegen rooster gezogen)?	☐	☐	☐	☐	
Zijn de afvoerkanalen op het oog lekdicht?	☐	☐	☐	☐	

Onderdeel (Toelichting beschikbaar)	Gecontroleerd*		Oordeel**		Toelichting
E. Afvoerpijp	Ja	Nee	OK	NOK	
Is er een bovendakse afvoer?	☐	☐	☐	☐	
Is de uitmonding van de afvoerpijp 2 m boven de hoogste daklijn binnen 25 m?	☐	☐	☐	☐	
F. Luchtbehandeling (vetfilter)	Ja	Nee	OK	NOK	
Zijn de reinigbare onderdelen (afdekplaten, druppelvanger, roosters) redelijk schoon?	☐	☐	☐	☐	
Zijn de vetfilters in doelmatige staat (nog niet verzadigd, nog niet bruin tot zwart gekleurd)?	☐	☐	☐	☐	
F. Luchtbehandeling (ontgeuring)	Ja	Nee	OK	NOK	
Is er een ontgeuringsinstallatie?	☐	☐	☐	☐	
Is de ontgeuringsinstallatie in gebruik?	☐	☐	☐	☐	
Is er hooguit een zwakke geur waarneembaar in/nabij de uitlaat van het filter? (let daarbij ook op nieuwe geuren, zoals ozon)	☐	☐	☐	☐	
Is het actiefkoolfilter vrij van vetafzetting?	☐	☐	☐	☐	
Is er hooguit een zwakke geur waarneembaar van de actiefkoolfilterpatronen/ zakken?	☐	☐	☐	☐	
Zit er nog geurneutralisatievloeistof in het vloeistofproeistelsysteem?	☐	☐	☐	☐	
Geven alle UV-lampen nog licht?	☐	☐	☐	☐	
G. Ruik hoever de geur komt	Ja	Nee	OK	NOK	
(De bedoeling is om een gevoel te krijgen voor potentiële overlast).	☐	☐	☐	☐	

* Geef toelichting indien niet van toepassing of controle niet mogelijk

** NOK = niet OK

A. Hygiëne

Afval en afvalwater kunnen belangrijke bronnen van overlast zijn.

Aandachtspunten bij een controle zijn:

- afval niet snel genoeg afgevoerd;
- open bakken voor stinkend afval;
- afval buiten bewaard i.p.v. binnen;
- afvalwatervetafscheider open (i.v.m. legen) of overgelopen;
- open, overgelopen afvalwatergoten;
- morsen van bederfbare vloeistoffen (visdooiwater, ...) of sterkruikende vloeistoffen (benzine, ...).

B. Bedrijfsomstandigheden

Aandachtspunten bij een controle zijn:

- zijn er andere activiteiten dan gemeld/aangevraagd;
- zijn de werkzaamheden sterk toegenomen en is de ventilatie&luchtbehandeling hierop berekend;
- staat de afzuiging aan en in voldoende mate;
- is de ontgeuringsinstallatie in werking.

C. Ventilatie

Aandachtspunten bij een controle zijn:

- open ramen en deuren;
- voldoende toevoer van verse lucht;
- lekken naar andere ruimten;
- vindt het schooperen plaats in een gesloten ruimte met onderdruk.

In de meeste gevallen moeten ramen en deuren gesloten worden gehouden om diffuse emissies te voorkomen. In keukens is het van belang dat omgevingslucht kan wordt aangezogen (b.v. via ventilatiesleuven) en dat alle verontreinigde lucht gecontroleerd wordt afgevoerd. Een goed ontworpen ventilatiesysteem zorgt voor een aangenaam en gezond binnenklimaat door de verontreinigde binnenlucht af te voeren zonder overlast voor de omgeving te veroorzaken. Er bestaan ook systemen om de binnenlucht binnen te houden bij open deur ("luchtgordijn").

Een (keuken-) ruimte is zelden gasdicht. Dampen kunnen via kieren, plafond/muurdoorvoeringen in een andere gesloten ruimte terechtkomen. Voorbeelden zijn sleuven voor nutsvoorzieningen (water, elektriciteit, gas, ...) en stortkokers. Het lekken van een geur naar een volgende ruimte kan eventueel met een markeerlucht worden gecontroleerd.

D. Afzuiging

Aandachtspunten bij een controle zijn:

- trekdoelmatigheid van de afzuigkap;
- lekken in de afvoerkanalen.

De trek van de afzuigkap kan worden gecontroleerd middels:

- kijken of de damp van de emissiebronnen (bakplaten en frietbakinstallatie) wordt gevangen;
- kijken of een papiertje (b.v. keukenpapier) door de afzuigkap wordt vastgezogen aan het rooster;
- kijken naar de damp van een rookmachine; een rookmachine vergt toestemming van de brandweer.

Gaten in de afvoerkanalen kunnen soms met het oog worden vastgesteld. Verborgene lekken in de afvoerkanalen kunnen met de rookmachine zichtbaar gemaakt worden.

E. Afvoerpijp

Een bovendakse afvoer (2 m boven de hoogste daklijn binnen 25 m) heeft in principe de voorkeur boven een ontgeuringsinstallatie. De gangbare controlewerkwijze voor de afvoerpijp is als volgt.

- Schat met behulp van de rolmeter en/of elektronische afstandmeter of de bovendakse afvoerpijp voldoet aan het voorgenoemd voorschrift van het Activiteitenbesluit.

F. Luchtbehandeling

Bij het bedrijfsmatig binnen bereiden van voedingsmiddelen moeten de dampen bijna altijd door een vetfilter worden geleid (uitgezonderd grillen met houtskool). Het filter moet doelmatig verwisselbaar of reinigbaar zijn. Aanvullend is er keuze tussen een bovendakse afvoer of een ontgeuringsinstallatie. In het laatste geval is het vetfilter vaak geïntegreerd in de ontgeuringsinstallatie.

De gangbare controlewerk wijze voor het vetfilter is als volgt.

- Vraag de eigenaar/personeel van de zaak om de vetvanger te openen;
- Beoordeel de "vettigheid" van de onderdelen (afdekplaten, druppelvanger, roosters, zakkenfilters, ...), is het vetfilter bruin tot zwart dan is het verzadigd en moet het worden vervangen of schoongemaakt;
- Vraag naar de laatste vervanging/reiniging van de onderdelen.

De gangbare controlewerk wijze voor een ontgeuringsinstallatie is volgt.

- Check of er een ontgeuringsinstallatie aanwezig is en of die in gebruik is;
- Ruik zo mogelijk de uitlaat van de ontgeuringsinstallatie (let daarbij ook op eventuele nieuwe geuren, zoals ozon);
- Beoordeel het onderhoud (vraag b.v. wanneer filter/lamp/vloeistof vervangen zijn):
 - Is er een sterke geur waarneembaar in/nabij de uitlaat van het filter;
 - Is er vetafzetting op het actiefkoolfilter (dan heeft/is er vetdamp doorgeslagen van het vetfilter en raakt het actiefkoolfilter zelf snel verzadigd);
 - Ruikt het actiefkoolfilter sterk;
 - Zit er nog geurneutralisatievloeistof in het vloeistofsproeisysteem;
 - Geven alle UV-lampen nog licht.
- Bespreek of de installatie voldoende capaciteit heeft (b.v. verblijftijd in het filter ~ debiet en filteroppervlakte);
- De werking van een ontgeuringsinstallatie kan ook met een markeerlucht worden gecontroleerd.

De gangbare ontgeuringsmethode in horecabedrijven is adsorptie met actiefkool. Geurstoffen adsorberen aan actiefkool (totdat deze verzadigd is). Het kool is verpakt in zakken of cilinderpatronen. Om de levensduur van de actiefkool patronen te verlengen kan ervoor gekozen worden om voor het actiefkoolfilter een zakkenfilter te plaatsen. De werking wordt nadelig beïnvloed door vocht, vet en te korte verblijftijd (filterdimensionering moet in overeenstemming zijn met de ventilatie).

G. Ruik hoever de geur reikt

Om gevoel te krijgen voor mogelijke overlast, kan de toezichthouder ruiken hoe ver de geur reikt. Het is aan te raden dat de toezichthouder laat testen hoe goed zijn of haar reukvermogen is vergeleken met het reukvermogen van testpersonen voor geuranalyses.

Figuur B8.1.1: Foto's van een ontgeuringsinstallatie en vetvanger

Nieuw schoon voorfilter

Vervuild voorfilter

Schone actiefkoolfilters

Vervuild / verzadigd actief koolfilters

Vervuild/ verzadigd actief koolfilters

Filterkast met vetfilter, actiefkoolfilter en ventilatiesecties (v.r.n.l.)

Keuken met afzuigkap boven de trap de voorfilters en 32 actiefkoolfilters

10.2 De ontvankelijke vergunningaanvraag (Provincie Zuid-Holland)

In de Beleidsnota Geurhinderbeleid provincie Zuid-Holland, november 2010, is een stappenplan opgenomen waarmee een geurrapportage voor een ontvankelijke vergunningaanvraag kan worden opgesteld.

De initiatiefnemer geeft in de aanvraag inzicht in de geursituatie als gevolg van het initiatief; daarbij wordt aangegeven welke emissiebeperkende maatregelen mogelijk zijn en welk effect daarvan mag worden verwacht. De onderstaande tabel geeft de stappen aan om te komen tot een ontvankelijke aanvraag op basis waarvan een aanvaardbaar hinderniveau kan worden vastgesteld. In dit stappenplan is het provinciaal beoordelingskader geïntegreerd in het nationaal geurbeleid zoals weergegeven in hoofdstuk 3 van deze handleiding.

Tabel B8.1. BBT-stappenplan

stap 1	aan te vragen activiteit: Stel aanvraag Wm op. Inventarisatie van voor geur relevante processen en bedrijfsomstandigheden.	Voor geur expliciet aangeven onder welke verschillende bedrijfsomstandigheden (procesparameters behorende bij de productie) geur vrijkomt. Capaciteit van verschillende activiteiten benoemen.
stap 2	geuremissie: inventarisatie van geurbronnen/bepalen van geuremissie	Bron met vermelding van de bronsterkte en wijze van bepalen van de bronsterkte: <ul style="list-style-type: none"> • kritische beschouwing over representativiteit van bronsterkte in relatie tot aan te vragen bedrijfsomstandigheden en capaciteiten; • alle bronnen > $0,5 \cdot 10^6$ ou_E/uur; • bronnen < $0,5 \cdot 10^6$ ou_E/uur zijn verwaarloosbaar • concentratie, debiet en vracht per uur; • tijdsduur per dag (dagdeel) en aantal dagen per jaar van de bron; aangeven of de bronnen < 3.500 emissie-uren gelijktijdig emitteren; • benaming bron overeenkomstig de bijzondere regeling NeR paragraaf 3.3.
stap 3	beoordelingskader aanvaardbaar hinderniveau: Relatie tussen geurimmissie en hinder. Het ontwikkelen/vaststellen van het beoordelingskader.	Bepaling relevante geurcontouren als 98-percentiel (≥ 3.500 emissie-uren per jaar); Bepaling relevante geurcontouren als 99,99-percentiel (< 3.500 emissie-uren per jaar). Bepaal bij welk 98- (dan wel 99,99-) percentiel de hinder en de ernstige hinder begint*. Maak daarbij (mogelijk) gebruik van onder andere TLO, hedonische waarden en klachten. Indien voor een bedrijf een bijzondere regeling van toepassing is, presenteer de waarden/contouren die in deze regeling van toepassing zijn.
	klachtsituatie: registratie en analyse	Registratie en analyse: Geef de gevalideerde klachten weer op een grafische kaart. Analyseer de relatie tussen klachten en bron/product/proces. Bijvoorbeeld aantal klachten in relatie tot geurtype processen/producten; Bijvoorbeeld aantal klachten in relatie tot jaarcapaciteit.

stap 4	geurimmissie: Berekenen met het verspreidingsmodel NNM	Geurbelasting op leefniveau: geef een beschouwing over de wijze waarop verspreiding moet worden berekend, versie rekenpakket vermelden bepaal het immissiemaximum en geef de maximale waarde bereken en presenteer de contouren (minimaal 3) als 98-percentiel (Hindergrens, 12 %-Hindercontour en Ernstige Hindergrens) van bronnen met < 3.500 emissie-uren per jaar ook de 99,99-percentielen; geef de aard en de omvang weer van de geurgevoelige objecten binnen de contouren, indeling type 1 en type 2 conform geurgevoelige objecten uit de Nota Geurhinderbeleid provincie Zuid-Holland november 2010.
stap 5	(mogelijke) maatregelen	Uitwerking en motivering mogelijke maatregelen: technische haalbaarheid (onder andere voor- en nadelen); rendement; kosten; totale netto jaarlijks kosten overeenkomstig NeR paragraaf 4.13 'Beschrijving van de methodiek kosteneffectiviteit'; gevolgen voor andere milieucompartimenten.
stap 6	maatregelenscenario's Effecten scenario's op immissieniveau Effecten scenario's op hinder	Breng tenminste in beeld de oude, eerder vergunde, situatie alsmede de aangevraagde situatie. Motiveer (techniek en kosten) waarom verdergaande maatregelen niet wenselijk zijn.
stap 7	evaluatie van de effecten	Na het verwezenlijken van de maatregelen wordt mede op basis van toezicht en handhaving nagegaan of deze maatregelen voldoende effectief zijn.

* Voor het middelen van hedonische waarden wordt verwezen naar paragraaf 5.2.2 Cumulatie van Geuren, Nota Geurhinderbeleid provincie Zuid-Holland.

Voor bedrijven waarvoor een bijzondere regeling uit de NeR van toepassing is, kan bij de uitwerking van het stappenplan van de informatie uit de betreffende regeling gebruik gemaakt worden.

Het gevolg van het stappenplan met de evaluatie is dat het vóórkomen van hinder en klachten keer op keer aanleiding is om bronnen op te sporen en af te wegen of maatregelen noodzakelijk zijn.

10.3 Lokale invulling aanvaardbaar hinderniveau (Provincie Noord-Brabant)

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant hebben op 1 november 2011 een beleidsregel voor industriële omgevingsvergunningen vastgesteld. Bij Wabo-procedures wordt de door de bedrijven veroorzaakte geurhinder beoordeeld aan de hand van de rekenmethode en het beoordelingskader van deze beleidsregel. In deze paragraaf worden het beoordelingskader en de rekenmethode kort toegelicht. Daarna wordt een voorbeeld gegeven van de effectiviteit van de beleidsregel.

10.3.1 *Het beoordelingskader van de Provincie Noord-Brabant*

Het beoordelingskader van de beleidsregel omvat richtwaarden en grenswaarden. Indien van toepassing, speelt ook de geurbelasting als gevolg van de reeds vergunde activiteiten een rol. Volgens de beleidsregel vindt beoordeling van de geurbelasting plaats aan de hand van 98-percentielen en 99,99-percentielen.

Een geurbelasting is in principe vergunbaar tot aan de richtwaarde voor nieuwe situaties of tot aan de geurbelasting van de vergunde activiteiten. Boven de richtwaarde of boven de geurbelasting als gevolg van de reeds vergunde activiteiten kan alleen op basis van een nadere motivering worden vergund. Het verlenen van een hogere geurbelasting dan de grenswaarde is niet mogelijk. Indien een bedrijf in de vergunde situatie de grenswaarde reeds overschrijdt, stelt het bedrijf een saneringsplan op. In geval van een overschrijding van de richtwaarde wordt een voorschrift opgelegd waarin het bedrijf wordt verplicht zich doorlopend in te spannen om te voldoen aan de richtwaarde.

Geurgeoelige objecten worden in de beleidsregel onderverdeeld in omgevingscategorieën 'Wonen', 'Gemengd' en 'Overig'. De categorieën Wonen en Gemengd komen globaal overeen met de bestemmingen zoals genoemd in bijlage 2.2 van deze handleiding voor objecten die respectievelijk een hoger beschermingsniveau danwel een minder hoog beschermingsniveau genieten. De categorie Overig omvat geurgeoelige objecten die niet worden genoemd in bijlage 2.2 maar waarvoor op basis van functie en gebruik toch enige mate van bescherming dient te worden geboden. Dit is in lijn met diverse uitspraken van de Raad van State.

10.3.2 *De rekenmethode*

In de beleidsregel is een centrale plaats weggelegd voor de aard van de geur. Het is gangbaar de aard van de geur te kwantificeren middels de hedonische waarde. De hedonische waarde van -1 (H_{-1}) vormt een belangrijk uitgangspunt in het Noord-Brabants geurbeleid om het aanvaardbare hinderniveau te bepalen.

De hedonische waarde H_{-1} dient voor iedere relevante bron afzonderlijk bekend te zijn. In het verspreidingsmodel dat onderdeel uitmaakt van de aanvraag om een vergunning wordt niet gerekend met de emissie van een bron zoals beschreven in NTA 9065 Meten en Rekenen Geur. In plaats daarvan wordt de bronsterkte eerst gecorrigeerd met de getalsmatig bij die bron behorende hedonische waarde H_{-1} . Dit betekent dat niet wordt gerekend met 'ou_E per tijdseenheid', uitgedrukt in [ou_E/uur], maar met 'hedonisch gewogen ou_E per tijdseenheid', uitgedrukt in [ou_E (H)/uur]. Voor het overige wordt de verspreidingsberekening uitgevoerd als beschreven in de NTA 9065.

De op basis van dit rekenmodel verkregen rekenresultaten worden uitgedrukt als de hedonisch gewogen geurbelasting met eenheid ou_E (H)/m³. De hedonisch gewogen geurbelasting wordt getoetst aan het in de beleidsregel opgenomen toetsingskader.

10.3.3 *Voorbeeld*

Een bedrijf vraagt een milieuvergunning aan. In de omgeving van het bedrijf staat slechts één woning. Het bedrijf heeft twee relevante geurbronnen:

- Een 50 meter hoge schoorsteen met een continue emissie 400 Mou_E/uur;
- Een afvalwaterzuiveringsinstallatie met een continue emissie van 100 Mou_E/uur.

Naast een berekening van de geurbelasting van deze inrichting zijn ook twee berekeningen gemaakt met de twee bronnen afzonderlijk. Op die manier is het mogelijk een indruk te krijgen van de invloed van beide bronnen op de geurbelasting van de gehele inrichting.

Tabel B8.2 toont de geurbelasting bij de 600 meter verderop gelegen woning waarbij geen rekening is gehouden met de hedonische waarden van de emissies:

Tabel B8.2: Geurbelasting voorbeeldsituatie (zonder hedonische weging)

Bron	Geurbelasting P98
Separate bijdrage schoorsteen	0,8 ou _E /m ³
Separate bijdrage waterzuivering	0,6 ou _E /m ³
Gehele inrichting (schoorsteen en waterzuivering)	1,2 ou _E /m ³

Ondanks het feit dat de schoorsteen een veel hogere emissie heeft dan de waterzuivering, hebben beide bronnen een ongeveer gelijke bijdrage aan de geurbelasting. Dit wordt veroorzaakt door de betere verspreiding van de emissie van de hoge schoorsteen dan die van de waterzuivering waarvoor in het rekenmodel een emissiehoogte van 1,5 meter is aangehouden.

Uit nader onderzoek blijkt dat de emissie van de waterzuivering relatief onaangenaam en die van de schoorsteen relatief minder onaangenaam is. Na het uitvoeren van geurmetingen wordt voor de emissie van de schoorsteen een hedonische waarde H_{-1} bij een concentratie 3 ou_E/m³ vastgesteld. Bij de emissie van de waterzuivering wordt een hedonische waarde H_{-1} bepaald bij een concentratie 1 ou_E/m³.

Wanneer volgens de Brabantse beleidsregel rekening wordt gehouden met de hedonische correctie, leidt dit tot de volgende uitgangspunten voor het verspreidingsmodel:

- De hedonische waarde H_{-1} van de emissie uit de schoorsteen bedraagt 3 ou_E/m³. In dat geval is de hedonisch gewogen bronsterkte (400 Mou_E/uur / 3 ou_E/m³ =) 133 Mou_E (H)/uur;
- De hedonische waarde H_{-1} van de emissie van de waterzuivering bedraagt 1 ou_E/m³. In dat geval is de hedonisch gewogen bronsterkte (100 Mou_E/uur / 1 ou_E/m³ =) 100 Mou_E (H)/uur.

Tabel B8.3 toont de berekende geurbelasting bij dezelfde woning waarbij is gerekend met de hedonisch gecorrigeerde bronsterkte:

Tabel B8.3: Geurbelasting voorbeeldsituatie (met hedonische weging)

Bron	Geurbelasting P98
Separate bijdrage schoorsteen	0,3 ou _E (H)/m ³
Separate bijdrage waterzuivering	0,6 ou _E (H)/m ³
Gehele inrichting (schoorsteen en waterzuivering)	0,8 ou _E (H)/m ³

Uit deze berekening blijkt dat de hedonisch gewogen geurbelasting voornamelijk wordt bepaald door de emissie uit de waterzuivering en in veel mindere mate door die uit de schoorsteen. Dit wordt veroorzaakt door de relatief slechte verspreiding en de relatief ongunstige, hedonische waarde van de emissie van de waterzuivering. Deze effecten doen de (in ou_E/uur uitgedrukte) lagere emissie teniet ten opzichte van de (in ou_E/uur uitgedrukte) hogere emissie van de schoorsteen.

Wanneer het bedrijf (om welke redenen dan ook) de door haar veroorzaakte geurbelasting dient te reduceren, wordt in eerste instantie gekeken naar de bron met de hoogste bijdrage aan de immissie. In het eerste voorbeeld is dat de schoorsteen, in het tweede voorbeeld de waterzuivering. Het gebruik van de rekenmethodiek volgens de beleidsregel vergroot de kans dat het bedrijf reducerende maatregelen treft aan de meest hinderlijke geurbron.

10.4 Lokale invulling aanvaardbaar hinderniveau bij discontinue emissies (Provincie & Gemeente Utrecht)

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht hebben op 17 april 2011 een vergunning verleend voor een diervoederfabriek waarin het aanvaardbaar hinderniveau is uitgedrukt in een uurgemiddelde emissienorm.

De door het bedrijf veroorzaakte geurhinder is beoordeeld aan de hand van de bijzondere regeling A3 Diervoederindustrie uit de NeR. In de vergunning is de immissienorm omgezet in een emissienorm. Dit voorbeeld licht het beoordelingskader en de rekenmethode toe.

10.4.1 Het beoordelingskader van de Provincie & Gemeente Utrecht

De bijzondere regeling diervoeder vormt het beoordelingskader van de aanvraag. Op hetzelfde industrieterrein bevindt zich een tweede diervoederfabriek, dit bedrijf veroorzaakt een geurbelasting als gevolg van reeds vergunde activiteiten. De meest nabije geurgevoelige objecten zijn woningen in een woonwijk op ruim 700 m afstand.

De norm uit de bijzondere regeling is gehanteerd als de richtwaarde voor de gecumuleerde geurbelasting van beide fabrieken. Vervolgens is de geurbelasting individueel getoetst aan de cumulatieve 98-percentielwaarde van de bijzondere regeling diervoederindustrie. Bij de productie van diervoer is de geuremissie discontinu; de immissienorm behorend bij de 98-percentiel is voor continue bronnen en hierdoor minder bruikbaar om de mogelijke geurhinder voldoende te beperken.

10.4.2 De rekenmethode

Diervoederfabrieken kennen een grote variatie aan deelproducten binnen een voedersoort. Zo zijn er voor bijvoorbeeld rundveevoer wel 400 verschillende deelproducten. Ook voor paarden, pony's etcetera worden veel specifieke producten gemaakt. Afhankelijk van het seizoen en de prijs worden wisselende grondstoffen gebruikt. De productietijd voor een batch van circa 8 ton is ongeveer een uur.

De diversiteit in gebruikte grondstoffen leidt tot een grote variatie in de geuremissies. Deze variatie wordt bepaald door het percentage eiwit in het voer en de meeltemperatuur. Bij een laag percentage eiwit is de geuremissie laag en bij een hoog percentage eiwit is de geuremissie hoog. Zo kan de geuremissie variëren van 7 MouE per ton bij 7% eiwit in rundveevoer tot 570 MouE per ton voor varkensvoer bij een meeltemperatuur van 90 graden Celsius. Dat betekent een factor 80 verschil in bronniveaus. Doordat de productie batchgewijs is, kunnen, afhankelijk van de geproduceerde voersoort, in een etmaalperiode grote emissieverschillen ontstaan, die kunnen zorgen voor dagelijkse klachtsituaties en (ernstige) hinder.

Voor het berekenen en toetsen van de immissie volgens de bijzondere regeling in dit specifieke geval gaat de aanvrager uit van een gemiddelde (over het jaar) emissie van 1386 Mou_E per uur. Dit levert dan een geurimmissie bij de woonwijk op van $1,4 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als 98-percentiel. Dit correspondeert met een hedonische waarde van $H = -0,5$.

Deze uurgemiddelde emissiewaarde wordt al bereikt bij een productie van 3 ton varkensvoer met 22% eiwit en bij 90 graden Celsius, terwijl de totale productiecapaciteit van dit bedrijf 50 ton/uur is. Het toestaan van een productie van 50 ton varkensvoer met 22% eiwit bij 90 graden Celsius leidt tot (zeer) ernstige hinder, omdat de feitelijke uuremissie tot 17 keer de emissiewaarde behorende bij het aanvaardbaar niveau overschrijdt. Het bevoegd gezag beoordeelt deze situatie als onaanvaardbaar en heeft dit niet vergund.

De immissiewaarde 98 percentiel $1,4 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ als voorschrift is vanwege de discontinue emissies onvoldoende om een aanvaardbaar hinderniveau te garanderen. In de provincie Utrecht is daarom gekozen om onder andere een uuremissienorm in de voorschriften op te nemen. In een voorlopige uitspraak (201106394/2/A4) van de Raad van State is deze uurnorm niet geschorst.

10.5 Kostenafweging: drie voorbeelden van de Provincie Zuid-Holland

In de Nederlandse Emissie Richtlijn (NeR) is in paragraaf 4.13 aangegeven hoe de kosten en de kosteneffectiviteit objectief in beeld gebracht kunnen worden. De essentie van de methodiek kosteneffectiviteit is de standaardisatie van de berekening van kosten en effecten van milieumaatregelen. De methodiek is in eerste instantie ontwikkeld om kosteneffectiviteit te berekenen van 'nageschakelde' maatregelen voor bestrijding van emissies naar de lucht, zoals VOS en NOx. De kosteneffectiviteit in deze methodiek wordt uitgedrukt in totale netto jaarlijkse kosten per totale jaarlijkse emissiereductie.

Voor de berekening van de kosteneffectiviteit van geurreducerende maatregelen is de emissiereductie geen goede maat. De mate van vermindering van geurhinder of geurbelasting in de leefomgeving is wel een geschikte maat. Met deze wijziging is de methodiek van kosteneffectiviteit ook toepasbaar voor geur.

De berekening wordt uitgevoerd voor een individuele maatregel of een maatregelenpakket voor meerdere bronnen. De voor de kosten(effectiviteits) berekening benodigde informatie wordt in principe door het bedrijf aangeleverd, veelal als onderdeel van een aanvraag en vervolgens getoetst door het bevoegd gezag.

Een zeer belangrijk aspect is de berekening van de totale netto jaarlijkse kosten van een maatregel(enpakket). Hierin zijn onder andere kapitaalkosten, vaste en variabele (operationele) kosten verwerkt (zie verder paragraaf 3.14 uit de NeR over kosteneffectiviteit).

Deze jaarlijkse kosten en het bijbehorende effect op de leefomgeving zijn zeer geschikt om een vergelijking te maken tussen mogelijke maatregelen per bron dan wel een vergelijking te maken tussen mogelijke maatregelenpakketten. Daarnaast kan het bevoegd gezag op basis van informatie over de totale netto jaarlijkse kosten een inschatting maken van de aanvaardbaarheid van de kosten van maatregelen.

Hieronder worden drie praktijkvoorbeelden gegeven van de Provincie Zuid-Holland waarin de kosten een onderdeel zijn geweest bij de afweging van het aanvaardbaar hinderniveau. De teksten zijn ontleend aan de motivering zoals die zijn weergegeven in de considerans van het besluit.

10.5.1 Voorbeeld 1. Bierbrouwerij (besluit 13 november 2003).

Aanvullende gegevens op de aanvraag

Door de bierbrouwer zijn kosten voor een naverbrander aangegeven.

- Investeringskosten circa 550.000,- euro (kostenpeil 1999).
- Kosten voor de bedrijfsvoering 87.000 euro per jaar (kostenpeil 1999).

Aanvullende maatregelen conform BBT

Als mogelijke aanvullende maatregel ter verdere terugdringing van de geuremissie van de wortketels wordt naverbranding genoemd zowel door de brouwer in haar stappenplan als in de bijzondere regeling voor bierbrouwerijen. Ten aanzien van het nemen van maatregelen geldt in zijn algemeenheid het BBT-principe. Dit betekent dat ook de kosteneffectiviteit van de maatregel meegewogen wordt. Voor de beoordeling van de kosteneffectiviteit van geurhinderbestrijdingsmaatregelen bestaat geen landelijk geaccepteerd beoordelingssysteem. Wij beperken ons derhalve tot de primaire afweging of er aanvullende maatregelen mogelijk zijn en of vervolgens het te bepalen milieurendement in verhouding staat tot de kosten die daarmee zijn gemoeid.

Of er aanvullende maatregelen mogelijk zijn staat hier niet ter discussie. Zowel de brouwer als de bijzondere regeling beschouwen naverbranding als technisch haalbaar. Voor wat betreft het te behalen milieurendement kan worden gesteld dat met het toepassen van naverbranding de geuremissiereductie van de wortdampen van 97% naar 99% wordt verhoogd. Deze extra reductie zal naar onze mening voldoende zijn om de overschrijding van de geurgrenswaarden in de omgeving van de bierbrouwerij teniet te doen. Op immissieniveau zal de totale reductie, te bereiken met condensatie en naverbranding, ook circa 99% bedragen.

Aangetoond is dat de geurhinder technisch tot een aanvaardbaar niveau kan worden teruggebracht. De kosten die daarmee gepaard gaan bedragen 87.000 euro aan milieujaarkosten. Gezien de omvang van de aangevraagde productie (13 miljoenhectoliter) achten wij de genoemde jaarkosten niet onredelijk. Deze kosten komen neer op circa 0,002 eurocent per 30 cl (flesje) bier.

Provincie Zuid-Holland concludeert derhalve dat naverbranding de geurhinder in de omgeving van de brouwerij terugdringt tot op een aanvaardbaar niveau. De daarmee gemoeide kosten acht provincie Zuid-Holland redelijk.

10.5.2 *Voorbeeld 2. Communale afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) (besluit 22 mei 2007).*

Aangevraagde situatie

De AWZI heeft een ontwerpcapaciteit van 77.000 inwonerequivalenten (i.e.). De aangevraagde situatie is scenario 5 uit het geurrapport van de aanvraag. In de geurrapportage zijn aanvullende maatregelen uitgewerkt. Door het treffen van 'minder gebruikelijke' maatregelen (afdekken en ventilatie inclusief luchtbehandeling van het oppervlak van de voorbezinktank) kan worden voldaan aan het toetsingskader voor nieuwe situaties volgens de bijzondere regeling uit de NeR. De jaarlijkse kosten ten behoeve van deze maatregelen bedragen 270.000,- euro. Per inwonerequivalent per jaar is dat 3,57 euro. Vanwege de hoge kosten en het feit dat het hier om 'minder gebruikelijke' maatregelen gaat is het Hoogheemraadschap niet voornemens om deze maatregelen op de AWZI te treffen. Een verdere onderbouwing en motivering ontbreekt. Het implementeren van 'ongebruikelijke maatregelen' die verder gaan dan de aangevraagde situatie (scenario 5) is door het Hoogheemraadschap niet uitgewerkt en overwogen.

Afweging van de maatregelen

In het aangevraagde scenario worden niet alle 'gebruikelijke' en 'minder gebruikelijke' maatregelen toegepast. De kosten van de maatregelen van dit scenario bedragen per i.e. 0,05 euro per jaar. Het aangevraagde scenario acht de provincie Zuid-Holland op basis van het onderstaande nog geen BBT en derhalve onvoldoende.

De in de bijzondere regeling Rioolwaterzuiveringsinstallaties opgenomen 'gebruikelijke maatregelen' zijn standaard voor de branche. De kosten van deze maatregelen bedragen per inwonerequivalent per jaar 0,38 euro. Gezien het feit dat het standaardmaatregelen betreft, en gegeven de kosten van deze maatregelen, is de provincie Zuid-Holland van mening dat deze maatregelen behoren tot de Beste Beschikbare Technieken. De motivering dat deze maatregel nauwelijks dan wel geen effect heeft op de 98-percentielcontour acht de provincie Zuid-Holland minder relevant. De betreffende maatregel is gericht op het voorkomen van piekmissies, die gezien de korte tijdsduur in beperkte mate bijdragen aan de geurbelasting uitgedrukt in een 98-percentiel. Piekmissies met hoge uurgemiddelde waarden kunnen echter wel degelijk (ernstige) hinder veroorzaken. In de bijzondere regeling is de betreffende bron als zodanig onderkend en is daarom als een standaardmaatregel geformuleerd.

Het resultaat van alle 'gebruikelijke' maatregelen is een geurbelasting tot 2 ge/m³ als 98-percentiel op de gevoelige objecten als woonbebouwing, school, tennisbaan, voetbal- en honkbalvelden. Omdat in zijn algemeenheid de geurhinder grens voor AWZI's bij 1 ge/m³ als 98-percentiel is vastgelegd, is het optreden van hinder niet uit te sluiten. Daarom is de provincie Zuid-Holland van mening dat ook 'minder gebruikelijke maatregelen' in aanmerking komen in de verdere afweging van het begrip hoogbeschermingsniveau. Overigens betreft dit maatregelen die thans niet ongebruikelijk zijn binnen de branche en die sedert het tot stand komen van de bijzondere regeling in 1996 meer dan eens zijn toegepast. In scenario 3 zijn de nog niet genomen 'minder gebruikelijke maatregelen' uitgewerkt. De kosten van deze maatregelen bedragen per inwonersequivalent 3,57 euro per jaar. De gezamenlijke kosten voor de 'gebruikelijke' én 'minder gebruikelijke maatregelen', uitgewerkt in scenario 4, bedragen 3,95 euro per inwonersequivalent per jaar. Dat is per inwonersequivalent circa 0,33 euro per maand.

In de overweging dat, in tegenstelling tot scenario 5, het uitvoeren van de maatregelen van scenario 4 leidt tot een situatie waarin er naar verwachting geen geurhinder voorkomt ter plaatse van alle geurgevoelige objecten zoals de woonbebouwing en de school, acht de provincie Zuid-Holland voornoemde kosten aanvaardbaar.

Vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau

Opgrond van de voorgaande overwegingen concludeert de provincie Zuid-Holland dat:

- door het toepassen van scenario 5 er mogelijk geurhinder kan optreden;
- de maatregelen van scenario 5 niet voldoen aan BBT;
- door het toepassen van scenario 4 er in de omgeving geen hinder te verwachten is;
- de meerkosten van 0,33 euro per inwonersequivalent per maand voor het scenario 4 aanvaardbaar zijn.

10.5.3 Voorbeeld 3. Biotechnologisch productiebedrijf (besluit 29 mei 2001).

Emissiereductiescenario's met investeringskosten

- BASIS-scenario ('zekere' maatregelen) f 6,8 miljoen;
- KE-scenario (extra maatregelen én kosteneffectief) f 7,1 miljoen;
- MAX-scenario (kosteneffectiviteit heeft een ondergeschikte rol, maatregel met grootst mogelijke geurreductie) f 21 miljoen.

Kosteneffectiviteit

Om een zo volledig mogelijk inzicht te verkrijgen is de kosteneffectiviteit vastgesteld op basis van twee typen berekeningen:

- a. kosteneffectiviteit op basis van emissiereductie;
- b. kosteneffectiviteit op basis van immissiereductie.

De berekening volgens benaderingswijze b. resulteert in de volgende cijfers.

- De referentiesituatie vóór saneringsmaatregelen heeft op een drietal punten met veel klachten een gemiddelde immissieconcentratie van 14 ge/m^3 (98-percentiel).
- BASIS-scenario $4,3 \text{ ge/m}^3$ (98-percentiel). De investeringskosten bedragen f 690.000,- per gereduceerde eenheid (ge/m^3).
- KE-scenario $3,3 \text{ ge/m}^3$ (98-percentiel). De investeringskosten bedragen f 300.000,- per gereduceerde eenheid (ge/m^3).
- Het MAX-scenario $2,7 \text{ ge/m}^3$ (98-percentiel). De investeringskosten bedragen f 24 miljoen per gereduceerde eenheid (ge/m^3).

Uit de immissiebenadering blijkt dat de kosten voor vermindering van de geurconcentratie (kwalitatief een indicatie voor de hiderafname) in het MAX-scenario zeer sterk stijgen voor een relatief geringe afname van de hinder.

BBT afweging

Het bedrijf heeft in de vergunningaanvraag aangegeven voor de continue bronnen het maatregelenpakket volgens het KE-scenario te zullen treffen. Met dit maatregelenpakket wordt tenminste bereikt dat een geurcontour van 5 ge/m^3 als 98-percentiel op de dichtstbijgelegen woningen nagenoeg wordt bereikt. In 1999 lagen 11.340 woningen binnen de 5 ge/m^3 (98-percentiel), een waarde waarbij volgens de geursaneringsstudie ernstige hinder kan worden voorkomen. Dit aantal is na het treffen van genoemde maatregelen gereduceerd tot 29 woningen. In procenten uitgedrukt is dit een verbetering van meer dan 99%.

Provincie Zuid-Holland is van mening dat dit maatregelenpakket voldoet aan BBT. Provincie Zuid-Holland deelt de mening van de vergunningaanvrager dat het treffen van drie aanvullende maatregelen die leiden tot het MAX-scenario met name uit het oogpunt van kosteneffectiviteit niet in aanmerking komt.